

Wiadomości **Uniwersyteckie**

30 | Nauka i ludzie

Symbioza nauki i gospodarki szansą na rozwój. Rozmowa z prof. dr. hab. Ryszardem Naskręckim – dyrektorem Ecotech-Complex

32 | Nauka i ludzie

Każde miejsce Ogrodu Botanicznego UMCS potrafi zaskoczyć i zachwycić. Rozmowa z dr. Grażyną Szymczak – dyrektorem Ogrodu Botanicznego UMCS

46 | Nauka i ludzie

Życie w czasach pandemii. Rozmowa z Grzegorzem Chmielewskim – psychologiem z Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UMCS

NOWY PARTNER

UMCS

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

ASSECO

DATA SYSTEMS

Podpisanie umowy o współpracy UMCS z Asseco Data Systems 18 marca 2021 r.

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 16** | Nasze sukcesy
- 19** | Na wydziałach

KARTKA Z KALENDARZA

- 25** | Profesor Jan Szynal

NAUKA I LUDZIE

- 26** | Asseco Data Systems nowym partnerem strategicznym UMCS
- 28** | Umowa Asseco i UMCS – nowe szanse i wyzwania. Rozmowa z Danielem Lalą – wiceprezesem Zarządu Asseco Data Systems
- 30** | Symbioza nauki i gospodarki szansą na rozwój. Rozmowa z prof. dr. hab. Ryszardem Naskręckim – dyrektorem Ecotech-Complex
- 32** | Każde miejsce Ogrodu Botanicznego UMCS potrafi zaskoczyć i zachwycić. Rozmowa z dr Grażyną Szymczak – dyrektorem Ogrodu Botanicznego UMCS
- 36** | Magnetyczne hydrożele i magnetyczna Granada
- 38** | Badania na Antarktydzie
- 41** | Gmina Hrubieszów – strategiczny partner lubelskiej archeologii
- 46** | Życie w czasach pandemii. Rozmowa z Grzegorzem Chmielewskim – psychologiem z Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UMCS

- 48** | Każdy z nas może wpływać na poprawę jakości powietrza. Rozmowa z dr. Mateuszem Dobkiem z Katedry Hydrologii i Klimatologii Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS
- 50** | Ślady Marii Curie-Skłodowskiej na ziemi gniewoszowskiej oczami absolwenta archeologii

WYDARZENIA NAUKOWE

- 52** | Konferencja o prawnych aspektach medycyny estetycznej
- 54** | Rozpoczęcie realizacji projektu REINITIALISE. Pierwsze sympozjum naukowe
- 56** | „Biblioteki i pandemia: szansa czy katastrofa – o sposobach działania w czasach niezwykłych”

SPRAWY STUDENCKIE

- 58** | Pogotowie Przedmaturalne z Fizyki. Edycja pandemiczna 2021
- 60** | SKNP „SmartCity” w SP29 w Lublinie
- 60** | Nowy podcast „Po Studencku” ZUSS UMCS
- 61** | Pierwsza obrona dyplomu w formie zrealizowanego projektu na kierunku społeczeństwo informacyjne
- 61** | Dzień Kobiet z ZUSS UMCS

ŻYCIE KULTURALNE

- 62** | Wystawa „Zbigniew Józwick. Linoryty i rysunki” w Muzeum UMCS

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 64** | Książka „Zbigniew Józwick. Bibliografia. 1962–2020”

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl

www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Drwał, Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Bartosz Proll (fotograf), Agnieszka Stańczak

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Renata Gogol, Urszula Jackowska, Aleksandra Kiewel, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Eliza

Komierzyńska-Orlińska, Beata Kozłowska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Małgorzata Lipczyńska, Monika Mielko-Remiszewska, Iwona Nogiej, Anna Obara-Pawłowska, Elżbieta Olszewska, Anna Pastuszka, Artur Popławski, Tomasz Poślada, Sylwia Skotnicka

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, ntp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 500 egzemplarzy

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Szanowni Państwo,

Rektor i społeczność akademicka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z głębokim żalem zawiadamiają, że 11 kwietnia 2021 r. zmarł

śp. prof. dr hab. Wiesław Skrzydło

– Rektor UMCS w latach 1972–1981.

Urodził się 11 kwietnia 1929 r. w Rokitnie. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej związany był od 1949 r. W 1959 r. uzyskał stopień doktora nauk prawnych, a cztery lata później stopień naukowy doktora habilitowanego. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1970 r., zaś tytuł profesora zwyczajnego w 1975 r.

Zainteresowania naukowo-badawcze Profesora obejmowały polskie prawo konstytucyjne, w tym funkcjonowanie partii politycznych, parlamentu i rządu, a także zagadnienia ustroju państw zachodnich, szczególnie Francji i Belgii. Prof. dr hab. Wiesław Skrzydło był autorem ponad dwustu publikacji, licznych monografii i artykułów, które wpisały się w dorobek konstytucjonalizmu.

Profesor Wiesław Skrzydło był niekwestionowanym autorytetem prawa konstytucyjnego, a jego wiedza i dorobek naukowy zyskały szerokie uznanie. Poglądy Profesora dotyczące kwestii prawno-ustrojowych są wysoko cenione oraz często wykorzystywane w nauce prawa oraz w praktyce funkcjonowania organów państwa.

Wiedza, otwartość i wielka życzliwość Profesora sprawiły, że cieszył się ogromnym szacunkiem w środowisku naukowym. Jego praca na rzecz społeczności akademickiej podczas pełnienia funkcji rektora przyczyniła się nie tylko do budowania wspólnoty, ale też do rozwoju kadry naukowej oraz uczelnianej infrastruktury. Profesor Wiesław Skrzydło z oddaniem służył Uniwersytetowi, a Jego wykłady, seminaria, odczyty i prelekcje inspirowały do wielu niezwykłych dyskusji. O osiągnięciach Profesora w zakresie kształcenia prawników świadczy duża liczba wypromowanych magistrów i doktorów, a także udział w postępowaniach habilitacyjnych i związanych z nadaniem tytułu profesora.

Za wybitne osiągnięcia na polu nauki oraz za działalność społeczną prof. Wiesław Skrzydło został odznaczony Krzyżem Komandorskim i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Komandorią Orderu Zasługi Republiki Francuskiej, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. W 1979 r. otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie.

Na odejście bliskich nie można się przygotować. Śmierć zawsze jest nie na miejscu i zawsze nie w porę, przychodzi za szybko. A teraz zabiera nam człowieka wyjątkowego, którym był Profesor Wiesław Skrzydło – wybitny uczony, Rektor UMCS, wieloletni pracownik naszej Uczelni, wyjątkowo ceniony za swoją działalność badawczą, wyrozumiały nauczyciel i wspierały przyjaciel.

Cześć Jego pamięci!

Cykl „Z archiwum Wiadomości Uniwersyteckich”

30 lat temu w kwietniu 1991 r. ukazał się pierwszy numer „Wiadomości Uniwersyteckich”. Z tej okazji rozpoczynamy cykl „Z archiwum Wiadomości Uniwersyteckich”, w którym na stronie internetowej Uczelni i profilu na Facebooku będziemy przypominać, czym żyła społeczność akademicka naszego Uniwersytetu w ostatnim trzydziestolecu, a co znalazło swoje odzwierciedlenie na łamach naszego czasopisma.

Pierwszy numer „Wiadomości Uniwersyteckich” liczył 6 stron i kosztował tysiąc złotych. Redaktorem naczelnym był Stefan Symotiuk. W skład pierwszego kolegium redakcyjnego weszli: Marek Jędrzych, Wiesław A. Kamiński i Elżbieta Mulawa-Pachoł. Składem i łamaniem zajmowało się Wydawnictwo UMCS, a drukiem – Drukarnia UMCS.

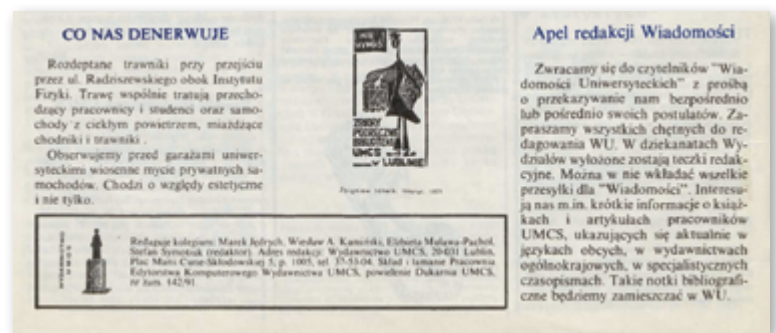
Okładkę pierwszego numeru zdobi winieta z nazwą gazety, ornamentami i grafiką z pomnikiem Patronki Uczelni oraz zdjęcie ówczesnego kolegium rektorskiego, w skład którego wchodził: rektor prof. Eugeniusz Gąsior i prorektorzy: prof. Kazimierz Goebel, prof. Jerzy Bartmiński i prof. Jan Rayss.

Na pierwszy numer złożyły się głównie teksty dotyczące spraw bieżących, m.in. sprawozdania z prac i uchwały Senatu UMCS, informacje dotyczące awansów zawodowych, spotkań i wykładów, nowości Wydawnictwa UMCS, jubileuszy pracy zawodowej, pożegnań zmarłych pracowników czy komentarze dotyczące różnych aspektów funkcjonowania Uczelni i szkolnictwa wyższego.

Patrząc wstecz, będziemy obserwować, jak zmieniała się rzeczywistość i codzienne funkcjonowanie Uczelni. W pierwszym numerze „WU” możemy m.in. przeczytać: „Łączność z całym światem. A właściwie z komputerami całego świata. Uczelnia nasza podłączona bowiem została do sieci komputerowej EARN (European Academic Research Net), rodzaju poczty, dającej możliwość błyskawicznego kontaktu z abonentami zagranicznymi”. Czy dzisiaj, w czasach pandemii oraz pracy i nauki zdalnej, możemy wyobrazić sobie życie bez Internetu? Będziemy się mogli też przekonać, że wiele spraw, mimo upływu lat, jest nadal aktualnych.

Zapraszamy do wspólnej podróży w przeszłość i śledzenia naszego cyklu „Z archiwum Wiadomości Uniwersyteckich”, przygotowanego z okazji obchodów jubileuszu 30-lecia „Wiadomości Uniwersyteckich”.

Ewa Kawałko-Marczuk

Spotkanie z Konsulem Generalnym RP w Hamburgu

11 marca rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski spotkał się z Konsulem Generalnym RP w Hamburgu Pawłem Jaworskim. Spotkanie dotyczyło możliwości nawiązania współpracy naszego Uniwersytetu z uczelniami znajdującymi się na terenie hamburskiego okręgu konsularnego, głównie z Technische Universität Braunschweig (Uniwersytet Techniczny w Brunszwiku).

Ewa Kawałko-Marczuk

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Spotkanie z delegacją Ambasady Indonezji

18 marca odbyło się spotkanie władz naszej Uczelni z delegacją Ambasady Indonezji w Polsce – radcą-ministrem Basaną Sidabutar, panią III sekretarz Widyą Rahma Utami oraz Dawidem Martinem – pracownikiem ambasady. W spotkaniu ze strony UMCS wzięli udział: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, dr Ewelina Panas – pełnomocnik rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia, Robert Ainebyona Karokora – pracownik Biura Rekrutacji oraz studenci pochodzący z Indonezji.

Podczas wizyty poruszono zagadnienia związane z perspektywami współpracy międzynarodowej oraz kształceniem i pobytem studentów z Indonezji na naszej Uczelni. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie od wielu lat podejmuje intensywne i konsekwentne starania zorientowane na pozyskiwanie studentów cudzoziemców. Planowane działania, które były przedmiotem rozmowy z delegacją ambasady, będą szansą na wzmocnienie wizerunku i rozpoznawalności UMCS za granicą.

Ewelina Panas

Fot. Bartosz Proll

Spotkanie z przedstawicielami KSC Polski Cukier S.A.

7 kwietnia w Ecotech-Complex odbyło się spotkanie władz rektorskich UMCS z przedstawicielami Krajowej Spółki Cukrowej S.A., które dotyczyło możliwej współpracy w zakresie rozwoju technologii biometanowych i wodorowych. W części stacjonarnej wydarzenia udział wzięli: prof. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS oraz prorektorzy: prof. Zbigniew Pastuszek, prof. Dorota Kołodyńska i prof. Wiesław I. Gruszecki, a także prof. Ryszard Naskręcki – dyrektor Centrum Ecotech-Complex oraz Andrzej Łopacki – prezes Zarządu FC „Pszczółka” i Grzegorz Wróbel – członek Zarządu FC „Pszczółka”.

Podczas pierwszej części spotkania zorganizowano zwiedzanie oraz prezentację potencjału naukowo-badawczego Centrum Ecotech-Complex, któremu przewodził dr inż. Andrzej Stępniewski – dyrektor zarządzający, kierownik projektu „Ecotech-Complex Człowiek, Środowisko, Produkcja”.

W kolejnej części – panelu odbywającym się na platformie Microsoft Teams zwrócono uwagę na ogromny potencjał, jaki posiada Polska w zakresie produkcji biogazu, szczególnie w sektorze odpadowym i branży rolno-spożywczej. W dyskusji odnoszono się do opublikowa-

Fot. Bartosz Proll

nych w ostatnim czasie dokumentów takich jak „Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności” oraz „Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.”. Technologie wodorowe stają się priorytetem dla osiągnięcia Europejskiego Zielonego Ładu, a stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej wymagać będzie intensywnych działań B+R+I, które przyczynią się do powstania rodzimych technologii. Omówiono rezultaty uzyskane przez zespół KSC S.A. w ramach realizacji projektu NCBR BIOSTRATEG II w zakresie innowacyjnej instalacji produkującej wodór i metan z odpadów i produktów ubocznych przemysłu cukrowniczego.

Podjęty został również temat współpracy z udziałem Ecotech-Complex oraz Krajowej Spółki Cukrowej S.A., której celem będzie połączenie działań badawczych w kierunku wytwarzania biowodoru. Ustalono, że do dalszych prac powołany zostanie wspólny zespół roboczy.

Magdalena Drwal, Ryszard Naskręcki

Współpraca z Ministerstwem Finansów

8 marca Ministerstwo Finansów zawarło z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie porozumienie o współpracy. Strony były reprezentowane przez Renatę Oszastrę – dyrektorkę generalną Ministerstwa Finansów oraz prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego – rektora UMCS.

Przedstawicielami odpowiedzialnymi za koordynację współpracy zostali ustanowieni: ze strony Ministerstwa Finansów – Joanna Marzycka, dyrektorka Biura Dyrektora Generalnego Ministerstwa Finansów; ze strony Uniwersytetu – prof. dr. hab. Antoni Hanusz, kierownik Katedry Prawa Finansowego.

Przedmiotem porozumienia jest współpraca w zakresie działalności naukowej, badawczej i realizacji

wspólnych projektów w obszarze prawa finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem prawa i postępowania podatkowego, prawa bilansowego oraz prawa rynków finansowych. Działania podejmowane w ramach umowy skierowane będą do studentów jednolitych studiów magisterskich, studiów I i II stopnia oraz studiów doktoranckich.

Głównymi formami realizowania postanowień porozumienia będą: staże oraz praktyki w Ministerstwie Finansów dla studentów Uniwersytetu; płatne formy współpracy dla wybranych studentów Uniwersytetu oraz wspólne projekty edukacyjne, naukowe i badawcze.

Paweł Szczęśniak

Promocje doktorów i doktorów habilitowanych na Wydziale Ekonomicznym UMCS

11 marca na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbyły się promocje doktorów i doktorów habilitowanych. W wydarzeniu wzięł udział prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. Uczelni, który zgodnie z tradycją akademicką dokonał otwarcia uroczystości.

W pierwszej części uroczystości prorektor zaprezentował sylwetki doktorów habilitowanych, którzy odebrali dyplomy i gratulacje. Stopień doktora habilitowanego uzyskali: dr hab. Tomasz Białowąs, dr hab. Mariusz Kicia, dr hab. Aleksandra Kowalska, dr hab. Piotr Kozarzewski, dr hab. Paweł Pasierbiak i dr hab. Katarzyna Wójtowicz.

W drugiej części uroczystości nastąpiła promocja doktorów, którzy zgodnie z tradycją akademicką złożyli uroczyste ślubowanie w języku łacińskim i otrzymali dyplomy. Do grona doktorów na Wydziale Ekonomicznym UMCS dołączyli: dr Kinga Bednarzewska (promotor dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. Uczelni, promotor pomocniczy dr Jarosław Banaś), dr Anna Jańska (promotor dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. Uczelni, promotor pomocniczy dr hab. Mariusz Kicia), dr Ka-

Fot. Bartosz Pol

tarzyna Twarowska-Mól (promotor prof. dr hab. Bogumiła Mucha-Leszko, promotor pomocniczy dr hab. Tomasz Białowąs).

Na Wydziale Ekonomicznym UMCS stopień doktora habilitowanego uzyskało dotychczas 29 osób, a stopień doktora uzyskały 274 osoby. Uroczystość promocji doktorów i doktorów habilitowanych zwieńczył hymn *Gaudeamus igitur*.

Aneta Adamska

Działania międzynarodowe UMCS

Nasz Uniwersytet zyskuje nowych partnerów zagranicznych. W marcu odbyły się dwa spotkania z ukraińskimi instytucjami szkolnictwa wyższego. Podczas pierwszego z nich została podpisana umowa o współpracy akademickiej z Krzemieńczuckim Narodowym Uniwersytetem im. Mychajła Ostrogradskiego (KNU). Drugie spotkanie z Odeskim Narodowym Uniwersytetem Politechnicznym dotyczyło zaplanowania wspólnych działań, głównie współpracy w zakresie nauczania i certyfikacji języka polskiego.

Spotkanie z przedstawicielami KNU odbyło się 24 marca. Stronę ukraińską reprezentowali: rektor prof. dr hab. Mykhaylo Zagirnyak, pierwszy prorektor prof. dr hab. Wołodymyr Nikiforow oraz kierownik Działu Współpracy Międzynarodowej Andrii Gladyr. Ze strony polskiej w spotkaniu uczestniczyli: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki i dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej dr Olga Pliszczyńska-Mokijewska.

Współpraca uniwersytetów będzie opierała się na: wymianie studentów, naukowców, pracowników akademickich i administracyjnych, prowadzeniu wspólnych projektów badawczych i programów akademickich oraz stworzeniu programów podwójnego dyplomowania: BSc, Msc, Ph.D.

Spotkanie z Odeskim Narodowym Uniwersytetem Politechnicznym odbyło się 25 marca. Uczestnikami spotkania byli: rektor Odeskiego Narodowego Politechnicznego Uniwersytetu prof. dr hab. inż. Gennadij Ołeksandrowycz Oborski, prorektor prof. dr hab. inż. Dmytryszyn Dmytro Volodymyrovych, dyrektor Ukraińsko-Polskiego Instytutu Edukacyjno-Naukowego prof. dr hab. inż. Ała Jewsijwna Denisowa oraz kierow-

Fot. Bartosz Proń

nik Katedry Języka Polskiego doc. dr Ludmyła Iwaniwna Jakowenko (tłumaczenie na język ukraiński). Ze strony UMCS w spotkaniu wzięli udział: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektorzy prof. dr hab. Wiesław Gruszecki i prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dyrektor Centrum Kultury i Języka Polskiego dla Polonii i Cudzoziemców dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, prof. Uczelni, dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej dr Olga Pliszczyńska-Mokijewska oraz dr Taras Bondarenko z Biura Rekrutacji i dr hab. Marcin Kojder z Instytutu Neofilologii (tłumaczenie na język polski).

Podczas spotkania strony zaprezentowały swoją działalność i pomysły na nadchodzącą współpracę, głównie w zakresie nauczania i certyfikacji języka polskiego. Ustalenia sfinalizuje umowa ramowa formalizująca współpracę uniwersytetów.

Diana Skwarzyńska

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Posiedzenie Komitetu Monitorującego w ramach umowy darowizny z Santander Universidades

30 marca w Sali Senatu odbyło się posiedzenie Komitetu Monitorującego w ramach umowy darowizny z Santander Universidades. W spotkaniu uczestniczyli: prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzyna-

rodowej, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studenckich i jakości kształcenia, Grażyna Elżbieta Fiok – kanclerz UMCS, Katarzyna Komotajtis – kwestor UMCS, dr Marcin Gołębiowski – dyrektor Centrum Promocji UMCS, Mateusz Woźniak z Biura Promocji UMCS, Wojciech Leśniewski – dyrektor Biura Santander Universidades oraz Izabela Litera – menedżer placówki Santander Universidades przy UMCS. Na posiedzeniu omówione zostały dotychczasowa współpraca oraz zrealizowane wspólnie projekty. Następnie zaplanowano kolejne działania do realizacji w 2021 i 2022 r., m.in. program stypendialny dla studentów oraz konkurs grantowy dla doktorantów. Na spotkaniu podsumowano także organizację Akademii Przedsiębiorczości UMCS – Santander Universidades, której trzecia edycja przyciągnęła ponad 400 słuchaczy.

Agnieszka Stańczak

O procesach logistyki zwrotnej odpadów

Projekt pt. „Modelowanie procesów logistyki zwrotnej odpadów komunalnych z tworzyw sztucznych w perspektywie doświadczeń międzynarodowych” uzyskał dofinansowanie w ramach konkursu OPUS Narodowego Centrum Nauki w dziedzinie nauk humanistyczno-społecznych.

System zbiórki odpadów staje się coraz droższy ze względu na zastosowanie rozwiązań wielokontenerowych, co powoduje, że wiele razy trzeba jeździć specjalistycznymi śmieciarkami po tych samych trasach. Takie rozwiązania są szkodliwe społecznie i ekologicznie oraz nieracjonalne pod względem wydajności. Ponieważ doświadczenie innych krajów, które w prakty-

ce używają bardziej zaawansowanych systemów, jest powszechnie znane, naukowcy postanowili dokonać przeglądu dostępnych rozwiązań i skupić się na optymalizacji rozwiązań stosowanych w Polsce.

Oczekiwanym efektem praktycznego zastosowania opracowanej metody będzie uzyskanie wyższej sprawności analizowanych procesów logistyki zwrotnej, co powinno przełożyć się na reorganizację tych procesów i zmniejszyć ich uciążliwość dla klientów. Przede wszystkim mowa o uciążliwości ekonomicznej i ograniczeniu kosztów wywozu śmieci, które w niektórych polskich miastach osiągnęły w 2019 r. poziom 120–170 zł od czteroosobowej rodziny miesięcznie.

O realizowanym projekcie opowiada prorektor prof. Zbigniew Pastuszek z Katedry Systemów Informatycznych i Logistyki Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości w filmie przygotowanym przez Centrum Prasowe UMCS. Film jest dostępny na stronie internetowej Uczelni.

Magdalena Drwal

Studenckie strajki w marcu 1968 – film

W marcu obchodziliśmy kolejną rocznicę strajków studenckich – Marzec '68. Z tej okazji Centrum Prasowe UMCS przygotowało film poświęcony tamtym wydarzeniom, który jest dostępny na stronie www.umcs.pl.

Końcówka lat 60. była w PRL-u okresem wzrastających konfliktów zarówno pomiędzy społeczeństwem a władzą, jak i w łonie samej władzy. W latach 1965–66 Władysław Gomułka trochę podpuszczony przez swojego konkurenta do władzy Mieczysława Moczara wszedł w konflikt z Kościołem katolickim, a dwa lata później w 1968 popadł w konflikt ze studentami i inteligencją – rozpoczyna swój wykład prof. Mariusz Mazur z Katedry Humanistyki Cyfrowej Instytutu Historii. Historycy twierdzą, że Moczara wykorzystał sytuację, czyli odbywające się w Teatrze Narodowym przedstawienia „Dziadów” Adama Mickiewicza w reżyserii Kazimierza Dejmka. Gdy władza zakazała dalszych przedstawień, przekonując, że były one wykorzystywane przez widownię do wystąpień antyradzieckich, studenci po ostatnim spektaklu przeszli z teatru pod pomnik Adama Mickiewicza, wnosząc hasła przeciwko cenzurze, a pod pomnikiem złożyli kwiaty i prawdopodobnie wszystko skończyło by się w ten sposób, gdyby nie to, że wkroczyła milicja i zaczęła się pacyfikacja tej grupy studenckiej.

Zapraszamy do obejrzenia materiału, w którym prof. Mariusz Mazur opowiada o genezie, przebiegu oraz skutkach studenckich strajków z 1968 r. Opiswane wydarzenia miały miejsce również na naszej Uczelni. 11 marca 1968 r. o godzinie 14.00 z inicjatywy studentów UMCS przed Chatką Żaka odbył się wiec poparcia dla strajkujących studentów w Warszawie, po którym w kierunku centrum miasta przeszła licząca blisko tysiąc studentów demonstracja. Zatrzymano 39 osób – w tym studentów KUL i UMCS. Demonstracje, które miały miejsce w większości ośrodków akademickich w Polsce, zapoczątkowały kryzys polityczny nazywany Wydarzeniami Marcowymi.

Magdalena Drwal

Spotkanie z Małgorzatą Hołub-Kowalik

Medalistka Lekkoatletycznych Halowych Mistrzostw Europy, które na początku marca odbyły się w Toruniu, odebrała osobiste gratulacje z rąk rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego. Spotkanie odbyło się 29 marca w Rektoracie UMCS. Razem z zawodniczką obecni byli trener Zbigniew Maksymiuk oraz prezes AZS UMCS Lublin Rafał Walczyk.

Rektor Radosław Dobrowolski wyraził zadowolenie z faktu, iż jeden z popularnych „Aniołków Matusińskiego” broni barw AZS UMCS Lublin i odnosi tak znaczące sukcesy pod sztandarem Klubu Uczelnianego.

Przypomnijmy, że Małgorzata Hołub-Kowalik 7 marca wraz ze sztafetą 4x400 m sięgnęła po brązowy medal HME. Polki wystąpiły w składzie: Natalia Kaczmarek, Małgorzata Hołub-Kowalik, Kornelia Lesiewicz i Aleksandra Gaworska. Zawodniczka z Lublina pobięła na drugiej zmianie i pokazała się z kapitalnej strony. Wystartowała jako czwarta, natomiast przekazała pałeczkę na równi z pierwszą zawodniczką! Po niej do boju ruszyła Kornelia

Fot. Bartek Wójciszewski

Lesiewicz, a na ostatniej zmianie miejsce na podium utrzymała Gaworska. Polki dobiegły z czasem 3:29.94 sekundy. Wygrały holenderki (3:27.15) przed Brytyjkami (3:28.20).

Dwa tygodnie wcześniej w biegu indywidualnym zawodniczka sięgnęła po brązowy medal Halowych Mistrzostw Polski. Małgorzata Hołub-Kowalik do lubelskiego klubu dołączyła na początku 2020 r.

Kamil Wojdat

Umowa o współpracy Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS i Department of Social Communication and Information Activities Narodowego Uniwersytetu „Lwowska Politechnika”

W marcu 2021 r. została podpisana umowa o współpracy naukowo-badawczej i dydaktycznej pomiędzy Instytutem Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS i Department of Social Communication and Information Activities Narodowego Uniwersytetu „Lwowska Politechnika” we Lwowie. W imieniu naszej Uczelni umowę podpisali prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej oraz prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Stronę ukraińską reprezentowali: prorektor ds. naukowo-dydaktycznych oraz stosunków międzynarodowych prof. Nataliya Chukhray i dyrektor Department of Social Communication and Information Activities prof. Andrii Peleshchyn.

Partnerski instytut we Lwowie prowadzi badania naukowe koncentrujące się m.in. wokół analizy modeli komunikacji społecznej on-line jako podstaw funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego. Wśród zainteresowań badawczych kadry naukowej znajdują się również zagadnienia komunikacji społecznej, działalności informacyjnej, zarządzania informacją, e-administracja, archiwizacja, bibliotekarstwo, psychologia stosowana i lingwistyka oraz marketing produktów i usług informacyjnych. Jednym z wiodących tematów badań jest zarządzanie procesami komunikacji społecznej w globalnej przestrzeni informacyjnej.

Działalność dydaktyczna instytutu obejmuje studia licencjackie i magisterskie z zakresu dokumentacji i działalności informacyjnej, zarządzania informacją i dokumentacją oraz działalności bibliotecznej i archiwalnej. W programach nauczania wydzielono trzy bloki zagadnień przyporządkowane odpowiednio dyscyplinom: technologii informacyjno-komunikacyjnych (zarządzanie informacją, administrowanie sieciami informacyjnymi, projektowanie stron internetowych, zarządzanie dokumentami elektronicznymi, e-administracja), technologii informacyjno-analitycz-

nych (analityczno-syntetyczne przetwarzanie informacji, potrzeby informacyjne, technologie wyszukiwania informacji i świadczenia usług informacyjnych, technologie wywiadu informacyjnego, analiza systemowa działalności informacyjnej) oraz komunikacji społecznej (komunikacja biznesowa, komunikacja społeczna w Internecie, technologie komunikacji dokumentalnej w systemach społecznych, strategie wizerunkowe, marketing i PR, sieci społecznościowe w biznesie, zarządzanie personelem).

Współpraca pomiędzy pracownikami obu instytutów trwa już od kilku lat. Jej wymiernym efektem są m.in. staże naukowe oraz udział w pracach Komitetu Naukowego i czynne uczestnictwo w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „ICS – Information, Communication, Society”, której głównym organizatorem jest nasz partner. W tym roku odbędzie się już 10. edycja tej prestiżowej konferencji. Problematyka koncentruje się wokół zagadnień z zakresu zarządzania informacją, e-administracji, nauk o dokumentacji, psychologii stosowanej i lingwistyki, komunikacji społecznej oraz marketingu produktów i usług informacyjnych.

Umowa o współpracy ma służyć poszerzeniu kontaktów w sferze naukowo-badawczej i dydaktycznej i zakłada prowadzenie wspólnych badań naukowych, wymianę doświadczeń pomiędzy pracownikami oraz studentami obydwu placówek oraz aktywizację pracowników naukowych i studentów współpracujących stron. Główne kierunki współpracy dotyczą w szczególności takich obszarów problemowych jak: organizacja i zarządzanie zasobami informacyjnymi w działalności naukowej, administracyjnej, społecznej i gospodarczej; architektura informacji stron WWW, portali i mediów społecznościowych oraz zasoby informacyjne Internetu, badanie zawartości i recepcji mediów; ewolucja procesu, form i narzędzi komunikacji społecznej; wykorzystanie technologii informacyjnych w komunikacji marketingowej i edukacji; zastosowania technologii

mobilnych i social media w działalności placówek bibliotecznych i informacyjnych. Za realizację poszczególnych zadań po stronie naszej Uczelni odpowiadają przede wszystkim pracownicy Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

Mamy nadzieję, że sformalizowanie współpracy pozwoli na jej rozwijanie i przyniesie wiele wymiernych korzyści dla obydwu stron.

Renata Malesa

Let's eat ŻUR [zur] together!

W Wielką Sobotę 3 kwietnia odbyła się akcja pt. „Let's eat ŻUR [zur] together!”. Jej celem było dostarczenie świątecznych poczęstunków dla wszystkich mieszkańców domów studenckich UMCS spędzających Wielkanoc w Lublinie.

Przebywający w akademikach studenci pochodzą z różnych części Polski i ze względu na odległość nie mogą spędzić okresu świątecznego w domach rodzinnych. Bardzo dużą grupę tworzą także studenci zagraniczni. Z myślą o tych osobach Uczelnia przygotowała poczęstunek składający się z tradycyjnego żurku wraz z pieczywem oraz jajkiem.

Fot. Dariusz Raczkowski

Następnie o godzinie 12:00 odbyło się spotkanie online na platformie MS Teams, w którym ze studentami połączyli się: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, dr Ewelina Panas, pełnomocnik rektora UMCS ds. umiędzynarodowienia, dr Marcin Gołębiowski, dyrektor Centrum Promocji UMCS oraz Maciej Cieciora, przewodniczący Komisji Promocji i Marketingu ZUSS UMCS

Wydarzenie zostało zorganizowane z inicjatywy Centrum Promocji UMCS we współpracy z Zarządem Uczelnianym Samorządu Studentów ZUSS. Posiłki zostały przygotowane przez pracowników stołówki akademickiej „Trójka”, natomiast w dystrybucji pomogło Stowarzyszenie Legia Akademicka UMCS.

Monika Kusiej

Fot. Dariusz Raczkowski

Bogdanka kolejnym partnerem AZS UMCS Lublin

19 marca w siedzibie zarządu LW „Bogdanka” S.A. została podpisana umowa sponsorska między Bogdanką a AZS UMCS Lublin. Symboliczne podpisy na umowie podczas konferencji prasowej złożyli prezesi: Artur Wasil i Rafał Walczyk. Umowa dotyczy współpracy w ramach szkolenia młodzieżowych grup koszykówki kobiet, tj. zespołów U17, U15, U13 oraz młodszych (klas profilowanych czy dziewcząt występujących w lidze żaczek).

Współpraca z grupami młodzieżowymi AZS UMCS Lublin to kolejny element realizacji naszej strategii. A tą jest bez wątpienia wspieranie szkolenia dzieci i młodzieży. To kolejny projekt, który będziemy realizować. Największy to oczywiście Akademia Sportu Górnik Łęczna, także Avia Świdnik. Są również pięściarze Gwarka Łęczna. A teraz jest i AZS UMCS Lublin. Jest to istotne, bo inwestowanie w młodzież to inwestowanie w przyszłość. Sport to kształtowanie charakteru, pewnych postaw. Na tym nam zależy. Już wkrótce wspierane przez nas koszykarki w grupach wiekowych U13, U15 i U17 wystąpią w ćwierćfinałach mistrzostw Polski. Tam zawodniczki zagrają już pod znakiem Bogdanki. Jesteśmy szczęśliwi z powodu rozpoczynającej się współpracy, z powodu sukcesów, jakie klub już odnosi. Wystarczy wspomnieć o Mai Kusiak powoływanej do kadr narodowych starszych roczników niż jej czy o Zofii Kosickiej – wychowan-

ce, która w wieku 16 lat zadebiutowała w Energa Basket Lidze Kobiet. To świadczy o wysokich umiejętnościach zawodniczek oraz o wysokim poziomie kadr szkoleniowych. Bardzo nas cieszy współpraca z AZS UMCS Lublin, która, jak wspominałem wcześniej, jest elementem większej całości. Wspieranie sportu to dla nas misja, a nie liczenie na wymierne korzyści materialne – powiedział prezes Zarządu LW „Bogdanka” Artur Wasil.

Bardzo dziękuję Bogdancę za wsparcie i dostrzeżenie nas na sportowej mapie Lubelszczyzny. Dla nas takie wsparcie jest bardzo ważne, bo chcemy stworzyć efektywne, profesjonalne grupy młodzieżowe. Mamy zespół w Energa Basket Lidze, który gra tam od siedmiu lat i chcemy, by w perspektywie czasu jej szeregi zasilaty nasze wychowanki. Przed nami ćwierćfinały mistrzostw Polski U13, U15, U17 i tu już wystąpimy pod nazwą „Bogdanka”. Dla nas to kolejny etap rozwoju. Liczymy na współpracę nie tylko w tym roku, ale i następnych latach. Chcemy stworzyć w Lublinie silny ośrodek szkolenia koszykówki w skali kraju. Zapraszamy do nas nie tylko zawodniczki stąd, ale z całej Polski. Mamy nadzieję, że koszykarka kobiet będzie przynosiła wiele korzyści całej społeczności Lubelszczyzny – mówił na konferencji prezes AZS UMCS Lublin Rafał Walczyk.

Cieszę się, że rozpoczynamy współpracę z Bogdanką, że będziemy mogli propagować wspólnie sport na ziemi lubelskiej. Mam nadzieję, że razem wykopie my diamenty, które będzie później oszlifujemy. Wsparcie Bogdanki jest bardzo ważne i to się musi przełożyć na efekty. Myślę, że to wpłynie na rozbudowę piramidy szkoleniowej. Liczymy, że praca z młodzieżą będzie długofalowa. Na to liczymy, to nam daje stabilizację i bezpieczeństwo – komentował Marek Lebieźniński, koordynator grup młodzieżowych AZS UMCS Lublin.

Przed młodymi koszykarkami już wkrótce sporo wyzwań. Po wygraniu przez zespoły U13, U15 i U17 ligi lubelsko-podkarpackiej wszystkie ekipy czekają turnieje ćwierćfinałowe mistrzostw Polski. Dwa z nich (U13 i U15) już teraz wiadomo, że odbędą się w Lublinie. AZS UMCS Lublin w ramach szkolenia dzieci i młodzieży współpracuje z blisko 250 dziewczynkami w dziesięciu oddziałach klas profilowanych oraz w trzech klubach ligowych.

Kamil Wojdat

Archiwum AZS UMCS

Tydzień Mózgu 2021 na UMCS

Ostatnia dekada XX w. została okrzyknięta dekadą mózgu. W celu uczczenia jednego z najbardziej enigmatycznych narządów ludzkiego ciała zdecydowano, że jeden z tygodni marcowych będzie czasem szczególnej refleksji nad wiedzą, jaką już zdobyliśmy na temat jego funkcjonowania. W tym roku Studenckie Koło Naukowe Neurobiologów, Studenckie Koło Naukowe Psychologii „Adesse” oraz Studenckie Koło Naukowe Kognitywistów UMCS zorganizowały obchody Tygodnia Mózgu 2021 #MariaMyśli w dn. 15–21 marca.

W ramach obchodów zaplanowano cykl wydarzeń odbywających się w formie on-line. Uczestnicy mogli wziąć udział m.in. w warsztatach prowadzonych przez koła naukowe oraz wykładach naukowców z różnych dziedzin zajmujących się poznawaniem układu nerwowego. Tegoroczne prelekcje prowadzili zagraniczni oraz polscy eksperci. Wśród nich znalazły się tak znakomite nazwiska jak: prof. Alan D. Baddeley, Departament of Psychology, University of York, Wielka Brytania, dr Livia Tomova, Department of Psychology, University of Cambridge, dr Will Gervais, Department of Life Sciences, Brunel University w Londynie, prof. dr hab. Ewa Szepietowska, Katedra Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii UMCS, prof. dr hab. Alina Borkowska, Wydział Nauk o Zdrowiu, Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy, prof. dr hab. Aneta R. Borkowska, Katedra Psychologii Klinicznej

i Neuropsychologii UMCS, prof. dr hab. Włodzisław Duch, Katedra Informatyki Stosowanej UMK, Toruń, dr Kinga Gaweł, profesor uczelni, Katedra i Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, dr Agnieszka Zelek-Molik, Zakład Biochemii Mózgu, Instytut Farmakologii im. J. Maja PAN, Kraków, mgr inż. Monika Herian, Zakład Farmakologii, Instytut Farmakologii im. J. Maja PAN, Kraków, prof. dr hab. Marek Hetmański, Katedra Ontologii i Epistemologii, UMCS oraz prof. dr hab. Grzegorz Wójcik, Katedra Neuroinformatyki i Inżynierii Biomedycznej, UMCS.

Z myślą o uczniach szkół ponadpodstawowych przygotowany został konkurs „Ucz się z głową”, którego celem było rozwijanie wiedzy związanej z budową oraz funkcjonowaniem centralnego układu nerwowego, dziedzinami neuronauk, a przede wszystkim neurobiologią i neuropsychologią. Przyczyni się on również do promowania młodych talentów i kreowania pozytywnego podejścia do nauki.

Tydzień Mózgu jest światowym świętem neuro nauki – nauki leżącej na pograniczu wiedzy biologicznej, medycznej, biofizycznej, psychologicznej oraz informatycznej. Od 1998 r. Tydzień Mózgu obchodzony jest również w Polsce, zwłaszcza w dużych ośrodkach akademickich, np. w Krakowie, Warszawie, Poznaniu czy Toruniu.

Magdalena Drwal

Chatka Żaka z nową nazwą

1 marca ACK UMCS „Chatka Żaka” zostało Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Nowa nazwa ma ukazać kompleksowość działań, jakie mogą podjąć studenci w jednostce – zarówno w sferze kultury, jak i mediów akademickich. Przekształcenie nazwy to kolejny etap wprowadzania w życie nowej strategii rozwoju instytucji.

Jednym z istotnych elementów zmian wizerunku Chatki Żaka w nowej odsłonie jest zmiana jej nazwy. Być może kosmetyczna, ale pokazująca, jak staramy się zachować autonomię kultury studenckiej, a z drugiej strony mediów akademickich – mówi rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Radio Centrum i TV UMCS od początku swojego istnienia są integralną częścią Chatki Żaka, choć nie zawsze było to powszechnie wiadome – wspomina Izabela Pastuszko, dyrektor ACKiM Chatka Żaka. Młodzi zdobywają tu doświadczenie w wielu obszarach, a poprzez nasze media akademickie poznają tajniki dziennikarstwa i realizacji – dodaje.

Magdalena Drwal

Prorektor UMCS prof. Zbigniew Pastuszak zastępcą redaktora naczelnego „Expert Systems with Applications”

Dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. Uczelni, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką oraz kierownik Katedry Systemów Informatycznych i Logistyki na Wydziale Ekonomicznym UMCS objął bezterminowo funkcję zastępcy redaktora naczelnego czasopisma „Expert Systems With Applications”. Czasopismo jest indeksowane m.in. w Web of Science, Scopus i Science Citation Index Expanded, a jego podstawowe wskaźniki bibliometryczne to: CiteScore: 11.0; Impact Factor: 5.452 (według JCR, Clarivate Analytics, 2020); indeks H=162 (SCI Journal).

Prof. Z. Pastuszak współpracuje z czasopismem ESWA od kilkunastu lat. Początkowo brał udział w pracach Rady Recenzentów (Review Board), przygotowując recenzje artykułów naukowych kierowanych do publikacji w ESWA (łącznie 25 recenzji) i zdobywając pozycje Recognized Reviewer (2015) i Outstanding Reviewer (2017), a następnie został włączony w skład Rady Naukowej czasopisma (Editorial Advisory Board) i wspólnie z redaktorem naczelnym prof. Binshanem Lin z Louisiana State University (USA) oraz blisko 90 naukowcami z 35 krajów świata pracował nad rozwojem i promocją czasopisma, określeniem jego podstawowych obszarów tematycznych i selekcją różnorodnych grup odbiorców publikowanych treści. W październiku 2020 r. prof. Z. Pastuszak został zaproponowany zarządowi wydawnictwa Elsevier jako potencjalny zastępca redaktora naczelnego ESWA, a po uzyskaniu akceptacji – powołany na stanowisko Associate Editor jako redaktor współodpowiedzialny za rozwój dyscyplin: Business Intelligence, Knowledge-based Systems, Data Science, Decision Support Systems, Prediction Systems, Early Warning Systems, Data Driven Optimization, Intelligent Systems oraz AI in Business & Social Science.

Elsevier (Wielka Brytania) jest jednym z największych wydawnictw naukowych świata, a jednocześnie firmą zajmującą się analizą danych i udostępnianiem informacji naukowej. Do rozwiązań dostarczanych przez Elsevier zalicza się m.in.: platformę on-line ScienceDirect, naukową bazę danych Scopus oraz rozwiązania SciVal (do oceny wyników działalności naukowej) i Mendeley.

Czasopismo „Expert Systems with Applications” wydawane jest od 1990 r. w liczbie 4 zeszytów rocznie. W marcu br. ukazał się vol. 166, a obecnie przygotowywane są woluminy o numerach 174–177 (z przewidywaną datą publikacji do września 2021 r.). Ze względu na dużą liczbę artykułów nadsyłanych do publikacji w ESWA (ok. 700–800 miesięcznie), przy poziomie akceptacji ok. 14%, czasopismo posiada równoważną postać elektroniczną (ESWA: X) z tekstami publikowanymi w dostępie otwartym (open access). Odpłatność za publikację artykułu – przy zachowaniu identycznych zasad i jakości procesu recenzji i redakcji – wynosi 2640 USD netto. Według aktualnej listy Ministerstwa Edukacji i Nauki publikacja artykułu w ESWA pozwala na przypisanie autorowi i jednostce naukowej 140 punktów w dyscyplinach: informatyka techniczna i telekomunikacja, nauki o zarządzaniu i jakości oraz informatyka.

Aneta Adamska

Archiwum Centrum Promocji UMCS

Publikacja neuroinformatyków z UMCS wśród 23 najlepszych artykułów z ostatnich dwóch lat według „Frontiers”

Artykuł pt. *Analysis of Decision-Making Process Using Methods of Quantitative Electroencephalography and Machine Learning Tools* autorstwa dr. hab. Grzegorza Marcina Wójcika, prof. Uczelni i jego zespołu jest ostatnim z cyklu artykułów podsumowujących kilkuletnią współpracę Katedry Neuroinformatyki i Inżynierii Biomedycznej UMCS z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie.

W kwietniu 2021 r. wspomniany tekst został uznany za jeden z 23 najbardziej znaczących artykułów złożonych do prestiżowego czasopisma „Frontiers in neuroinformatics” w ostatnich dwóch latach i znalazł się w specjalnym zbiorze „Editors Pick’s 2021”. Zbiór ten ma na celu wskazanie społeczności naukowej badań wykazujących znaczny postęp w teorii, eksperymencie i metodologii z zastosowaniem do ważnych problemów, a także uznanie wysoce zasłużonych autorów.

W artykule autorstwa prof. Grzegorza Wójcika i jego zespołu została poruszona problematyka podejmowania decyzji w warunkach stresu przez osoby zdrowe oraz z zaburzeniami. Modele aktywności mózgu zbudowane na podstawie algorytmów uczenia maszyno-

wego pozwalają przewidzieć decyzje podejmowane przez uczestników badania wyłącznie na podstawie analizy aktywności elektrycznej kory mózgu. Ponadto stosując algorytmy lokalizacji źródeł w elektroencefalografii gęstej matrycy, autorzy potwierdzili eksperymentalnie istotny udział ciała migdałowatego oraz występowanie markerów w aktywności bioelektrycznej kory czuciowo-ruchowej związanych z podejmowaniem decyzji podczas rozwiązywania testu Iowa Gambling Task. Zachowania te były postulowane od lat 90. XX w. m.in. przez prof. António Damásio.

W najbliższej przyszłości zespół prof. Grzegorza Wójcika zamierza skoncentrować się na badaniach oceny wiarygodności oraz wpływu stanu głębokiej relaksacji na aktywność elektryczną kory mózgu podjętych we współpracy z Uniwersytetem SWPS oraz Polsko-Japońską Akademią Technik Komputerowych w Warszawie.

Wojcik, Grzegorz M., et al. "Analysis of decision-making process using methods of quantitative electroencephalography and machine learning tools." Frontiers in neuroinformatics 13 (2019): 73.

Małgorzata Lipczyńska

Kursy CJKP UMCS z akredytacją NAWA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie znalazł się w gronie dwunastu polskich uczelni, które otrzymały akredytację Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Akredytacja została przyznana na prowadzenie przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS kursu przygotowawczego do studiów w Polsce dla stypendystów Rządu RP oraz letnich kursów języka i kultury polskiej odbywających się zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej. Wniosek z opisem programu ww. kursów oraz potencjału kadrowego, dydaktycznego, organizacyjnego i technicznego przygotowało CJKP UMCS kierowane przez prof. Annę Dunin-Dudkowską. Otrzymane uprawnienia upoważniają Uczelnię do składania ofert w konkursach oraz udziału w programach NAWA na realizację wspomnianych szkoleń w latach 2021–2023.

Od początku swego istnienia, czyli od 1981 r. CJKP UMCS organizuje kursy przygotowujące do studiów w Polsce. Zajęcia prowadzone są przez pracowników centrum oraz nauczycieli przedmiotów specjalistycznych z różnych wydziałów Uczelni. Uczestnicy uczą się w grupach o profilach ścisłym i przyrodniczym, humanistycznym, społecznym, inżyniersko-technicznym i rolniczym. Kursanci to osoby o różnym stopniu znajomości języka polskiego, którzy poza doskonaleniem umiejętności językowych biorą również udział w wykładach z historii i kultury Polski, a także bogatym programie kulturalno-turystycznym.

Absolwenci stają się ambasadorami języka polskiego i kultury, a także UMCS i Lublina na całym świecie. Podczas kilkudziesięciu lat swej działalności centrum kształciło przedstawicieli ponad 80 krajów z 5 kontynentów.

Magdalena Drwal

Sukces ZTL UMCS

Zespół Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego zdobył 3. miejsce w VII Kasztelańskich Spotkaniach Folklorystycznych.

Archiwum ZTL UMCS

27 marca Centrum Kultury i Sztuki w Sierpcu ogłosiło wyniki VII Kasztelańskich Spotkań Folklorystycznych, które w tym roku po raz pierwszy zorganizowano online.

Prezentacje oceniało jury w składzie: Małgorzata Grabowska-Panek, Anna Łapińska i Andrzej Wojtas. Konkurs miał zasięg ogólnopolski, wzięły w nim udział 33 zespoły. Nagrody przyznano w 3 kategoriach: dziecięcej, młodzieżowej i dorosłej.

Zespół Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie im. Stanisława Leszczyńskiego zajął 3. miejsce w kategorii „zespoły dorosłe”. Wideo konkursowe przygotował Dział Realizacji Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Grupa starsza zespołu zaprezentowała suitę tańców lubelskich.

Pozostałe nagrody w kategorii „zespoły dorosłe”: I nagroda dla Zespołu Pieśni i Tańca OPOLE z Opola oraz II nagroda dla Zespołu Pieśni i Tańca HYŻYNIACY z Hyżnego.

Karolina Katkucka

Wydział Artystyczny

Finisaż „Hominem quaero” Lecha Mazurka

5 marca w Galerii wystaw czasowych +1 w budynku Centrum Spotkania Kultur odbył się finisaż wystawy prac dr. Lecha Mazurka pt. „Hominem quaero”.

Hominem quaero (łac. szukam człowieka) to łacińska maksyma wyrażająca niewiarę w znalezienie prawdziwego człowieka wśród ludzi. Pierwowzór przypisywany jest greckiemu filozofowi z kręgu cyników – Diogenesowi z Synopy. W epoce Internetu, globalnych sieci, technologii rozpoznawania twarzy służących cybernetycznej inwigilacji wyrażenie to nabrało nowego znaczenia.

Obecnie w czasach pandemii i społecznego dystansu możemy przypisać mu jeszcze inną treść. Na wystawie Lecha Mazurka zaprezentowanych zostało kilkadziesiąt prac graficznych w technice druku atramentowego. Przedstawiały one twarze konkretnych ludzi, rozpoznawalnych i anonimowych, czasami hybryd. Fizis, wizerunek – autentyczna osoba czy maska? Na ile dzisiejszy człowiek jest realną osobą, a na ile awatarem i projekcją własną albo wyobrażeniem innych? A może uosobieniem idei bądź symbolem czasów?

Dr Lech Mazurek ukończył studia na Wydziale Grafiki ASP w Warszawie. Uzyskał dyplom w Pracowni Grafiki Wydawniczej prof. Lecha Majewskiego. Doktorat obronił w 2017 r. na WA UMCS w Lublinie. Od 2008 r. przynależy do Związku Polskich Artystów Plastyków, a od 2010 r. jest członkiem Stowarzyszenia Otwarta Pracownia w Lublinie. Obecnie pracuje w Katedrze Grafiki Projektowej i Druku Płaskiego na Wydziale Artystycznym UMCS. Tworzy grafikę artystyczną, projektową, plakat i malarstwo. Jest współpomysłodawcą i kuratorem Międzynarodowego Biennale Plakatu Lublin oraz PrintON – International Graphic and Poster Meeting. Jest autorem 12 wystaw indywidualnych i uczestnikiem ponad 60 wystaw zbiorowych oraz konkursów (min. Australia, Chiny, Czechy, Korea Południowa, Litwa, Szwecja, Tunezja, USA, Wielka Brytania).

Wystawa dr. Amadeusza Popka „Od ilustracji do abstrakcji”

5 marca w Galerii BWA w Sandomierzu odbył się wernisaż wystawy grafiki i rysunku dr. Amadeusza Popka

„Od ilustracji do abstrakcji”, która jest 35. wystawą tego lubelskiego grafika. Autor zajmuje się od przeszło 20 lat twórczością artystyczną oraz pracą pedagogiczną w Instytucie Sztuk Pięknych UMCS.

Na wystawie w sandomierskim BWA były prezentowane głównie duże (100x70 cm) serigrafie w liczbie ponad 20 oraz 10 rysunków małych (25x25 cm) z lat 2013–2021. Prace są bardzo specyficznymi wizjami artysty oscylującymi gdzieś na pograniczu ilustracji i abstrakcji, stąd tytuł wystawy, który naprowadza nieco odbiorcę na trop filozofii artysty. Intymny świat i klimat, do którego zaprasza artysta może okazać się intrygujący.

Koncerty

7 marca pracownicy Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS: dr hab. Małgorzata Grzegorzewicz-Rodek (sopran) i mgr Tomasz Krawczyk (fortepian) wystąpili w wyjątkowym koncercie „Chopin i miłość”, który odbył się w sali koncertowej Filharmonii im. H. Wieniawskiego w Lublinie.

8 marca w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbył się koncert „Kochaj” w wykonaniu studentów Wydziału Artystycznego pod kierunkiem dr. hab. Tomasza Momota i mgr Natalii Wilk, kuratorów linii DŹWIĘK. Wydarzenie rozpoczęła 30-minutowa improwizacja teatralna Przemysława Buksińskiego, kuratora linii SŁOWO. Podczas koncertu usłyszeliśmy największe przeboje z repertuaru lubelskiego artysty Piotra Szczepanika, który swoje muzyczne kroki stawiał na scenie Chatki Żaka. Wydarzenie uświetnił występ taneczny Pauliny Zarębskiej.

Wydziałowe Drzwi Otwarte

18 marca odbył się kolejny z cyklu webinar w ramach Wydziałowych Drzwi Otwartych, podczas którego kandydaci mieli możliwość zapoznać się z Wydziałem Artystycznym. Studenci oprowadzili wirtualnie kandydatów po wydziale, pokazali im sale i pracownie, w których odbywają się zajęcia. Opowiedzieli także o tym, jakie możliwości rozwijania swoich twórczych zainteresowań oferuje Wydział Artystyczny. Zapraszamy do obejrzenia filmów, które zobaczyć można na naszej stronie internetowej oraz profilu na Facebooku.

I Biennale Malarstwa „Lubelska Wiosna”

19 marca w Centrum Spotkania Kultur odbył się wernisaż wystawy pokonkursowej I Biennale Malarstwa „Lubelska wiosna”. Wystawa jest efektem współpracy Centrum Spotkania Kultur w Lublinie z Instytutem Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego UMCS.

Zwycięzcy konkursu:

- Grand Prix Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (nagroda 15 000 zł) – Szymon Popielec;
- trzy równorzędne nagrody (po 10 000 zł) – Martyna Borowiecka, Agata Szymanek i Dawid Wojtawicz.

„Lubelska Wiosna” jest jedynym tego typu cyklicznym wydarzeniem po wschodniej stronie Wisły mającym na celu promowanie i wspieranie młodych artystów poruszających się w obszarze szeroko pojętego malarstwa. Nie zakłada ograniczeń pod względem tematyki, techniki czy konwencji malarskiej. Na wystawie zaprezentowano prace 36 finalistów konkursu wyselekcjonowane przez grono ekspertów. Konkurs jest objęty patronatem honorowym Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu Piotra Glińskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego oraz Prezydenta Miasta Lublina.

Wydział Biologii
i Biotechnologii

Sukcesy

Prof. dr hab. Mariusz Gagoś wziął udział w spotkaniu Parlamentarnego Zespołu ds. Wspierania Pszczelarstwa Sejmu RP, podczas którego odbyła się dyskusja na temat systemu prawnego i funkcjonalnego produkcji wosku i węży pszczelej w Polsce. Profesor jest współautorem wynalazku (wspólnie z dr. Markiem Pietrowem i dr. Janem Wawryszczukiem z UMCS), który może zrewolucjonizować branżę pszczelarską. Analizator wosku – WAXO – to przenośne urządzenie elektromechaniczne pozwalające na wykonanie analizy wosku, np. pszczelego, pod kątem obecności zanieczyszczeń. Urządzenie pozwala w szybki, a jednocześnie stosunkowo tani sposób ustalić jakość badanego wosku pszczelego pod kątem obecności sztucznych domieszek i ocenić jego przydatność, w szczególności w gospodarce.

Wydarzenia

Prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska z Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS była gościem cyklicznie emitowanego podcastu popularnonaukowego „Głos nauki”. Ekspertka opowiedziała m.in. o tym, czym są wirusy, skąd się biorą, jak ludzki organizm sobie z nimi radzi i jak można walczyć z pandemią.

W dn. 22–27 marca odbył się Festiwal Naukowy „Złap bakcyła nauki” zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Mikrobiologów „Bakcył” z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS. Inicjatywa skierowana została zarówno do młodych, jak i starszych osób chętnych poznać tajniki nauki. Uczestnicy mieli szansę dowiedzieć się, co kryje się na przedmiotach codziennego użytku, wykonać w domu ciekawe eksperymenty, a także poznać kilka biologicznych ciekawostek.

Na wydarzenie składały się trzy bloki: „Domowe laboratorium” – seria ciekawych doświadczeń do wykonania samodzielnie w domowym zaciszu, „Student wie” – moduł krótkich miniwykładów opisujących ciekawostki mikrobiologicznego świata oraz „Bakcyle są wśród nas”, czyli segment ukazujący, jakie mikroorganizmy żyją na przedmiotach codziennego użytku. Organizatorzy także byli do dyspozycji uczestników i odpowiadali na wszystkie nurtujące ich pytania.

10 marca odbyło się spotkanie w ramach inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych UMCS pt. „Naukowe 60 minut” – cyklicznie odbywających się wykładów on-line z naukowcami o uznanym dorobku w kraju i za granicą oraz młodymi, obiecującymi badaczami. Gościem spotkania był dr Tomasz Zajkowski – pracownik Centrum Nowych Technologii UW, członek Blue Marble Space Institute of Science, Universities Space Research Association, NASA Center of the Origin of Life, inicjator i prezes Polskiego Towarzystwa Astrobiologicznego. Przedstawił wykład pt. „Wstęp do astrobiologii: co mają wspólnego kanibale, kosmos i początki życia na Ziemi?”. Opowiedział o swoich badaniach prowadzonych w NASA Ames Research Center i na Uniwersytecie Stanforda. Słuchacze mogli się dowiedzieć, czym jest astrobiologia oraz w jaki sposób badania nad chorobami neurodegeneracyjnymi doprowadziły do odkrycia mechanizmów agregacji białek, które mogły mieć znaczenie w początkach życia na Ziemi.

29 marca odbyły się Wydziałowe Drzwi Otwarte Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS. Podczas wydarzenia, które w tym roku przybrało formułę transmisji live na Facebooku, kandydaci mogli wysłuchać wywiadu z dziekan dr. hab. Joanną Czarnecką, prof. UMCS, odbyć wirtualny spacer po wydziale, a także zobaczyć, jak studenci rozwijają się poza zajęciami dydaktycznymi. Uczestnicy wysłuchali także krótkiego wykładu wygłoszonego przez prof. dr hab. Agnieszkę Szuster-Ciesielską pt. „Czy czeka nas kolejna pandemia?”, poznali ofertę dydaktyczną oraz międzynarodową wydziału, a także mieli szansę poznać kilkoro zagranicznych studentów uczących się na kierunku Medical Biology.

Wydział Filozofii i Socjologii

Certyfikat „Studia z Przyszłością” dla kierunku kreatywność społeczna

Kierunek kreatywność społeczna (studia I stopnia) prowadzony na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS uzyskał certyfikat akredytacyjny w VI edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Studia z Przyszłością”. Organizatorem merytorycznym konkursu jest Fundacja Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego. Certyfikatem „Studia z Przyszłością” wyróżniane są kierunki realizowane według nowoczesnych i wartościowych programów kształcenia, dobrze odpowiadające na potrzeby rynku pracy. Uczestników konkursu ocenia jury złożone z naukowców, przedstawicieli Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego i reprezentantów środowisk gospodarczych.

Wydział Humanistyczny

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Neofilologii UMCS na posiedzeniu 10 marca nadała stopień doktora nauk humani-

stycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo mgr Magdalenie Chołójczyk. Tytuł rozprawy: „Twórczość literacka Mieczysława Romanowskiego – próba monografii”. Promotor: prof. dr hab. Arkadiusz Bağłajewski (Katedra Historii Literatury Polskiej UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Małgorzata Łoboz (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Krzysztof Korotkich (Uniwersytet w Białymstoku).

Wydarzenia

Dr hab. Artur Górak z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UMCS został zaangażowany w roli koreferenta seminarium i redaktora publikacji podsumowującej międzynarodowy projekt pt. „W poszukiwaniu oblicza miasta: praktyki samoreprezentacji wielonarodowych miast Ukrainy w erze przemysłowej i postindustrialnej”. Projekt jest realizowany wspólnie przez Uniwersytet Narodowy w Charkowie (Ukraina) oraz Uniwersytet Alberty (Kanada).

Publikacje

Ukazała się praca zbiorowa pt. *Marcomannic Wars and the Antonine Plague. Selected essays on two disasters that shook the Roman World*, red. M. Erdrich, B. Komoróczy, P. Madejski, M. Vlach (Brno–Lublin 2020, wyd. Czech Academy of Sciences, Institute of Archaeology, Brno; Instytut Archeologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin). Jednym z redaktorów jest dr hab. Paweł Madejski z Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej Instytutu Historii UMCS. Publikacja powstała wysiłkiem lubelskich archeologów i historyków starożytności przy edytorskim wsparciu naukowców z Republiki Czeskiej. Zamieszczono w niej 18 artykułów w języku niemieckim i angielskim autorstwa badaczy z Austrii, Niemiec, Czech, Szkocji, Węgier, Słowacji i Polski.

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazał się czwarty tom serii „Naczelnicy organów rosyjskiej administracji specjalnej w Królestwie Polskim w latach 1839–1918” zatytułowany *Resorty komunikacji, poczty i telegrafów, dworu oraz spraw wewnętrznych*. Autorami publikacji są: Krzysztof Latawiec, Artur Górak (pracownicy Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UMCS), Jacek Legieć i Stanisław Bogdanow.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Doktoraty

12 stycznia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Muszczyńskiej, zatrudnionej na stanowisku wykładowcy w Katedrze Psychologii Emocji i Osobowości. Tytuł: „Problematyka inteligencji w teorii i badaniach psychologów polskich do 1939 roku”. Promotor: dr hab. Cezary W. Domański, prof. Uczelni. Recenzenci: dr hab. Bartłomiej Dobroczyński, prof. Uczelni (UJ) oraz prof. dr hab. Czesław Nosal (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu). Rada Naukowa Instytutu Psychologii na posiedzeniu 26 stycznia podjęła uchwałę o nadaniu mgr Agnieszce Muszczyńskiej stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

1 marca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Katarzyny Skalskiej. Tytuł: „Postrzeganie własnej autonomii a zasoby radzenia sobie u studentów z niepełnosprawnością ruchową”. Recenzenci: dr hab. Agnieszka Żyta, prof. UWM oraz prof. dr hab. Zenon Gajdzica. Promotor: dr hab. Stanisława Byra, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr Marlena Duda.

8 marca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Justyny Jagiełło. Tytuł: „Zasoby osobiste polskich żołnierzy pełniących służbę w wojskowych misjach zagranicznych”. Recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Kuniowski oraz prof. dr hab. Kazimierz Żegnałek. Promotor: prof. dr hab. Ryszard Bera. Promotor pomocniczy: dr hab. Beata Jakimiuk.

Sukcesy

Mgr Magdalena Bury-Kamińska z Katedry Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii zdobyła nagrodę za najlepszą prezentację na „23rd International Conference on Cognitive Neuroscience and Biopsychology”, Londyn, Wielka Brytania (konferencja online), która odbyła się w dn. 15–16 lutego, za wygłoszenie referatu pt. „Differences in Cognitive Functioning over the Course of Chemotherapy in Patients Suffer-

ing from Multiple Myeloma and the Possibility to Predict Their Cognitive State on the Basis of Biological Factors”.

Spotkania

11 marca odbyło się kolejne spotkanie w ramach cyklu „Czwartki badawcze”. Gościem była prof. Hana Cervinkova z Instytutu Antropologii, Maynooth University w Irlandii, która wygłosiła wykład pt. „Zobaczyć Innego. Badania uczestniczące w edukacji inkluzyjnej nauczycieli – perspektywa antropologii edukacyjnej”.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

Prof. dr hab. Marek Pietraś, dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS oraz dr Wojciech Maguś zostali włączeni do grona ekspertów Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Lista ekspertów PKA została zaktualizowana na mocy Decyzji nr 6/2021 przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z 26 marca 2021 r. Nasi pracownicy zostali członkami Zespołu Nauk Społecznych, odpowiednio w dyscyplinie Nauki o Polityce i Administracji: prof. dr hab. Marek Pietraś i dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS oraz Nauki o Komunikacji Społecznej i Mediach: dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS i dr Wojciech Maguś.

Mgr Jakub Wołyniec, doktorant w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji został 15 marca wybrany do Zespołu ds. Eurodoc w ramach Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Eurodoc to Europejska Rada Doktorantów i Młodych Naukowców (European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers) działająca jako federacja krajowych stowarzyszeń naukowców rozpoczynających karierę. W ramach Eurodoc mgr J. Wołyniec dołączy do zespołów zajmujących się mobilnością, interdyscyplinarnością i rzetelnością naukową (Mobility, Interdisciplinarity, Research Integrity Working Groups).

Konferencje

11 marca odbyła się on-line już druga edycja konferencji naukowej „Biblioteki i pandemia: szansa czy katastrofa – o sposobach działania w czasach niezwykłych”, współorganizowana przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Okręgu w Lublinie, Akademickie Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie oraz Sekcję Bibliotek Naukowych SBP, Oddział Lublin.

W dn. 25–26 marca odbyła się konferencja „Media in America. America in media”, zorganizowana przez Katedrę Anglistyki i Amerykanistyki i Katedrę Komunikacji Medialnej UMCS oraz Polskie Towarzystwo Retoryczne. Konferencja odbywała się w języku angielskim w przestrzeni wirtualnej. Organizatorom udało się zebrać ponad 40 prelegentów z całego świata, którzy opowiedzieli o swoich badaniach na temat wizerunku Ameryki w mediach oraz pokazali amerykańskie spojrzenie na media.

Konferencję poprzedziły międzynarodowe warsztaty dla doktorantów, przygotowane przy wsparciu Ambasady USA w Warszawie, które odbyły się 22 marca. Mentorami w trakcie warsztatów byli dr Jim A. Kuypers oraz dr Michael Horning z Center for Computer Human Interaction w Virginia Tech.

Publikacje

2 marca ukazał się drugi numer Biuletynu „Monitoring Propagandy i Dezinformacji” Zespołu Badawczego ds. Propagandy i Dezinformacji powołanego w 2020 r. w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji UMCS.

Czasopismo „Wschód Europy” zostało włączone do bazy Directory of Open Access Journals (DOAJ).

Wydarzenia

3 marca odbyła się kolejna edycja warsztatów europejskich pt. „Europejski Zielony Ład” organizowanych w lubelskich szkołach ponadpodstawowych. Tym razem spotkanie odbyło się w Zespole Szkół nr 5 im. Jana Pawła II w Lublinie. Uczestniczyli w nich uczniowie

klas drugich o profilu dyplomacja i stosunki międzynarodowe. Motywem przewodnim był „Plan na rzecz gospodarki gotowej na przyszłość – nowa strategia przemysłowa Unii Europejskiej”. Warsztaty poprowadziły dr Justyna Kięczkowska i dr Liliana Wegrzyn-Odzioba. Techniczne wsparcie zapewniał mgr Jakub Wołyniec.

19 marca uczniowie szkół ponadpodstawowych przystąpili do III etapu Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności współorganizowanej przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Po ogólnopolskim teście 12 osób wzięło udział w finałowych rozgrywkach.

25 marca na platformie MS Teams odbył się wykład mgr Aleksandry Jargiełto (doktorantki Wydziału Politologii i Dziennikarstwa) pt. „Model redukcji szkód w polityce narkotykowej Meksyku”, zorganizowany przez Koło Latinoamerykanistów UMCS.

Wydział Prawa i Administracji

Sukcesy

Dr hab. Sławomir Patyra, prof. nadzw., prodziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego został kandydatem na stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, rekomendowanym przez Koalicję Obywatelską i Polskie Stronnictwo Ludowe.

Rozprawa doktorska dr. Tomasza Woźniaka z Katedry Prawa Finansowego UMCS pt. „Powstanie zakładu a unikanie opodatkowania w międzynarodowym prawie podatkowym” zajęła pierwsze miejsce w konkursie na najlepszą pracę magisterską lub najlepszą rozprawę doktorską z zakresu ustawodawstwa handlowego i gospodarczego, zorganizowanym przez Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne i redakcję miesięcznika „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”.

Współpraca międzynarodowa

W dn. 4 stycznia – 3 marca w Katedrze Prawa Konstytucyjnego UMCS oraz w Centrum Badań nad Parla-

mentaryzmem staż badawczy realizowała prof. Alona Romanova z Instytutu Prawa i Psychologii Uniwersytetu Narodowego Politechnika Lwowska (Ukraina).

Prof. Alona Romanova jest doktorem nauk prawnych, profesorem nadzwyczajnym w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa, Prawa Konstytucyjnego i Międzynarodowego Instytutu Prawa, Psychologii i Innowacyjnej Edukacji Uniwersytetu Narodowego Politechnika Lwowska. Realizacja stażu badawczego jest efektem współpracy między Katedrą Prawa Konstytucyjnego UMCS a Instytutem Prawa i Psychologii Uniwersytetu Narodowego Politechnika Lwowska.

W ramach stażu prof. Alona Romanova zapoznała się z prowadzonymi przez pracowników Katedry Prawa Konstytucyjnego badaniami naukowymi, a także przygotowała opinię ekspercką nt. instytucji lobbingu w procesie stanowienia prawa w parlamencie ukraińskim na potrzeby Centrum Badań nad Parlamentaryzmem.

W ramach współpracy z Instytutem Prawa i Psychologii Uniwersytetu Narodowego Politechnika Lwowska w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021 wykłady ogólnouniwersyteckie z przedmiotu „Szkoła prawa ukraińskiego” prowadziła, wspólnie z dr. Marcinem Gołębiowskim (Katedra Prawa Konstytucyjnego), dr hab. Natalia Ortyńska. W roku akademickim 2021/2022 wykłady w ramach „Szkoły prawa polskiego” przedstawią na Uniwersytecie Narodowym Politechnika Lwowska pracownicy Katedry Prawa Konstytucyjnego UMCS.

Wykłady

29 marca na platformie MS Teams odbył się wykład ekspercki pt. „Skutki Brexitu dla Polaków”, zorganizowany przez Samorząd Studentów WPiA UMCS. Wykład poprowadził dr hab. Rafał Poździk, prof. UMCS z Katedry Prawa Unii Europejskiej. W ramach wykładu zaprezentowano wpływ wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej na działalność struktur europejskich, a także na sytuację Polaków mieszkających i pracujących na terytorium Wielkiej Brytanii.

Konferencje

18 marca odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Walka o granicę państwa. Od odzyskania niepodległości do traktatu ryskiego”, zorganizowana przez

Studenckie Koło Naukowe Myśli Ekonomiczno-Prawnej im. Romana Rybarskiego. Konferencja została poświęcona 100. rocznicy zawarcia traktatu ryskiego kończącego wojnę między Polską a Związkiem Radzieckim. Podczas spotkania przedstawiono aspekty prawne, historyczne, społeczne oraz polityczne walki o granice Polski niepodległej.

29 marca odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Prawo, sport, medycyna” zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Prawa Sportowego UMCS. Konferencja odbyła się on-line na platformie MS Teams.

31 marca odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Prawne aspekty humanitarnej ochrony zwierząt” (Legal aspects of the humanitarian protection of animals). Uroczystego otwarcia dokonali: prorektor UMCS ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz dyrektor Instytutu Nauk Prawnych UMCS prof. dr hab. Leszek Leszczyński. Podczas konferencji, w ramach dwóch sesji, zostały wygłoszone m.in. następujące referaty: „Animal Protection in Hungary: a Multilayer System Based on an Administrative Approach” – prof. dr hab. István Hoffman, dr Bernadette Somody; „Animal Protection as part of the New Green Deal Policy” – dr Małgorzata Szymańska; „Effectiveness of Administrative-legal Instruments for Animal Protection Used by Social Organisations” – dr Anna Ostrowska; „Legal bases, types and aims of protecting free-living animals in Poland. Methods of protecting endangered species” – dr Hanna Spasowska-Czarna.

Wydziałowe Drzwi Otwarte

4 marca odbyły się wirtualne Drzwi Otwarte Wydziału Prawa i Administracji UMCS, w ramach których została przedstawiona oferta dydaktyczna wydziału, jego działalność naukowa i osiągnięcia. Zaprezentowano też studenckie organizacje i koła naukowe działające na WPiA UMCS. Dr hab. Magdalena Budyn-Kulik, prof. UMCS z Katedry Prawa Karnego i Kryminologii wygłosiła wykład ekspercki nt. motywów zabójstw, w którym zostały przedstawione odniesienia do prawa karnego i psychologii sądowej. Wykład jest dostępny on-line.

Profesor Jan Szynal

Archiwum rodzinne

1 marca 2021 r. odszedł od nas dr hab. Jan Szynal, prof. Uczelni. Ta wiadomość bardzo nas zaskoczyła i zasmuciła, tym bardziej, że nie tak dawno pożegnaliśmy śp. Dominika, jego brata, z którym również współpracował naukowo. Prof. Jan Szynal był bardzo znanym uczonym, cieszącym się uznaniem w kraju i za granicą. Współpracował z wiodącymi ośrodkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi. Tworzył zespoły naukowe i nimi kierował. Umiał współpracować z innymi. Prowadził bardzo ładnie i ciekawie wykłady naukowe i wykłady dla studentów. Władał biegle (w mowie i w piśmie) trzema językami kongresowymi – angielskim, francuskim i rosyjskim.

Prof. Jan Szynal urodził się 11 czerwca 1946 r. w Byczynie (woj. opolskie). Studia matematyczne na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS ukończył w 1969 r. Stopień naukowy doktora uzyskał w 1974 r., a promotorem jego rozprawy doktorskiej był prof. Jan Krzyż. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w 1987 r., natomiast w 1995 r. został profesorem nadzwyczajnym UMCS.

Pracę zawodową rozpoczął w 1969 r. w Instytucie Matematyki UMCS, gdzie pracował do 1999 r., pełniąc m.in. funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki. W latach 1999–2010 był pracownikiem Wydziału Ekonomicznego UMCS i pełnił funkcję kierownika Zakładu Matematyki Stosowanej. W latach 2001–2016 pracował też na etacie profesora nadzwyczajnego w Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji w Lublinie. Prowadził m.in. wykłady z matematyki wyższej w języku angielskim dla cudzoziemców w ramach programu międzynarodowego Erasmus. W latach 2016–2017 pracował w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym w Radomiu. Od 2017 r. pracował w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Prof. Jan Szynal był wizytującym profesorem i prowadził wykłady na Wydziale Matematyki w Brigham, Young University w Provo Utah, USA, gdzie współpracował z prof. Dorffem (2002 r.). W University of Olenberg, Niemcy współpracował z prof. Schmiederem. Przez ponad dwa lata przebywał w Kanadzie na University Laval, Quebec, gdzie z kolei współpracował z prof. Hengartnerem, i na Université de Montreal, gdzie współpracował z prof. Rahmanem. Przez ponad dwa lata prowadził wykłady w języku francuskim w Monastir, Tunezja (1989–1991).

Jan Szynal jest autorem lub współautorem kilkudziesięciu prac naukowych, opublikowanych w czasopismach naukowych krajowych lub zagranicznych o światowym zasięgu i bardzo wysokim poziomie naukowym. Jego zainteresowania naukowe dotyczyły głównie analizy zespolonej, ale wykłady prowadził z różnych działów matematyki, w tym z tzw. matematyki stosowanej, szczególnie w naukach ekonomicznych. Był promotorem wielu prac magisterskich i dyplomowych. Profesor Jan Szynal był organizatorem wielu międzynarodowych konferencji z analizy zespolonej. Był też kierownikiem projektów badawczych dotyczących jakości nauczania w szkolnictwie wyższym w ramach międzynarodowego projektu Tempus Phare (1997).

Prof. Jan Szynal był bardzo dobrym i cenionym pracownikiem naukowym. Wyrazem uznania jego zdolności naukowych i dydaktycznych były liczne zaproszenia na seminaria i wykłady. Był też naszym serdecznym przyjacielem. Wraz z odejściem Profesora matematyka i środowisko naukowe ponoszą ogromną stratę.

Pamiętajmy o naszych Profesorach – Jasiu i Dominiku, bo jak napisała Wisława Szymborska: *Umartłych wieczność dotąd trwa, dokąd pamięcią im się płaci.*

Zdzisław Rychlik

Asseco Data Systems nowym partnerem strategicznym UMCS

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Asseco Data Systems S.A. – spółka należąca do grupy kapitałowej Asseco, szóstego największego producenta oprogramowania w Europie, 18 marca 2021 r. podpisały porozumienie o współpracy.

Współpraca obu partnerów opierać się będzie m.in. na realizacji projektów naukowych, wdrożeniowych, edukacyjnych czy społecznych, aplikowaniu o dofinansowanie oraz realizacji wspólnych projektów informatycznych i współpracy w zakresie realizacji prac dyplomowych – licencjackich i magisterskich, przewodów doktorskich w obszarze informatyki oraz przy realizacji doktoratów wdrożeniowych. Priorytetowe obszary kooperacji będą się koncentrować przede wszystkim na rozwijaniu zastosowań VR (Virtual Reality – rzeczywistość wirtualna), nowych rozwiązaniach w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz tworzeniu nowoczesnych rozwiązań informatycznych dla szkolnictwa wyższego.

Konferencję prasową otworzył rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski. *Dzisiejsze podpisanie umowy między Asseco Data Systems a UMCS to wyjątkowe wydarzenie dla Uczelni, ponieważ rozpoczyna ścisłą, długoletnią współpracę. Zakresem umowy jest m.in. wsparcie w zakresie badań, prac wdrożeniowych, a także działań edukacyjno-promocyjnych. Porozumienie dotyczy trzech zasadniczych kwestii, tj. innowacyjnych obszarów VR-owych,*

nowoczesnych technik z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz rozwoju technologii softwarowych dotyczących zarządzania szkołami doktorskimi – mówił prof. Radosław Dobrowolski. Dzisiejsze podpisanie umowy to także szczególne wydarzenie dla Ecotech-Complex, które powstało jako jednostka konsorcyjna, mająca rozwijać współpracę między podmiotami akademickimi i biznesowymi. Umowa z tak strategiczną firmą informatyczną na rynku, jaką jest Asseco Data Systems, otwiera nowy rozdział w funkcjonowaniu Ecotech-Complex – podkreślił prof. R. Dobrowolski. Czas pandemii pokazuje, jak ważna jest komunikacja zdalna oraz dobre narzędzia, oprogramowanie, techniki informatyczne w czasie ograniczonego kontaktu bezpośredniego. Chcę jednoznacznie podkreślić, że umowa ta ma charakter strategiczny – dodał rektor UMCS.

Następnie dyrektor Ecotech-Complex prof. Ryszard Naskręcki powiedział o celach, które założył sobie, obejmując funkcję kierowniczą obiektu, oraz planach, jakie wiążą się z podjętą współpracą. *Jednym z celów, które sobie postawiłem, to poszukiwanie takich partnerów strategicznych jak Asseco Data Systems. Ta jednostka, która jest częścią Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ma ogromne możliwości w zakresie współpracy i kreowania różnych kierunków oraz obszarów działania, a tym samym potrzebuje dużych partnerów strategicznych – mówił prof. Ryszard Naskręcki. Z Asseco Data Systems chcemy nie tylko współpracować, ale także tworzyć nowe rozwiązania. Chcemy, aby w Ecotech-Complex silniej rozwijały się badania podstawowe, aplikacyjne. Jesteśmy w trzeciej dekadzie XXI wieku i mamy świadomość, że bez nowoczesnych rozwiązań informatycznych nie da się wiele zrobić – podkreślił.*

Foto: Barbara Polak

Daniel Lala, wiceprezes Zarządu Asseco Data Systems podziękował przedstawicielom UMCS za zaufanie oraz nawiązał do trwającej już od dekady współpracy i jej przyszłości. *Asseco współpracuje z ponad 50 uczelniami w Polsce. Tak znakomita uczelnia, jaką jest UMCS, to doskonały partner. Grupa Asseco współpracuje z Uniwersytetem ponad 10 lat, utrzymując choćby system SAP. Teraz mowa już o współpracy w zakresie pracy naukowo-badawczej oraz projektów B+R i z wykorzystaniem środków unijnych. To kooperacja z korzyścią dla Uczelni, Asseco Data Systems i regionu – zaznaczył Daniel Lala.*

Na zakończenie konferencji prasowej głos zabral Robert Bagiński, prezes Zarządu American Systems, deklarując ścisłe poparcie dla obranych wspólnie celów: *American Systems będzie wspierał te wszystkie działania, które zaplanowaliśmy z prof. Naskręckim – zarówno od strony koncepcyjnej, jak wytworzenia samych produktów – w szczególności tych VR-owych i związanych z zarządzaniem uczelniami. Jesteśmy pełni nadziei i chęci do realizacji wspólnych zamierzeń.*

Asseco Data Systems tworzy zaawansowane rozwiązania informatyczne będące siłą napędową cyfrowej rewolucji przedsiębiorstw. Dostarcza systemy IT dla wielu branż: edukacyjnej, finansowej, ubezpieczeniowej, usługowej, a także sektora administracji samorządowej. Działa na rynku polskim i zagranicznym. Specjalizuje się m.in. w usługach *paperless* i masowej korespondencji

oraz w tworzeniu oprogramowania dla branży leasingowej i *smart city*. Oferuje innowacje oparte o chmurę. Jest największym w Polsce dostawcą podpisu elektronicznego i wiodącym twórcą kompleksowej oferty IT dla szkół wyższych. Spółka współpracuje z ponad 800 ekspertami w 15 lokalizacjach w Polsce. Jest częścią Grupy Kapitałowej Asseco, która jest obecna w 60 krajach na całym świecie i zatrudnia ponad 27,5 tys. osób.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie to z kolei największy ośrodek naukowo-badawczy we wschodniej Polsce. Siłą UMCS jest kadra akademicka i realizowane przez nią badania naukowe. UMCS zatrudnia ponad 2800 pracowników, w tym niemal 1600 nauczycieli akademickich. Na Uczelni prowadzone są badania i projekty, które przyczyniają się do rozwoju społeczeństwa oraz gospodarki. Uniwersytet dysponuje laboratoriami i pracowniami wyposażonymi w nowoczesne urządzenia i aparaturę. W rozwoju współpracy z biznesem szczególną rolę odgrywa Centrum ECOTECH-COMPLEX. Powstało ono z myślą o stworzeniu unikalnych warunków do prowadzenia badań na światowym poziomie. W swojej 76-letniej historii UMCS zbudował silny kapitał naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i społeczny, który dzięki swojej wielopłaszczyznowej działalności wnosi istotny wkład w rozwój regionu.

Magdalena Drwal

Umowa Asseco i UMCS – nowe szanse i wyzwania

Rozmowa z Danielem Lalą – wiceprezesem Zarządu Asseco Data Systems

Jaka jest Pana wizja współpracy Asseco Data Systems z UMCS? Jakich efektów oczekuje firma i jakie znaczenie dla firmy ma niedawno podpisana umowa z największą uczelnią we wschodniej Polsce?

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest dla Asseco jednym ze strategicznych partnerów w obszarze szeroko pojętej współpracy. Mam świadomość, że UMCS jest największą uczelnią publiczną po wschodniej stronie Wisły, posiadającą znakomitą, opiniotwórczą markę. Bardzo się cieszę z podpisanej umowy, której forma oraz zakres były dyskutowane przez wiele miesięcy i nie mam wątpliwości, że stanowi ona pierwszy, bardzo ważny krok we wzajemnych relacjach. Chciałbym serdecznie podziękować panu rektorowi prof. Radosławowi Dobrowolskiemu za dużą otwartość i życzliwość. Liczę, że uda nam się wspólnie wykorzystać potencjał merytoryczny UMCS oraz doświadczenie technologiczne Asseco z korzyścią dla obu organizacji.

Jesteśmy zainteresowani wypracowaniem we współpracy z UMCS nowych standardów oraz narzędzi informatycznych, które będą stanowiły wzorzec dla innych uczelni zarówno publicznych, jak i prywatnych, w szczególności w obszarze zarządzania, np. szkołą doktorską, ewaluacją, jak i kształceniem. W zakresie projektów B+R zależy nam na działaniu w obszarze wirtualnej oraz rozszerzonej rzeczywistości. Współ-

nie pragniemy ściślejszej współpracy pomiędzy uczelnią a otoczeniem gospodarczym. W wymiarze edukacyjnym chętnie podzielimy się wiedzą naszych ekspertów, a także zorganizujemy staże i praktyki dla studentów.

Dodatkowo Lublin stanowi ważny ośrodek na akademickiej mapie Polski. UMCS jest członkiem Związku Uczelni Lubelskich i przez ten pryzmat jesteśmy zainteresowani również szerszą współpracą pomiędzy uczelniami a miastem. Jestem przekonany, że podpisana umowa to nowe szanse i wyzwania dla obu organizacji.

Jak ocenia Pan potencjał Centrum Ecotech-Complex pod kątem działalności, którą ADS zamierza tu prowadzić?

Bardzo wysoko oceniamy potencjał oraz przede wszystkim aktywność Centrum Ecotech-Complex. To jedna z przyczyn, która zachęciła nas do podpisania tego porozumienia, które nie ukrywamy, jest dla nas dużym wyzwaniem. Centrum dysponuje świetną infrastrukturą i wyposażeniem. Jednak przede wszystkim przekonało nas duże zaangażowanie i profesjonalizm pana rektora Radosława Dobrowolskiego oraz dyrektora Centrum Ecotech-Complex prof. Ryszarda Naskręckiego. O efektywności współpracy decydują przede wszystkim zaangażowani, kompetentni oraz otwarci na nowe pomysły partnerzy i takich tutaj w UMCS spotkaliśmy. Jest to najlepsza rekomendacja i zachęta do naszej współpracy.

Nauczanie z wykorzystaniem technik komunikacji elektronicznej oraz e-learningowych nie jest żadną nowością, chociaż większość uczelni traktowała je jako uzupełnienie tradycyjnych form dydaktyki. Pandemia koronawirusa sprawiła, że konieczność praktycznie całkowitego przejścia na nauczanie w trybie zdalnym w dość krótkim czasie zaskoczyła wszystkich. Jak w Pana ocenie polskie uczelnie poradziły sobie z tym wyzwaniem?

Rok 2020 zmienił podejście do cyfryzacji w naszej pracy i w życiu codziennym. Praca zdalna pozostała z nami najpewniej na długo, a w wielu branżach będzie kontynuowana także po pandemii. Model hybrydowy, który zostanie wypracowany, łączący efekty pracy tradycyjnej z korzyściami pracy zdalnej, zdominuje wiele firm i instytucji. Także w zakresie edukacji, szczególnie wyższej, zachodzą ogromne zmiany. Studenci coraz częściej będą poszukiwać dobrych uczelni na całym świecie, co zwiększy konkurencję, ale także stworzy nowe szanse.

Asseco dopiero od kilku lat zajmuje się informatyzacją edukacji, ale bardzo szybko staliśmy się liderem na tym rynku. Coraz skuteczniej wchodzimy także z naszymi produktami i rozwiązaniami na rynki zagraniczne. Podejście do cyfryzacji procesu kształcenia jest bardzo zróżnicowane. Większość uczelni w Polsce zdała egzamin wymuszony przez pandemię i skutecznie poradziła sobie w sytuacji kryzysowej. Teraz nadszedł czas, żeby wykorzystać te doświadczenia i rozpocząć budowę rozwiązań docelowych, wspierających naukę w trybie hybrydowym. Większość z uczelni, z którymi współpracujemy, jest świadoma wyzwań i powagi sytuacji, ale także nowych możliwości, jakie daje transformacja cyfrowa. Jesteśmy w bardzo dobrym momencie, aby wspólnie te szanse i możliwości zamienić w sukces.

Jednym z obszarów działalności ADS jest program „Partnerstwo dla Uczelni”. Na czym on polega?

Traktujemy naszych kontrahentów jak partnerów, a nie klientów i taką filozofią kierujemy się od wielu lat. A dobrego partnera rozpoznaje się przede wszystkim w trudnych czasach. Takim sprawdzianem było zamknięcie uczelni w marcu 2020 r. W ciągu kilku dni powstała inicjatywa, w którą zaangażowały się Operator Chmury Krajowej oraz Google Polska. W praw-

dziwie ekspresowym tempie wdrożyliśmy Platformę Edukacyjną w kilkunastu uczelniach, które poprosiły nas o pomoc. Poświęciliśmy tysiące godzin pracy na to, żeby udało się zachować ciągłość procesów dydaktycznych i pomóc przetrwać naszym Partnerom w tej zupełnie nowej rzeczywistości. Działania te zostały wykonane całkowicie bezpłatnie i bez żadnych zobowiązań do dalszej współpracy. Projekt wspierały także organizacje takie jak KRASP, KRePUZ czy Fundacja Edukacyjna Perspektywy.

Program Partnerstwa opiera się na wzajemnym szacunku i zaufaniu. Asseco współpracuje z ponad 50 uczelniami w Polsce. Uczelnie te są bardzo różnorodne, począwszy od dużych publicznych takich jak UMCS, Politechnika Śląska, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Akademia Marynarki Wojennej, poprzez uczelnie prywatne, a skończywszy na szkołach zawodowych. W ramach tej współpracy próbujemy stworzyć pewien standard w zakresie systemów informatycznych wspierających wszystkie obszary działalności uczelni. Istotnymi elementami tej strategii są cyfryzacja oraz wykorzystanie możliwości rozwiązań chmurowych.

Od kilku lat obserwujemy dynamiczny rozwój branży IT w Lublinie. Branża IT została m.in. wpisana do „Strategii Rozwoju Lublina na lata 2013–2020” jako jedna z branż priorytetowych Miasta. Swoje siedziby mają tu zarówno duże spółki, m.in. Asseco Data System, Asseco Business Solutions, jak i startupy. Skąd się wziął taki trend? Jak Pan ocenia potencjał Lublina w zakresie funkcjonowania i rozwoju branży IT?

Trend ten nie jest przypadkowy. To efekt wieloletniej, dobrej współpracy władz lokalnych z uczelniami i biznesem. Konsekwentne realizowanie strategii przez pana prezydenta dr. Krzysztofa Żuka i zespół dyrektora Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości dr. Mariusza Sagona daje efekty. Obserwowany w ostatnich latach postęp nie był łatwy, bo wymagał zbudowania całego ekosystemu — zaczynając od dobrej infrastruktury, po wysoką jakość kadry, a więc także wysoką jakość edukacji. Dobre firmy tworzą atrakcyjne miejsca pracy, a tym samym dobre warunki życia. W Lublinie się to udaje i wierzymy, że miasto oraz region mają jeszcze dużo potencjału do rozwoju.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Symbioza nauki i gospodarki szansą na rozwój

Rozmowa z prof. dr. hab. Ryszardem Naskręckim – dyrektorem Ecotech-Complex

W marcu 2021 r. UMCS podpisał porozumienie o współpracy z Asseco Data Systems. W jakich obszarach będzie prowadzona ta współpraca i jakich efektów możemy się po niej spodziewać?

Podczas wielotygodniowych rozmów przygotowujących podpisanie tego porozumienia przedyskutowaliśmy wiele możliwych obszarów współpracy. Chcieliśmy znaleźć takie, które będą interesujące dla Asseco oczywiście także z biznesowego punktu widzenia, ale przede wszystkim dla UMCS, który w ramach tej współpracy powinien wykorzystać i rozwijać swój duży potencjał. W efekcie postawiliśmy na trzy obszary: rzeczywistość wirtualną, rozwój oprogramowania do zarządzania nauką i szkolnictwem wyższym oraz cyberbezpieczeństwo. Mamy te trzy obszary już rozpisane bardziej szczegółowo na szereg konkretnych zadań, ale trzeba pamiętać, że w relacjach z biznesem nie należy upubliczniać zbyt wielu szczegółów przed rozpoczęciem działań. Ważną częścią tego porozumienia będą także działania skierowane do studentek i studentów oraz doktorantek i doktorantów. Asseco Data System potrzebuje w tym celu „dobrego adresu” w Lublinie i odnalazł go z naszym udziałem w Ecotechu przy ul. Głębokiej 39.

Co oznacza dla Ecotech-Complex podpisanie porozumienia z tak dużą i uznaną firmą na rynku infor-

matycznym, jaką jest Asseco Data Systems? Dlaczego to właśnie ta firma została wybrana na pierwszego partnera strategicznego Ecotech-Complex?

Oznacza to przede wszystkim duże wyzwanie, duże zobowiązanie, ale także świetną perspektywę rozwoju. Asseco Data System to europejski poziom biznesu i to w dziedzinie, która w ostatnich latach rozwija się w szalonym tempie. Tej rangi firma oczekuje od partnera nie tylko podejmowania ambitnych zadań, bo to jest oczywiste, ale oczekuje także profesjonalizmu na każdym etapie współpracy. Dla Ecotech-Complex taka współpraca to ogromna szansa na rozwój, ale także wzrost rozpoznawalności i wiarygodności, także biznesowej.

Stawiamy na współpracę z Asseco ponieważ w trzeciej dekadzie XXI w. nowoczesny, szerokoprofilowy uniwersytet nie może funkcjonować bez rozwoju informatyki, zarówno pod względem wykorzystania nowoczesnych narzędzi, jak i rozwoju badań w tym zakresie. UMCS oraz Lublin posiadają duży potencjał, a naszym zadaniem będzie stworzyć warunki, aby w ramach takiej współpracy ten połączony potencjał jak najlepiej wykorzystać.

A wybór Ecotech-Complex przez Asseco Data System nie był chyba przypadkowy. ASD, spoglądając i oceniając z zewnątrz, dostrzegł w nas wiele realnych i potencjalnych możliwości i to nie tylko infrastrukturalnych. Tej rangi firma kieruje się przede wszystkim dużym pragmatyzmem i testuje partnerów na wszelkie możliwe

sposoby. Widać, że pierwszy test zdaliśmy, teraz czas na kolejne, przede wszystkim z naszej wspólnej działalności.

Czy powstał już jakiś harmonogram działań? Jaki będzie pierwszy wspólny projekt UMCS i Asseco?

Od kilku tygodni w każdy czwartek odbywają się spotkania wspólnej grupy roboczej, na których bardzo detalicznie, punkt po punkcie dyskutujemy taki właśnie harmonogram. Uczymy też siebie wzajemnie. Ważne są także analizy planowanych przedsięwzięć, w których istotnym elementem jest także odpowiedź na pytanie – ile to będzie kosztować i skąd na to wziąć pieniądze? Już wkrótce przedstawimy władzom rektorskim UMCS pierwsze bardzo konkretne propozycje. A w Ecotech-Complex miejsce dla Asseco jest już przygotowane i to nie tylko w sensie spektakularnej tablicy na ścianie.

Czy może Pan Dyrektor uchylić rąbka tajemnicy i powiedzieć, czy w najbliższym czasie możemy się spodziewać podjęcia współpracy Ecotech-Complex z kolejnymi równie ciekawymi podmiotami?

Prowadzimy obecnie wiele rozmów oraz działań, które mają na celu wypracowanie nowych obszarów naszej współpracy i rozwoju. A jednym z takich strategicznych kierunków, które chcemy rozwijać, nazwałbym „kierunek wodor”. W zakresie kształtowania nowej polityki energetycznej Polski dzieje się ostatnio w naszym kraju bardzo dużo, o czym świadczą upublicznione w ostatnich tygodniach dokumenty, takie jak m.in. *Polityka Naukowa Państwa, Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Polska Strategia Wodorowa do Roku 2030 z Perspektywą do Roku 2040*. Ich lektura pokazuje, że „pociąg wodorowy” zaczyna być formowany i chcemy, aby jednym z jego wagonów był Ecotech-Complex oraz jego otoczenie.

Budujemy więc sieć powiązań naukowych i biznesowych, która powinna nam to ułatwić. Temu celowi służyło niedawne spotkanie z silną reprezentacją Krajowej Spółki Cukrowej SA, po którym powołano kiluosobowy zespół roboczy, który ma wypracować wspólne działania w tym obszarze. Zawiązano także porozumienie z AGH, Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu, Zakładami H. Cegielski Poznań oraz UMCS, którego celem jest rozwijanie technologii otrzymywania biometanu. Nowe źródła pozyskiwania energii stają się więc faktem i zaczyna się mozolna praca nad ich

Fot. Bartosz Pionk

pełnym urzeczywistnieniem. A rozwój ten może się dokonać tylko w dobrej symbiozie nauki i gospodarki.

Kolejny obszar naszej aktywności upatrujemy w rozwijaniu technologii druku 3D, ale nie dotyczy to samych technik drukowania, ale przede wszystkim nowych materiałów do druku. Widzimy ogromne szanse na rozwijanie tego obszaru badań aplikacyjnych, bo zapotrzebowanie na takie nowe materiały, szczególnie biodegradowalne jest ogromne. Uruchomiliśmy już w Ecotech-Complex minipracownię, która jest takim prekursorem przyszłych działań i w której już powstają pierwsze wydruki 3D właśnie z materiałów biodegradowalnych. W UMCS jest ogromny potencjał intelektualny, który możemy i chcemy do tego wykorzystać. A w Ecotech-Complex znajduje się dobrej klasy urządzenie, które możemy wykorzystać jako wyłaczarkę do filamentów, czyli tych polimerowych „nici” do drukowania.

No i cały czas uczymy się relacji nauka – gospodarka oraz pracujemy nad naszą rozpoznawalnością. Temu służy także Ecotech-Complex Seminar. Where Research Meets Applications. Co miesiąc znakomici prelegenci pokazują nam, jak rozwijać badania aplikacyjne i badania podstawowe zorientowane aplikacyjnie oraz jak zdobywać fundusze na takie badania. Już wkrótce seminarium to stanie się międzynarodowe, ponieważ w kwietniu referentką będzie Ewa Kocińska-Lange, dyrektorka Biura NCBiR w Brukseli, a w czerwcu prof. Florian Schweigert, wiceprezydent Uniwersytetu w Poczdamie. To będzie kolejny ważny krok w budowaniu naszej marki i naszej rozpoznawalności.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Każde miejsce Ogrodu Botanicznego UMCS potrafi zaskoczyć i zachwycić

Rozmowa z dr Grażyną Szymczak –
dyrektorem Ogrodu Botanicznego UMCS

Ogród Botaniczny to jedno z najbardziej rozpoznawalnych i chętnie odwiedzanych miejsc w Lublinie, ale nie wszyscy pewnie wiedzą, że nie jest to tylko zwykły park do spacerowania. Prowadzona jest tu także działalność naukowo-badawcza. Czy mogłaby Pani opowiedzieć o tej sferze funkcjonowania Ogrodu?

Ogród Botaniczny realizuje wiele zadań. Obok spełniania wspomnianej bardzo ważnej funkcji rekreacyjnej czy wypoczynkowej dla społeczeństwa, szczególnie mieszkańców Lublina, Ogród jest miejscem prowadzenia zajęć dydaktycznych dla studentów oraz pozaszkolnej edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych. Zgromadzone bogate i udokumentowane zbory roślin służą także do prowadzenia różnorodnych badań naukowych, zarówno na miejscu, jak i po pobraniu materiału roślinnego w laboratoriach. Działalność naukowo-badawczą prowadzą pracownicy Ogrodu, samodzielnie lub w zespołach, we współpracy m.in. z pracownikami jednostek naszego Uniwersytetu, np. Wydziałem Biologii i Biotechnologii, ale też Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, IUNG w Puławach, krajowymi oraz zagranicznymi ogrodami botanicznymi.

Nasze działania skupiają się wokół zagadnień związanych z ochroną różnorodności biologicznej roślin *in situ* i *ex situ*, szczególnie roślin rzadkich i zagrożonych wyginięciem na Lubelszczyźnie oraz objętych ochroną gatunkową w Polsce czy ochroną międzynarodową. Realizujemy też zadania w projektach związanych z czynną ochroną roślin prowadzonych przez RDOŚ w Lublinie, PAN, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, w partnerstwie bądź jako wykonawcy badań zamawianych.

Na terenie Ogrodu w warunkach *ex situ*, czyli poza miejscem naturalnego występowania roślin, uprawiamy gatunki pobrane ze stanowisk naturalnych (w postaci nasion, sadzonek wegetatywnych lub całych roślin), które są lub w przyszłości mogą być wykorzystywane do zasilenia ubożących czy z jakichś powodów zagrożonych zniszczeniem populacji naturalnych. Od wielu lat takie działania ochrony czynnej prowadzimy na stanowiskach naturalnych – *in situ* – żmijowca czerwonego, szczytka zmiennego, kosaćca bezlistnego, ciemiężycy czarnej i innych. Obecnie w partnerstwie z Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym opracowujemy materiały dotyczące rzadkich i zagrożonych roślin województwa lubelskiego, które mamy nadzieję

Fot. Barbara Płot

w niedalekiej przyszłości posłużą do wydania Czerwonej Księgi Roślin województwa lubelskiego.

Badania naukowe pracowników Ogrodu dotyczą również zagadnień fenologicznych, aerobiologii niektórych gatunków, szczególnie drzew, biologii kwitnienia i zapylania roślin, budowy i funkcji organów wegetatywnych i generatywnych roślin, substancji czynnych roślin użytkowych, leczniczych czy walorów dekoracyjnych roślin ozdobnych. Wyniki naszych badań prezentujemy na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych oraz w publikujemy w czasopiśmie naukowych.

Jak duże są zbiory Ogrodu Botanicznego? Jakiego typu roślinność tu znajdziemy?

Obecnie mamy około 7000 gatunków i odmian roślin. Liczba ta jest „żywa” i zmienia się czasami na plus, czasami na minus, bo niektóre rośliny tracimy przez trudne warunki atmosferyczne – suszę, niskie temperatury, naturalne obumieranie, ale też każdego roku pozyskujemy nasiona, zarodniki i sadzonki nowych gatunków roślin, głównie z wymiany z innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzonego tzw. *Index seminum*. Materiał rozmnożeniowy i dorosłe rośliny wymieniamy również z zaprzyjaźnionymi ogrodami, szkółkami roślin, a czasami kupujemy jakieś „ciekawostki”.

W kolekcjach uprawiamy rośliny jednoroczne, dwuletnie, byliny, krzewy i drzewa pochodzące bezpośrednio

lub pośrednio ze stanowisk naturalnych, nasze rodzime oraz z różnych stron świata, z różnych stref roślinnych oraz odmiany hodowlane.

Zbiory Ogrodu podzielone są na kilkanaście działów i kolekcji tematycznych grupujących rośliny o podobnych wymaganiach siedliskowych, pochodzeniu, występowaniu, funkcji itp. Mamy kolekcje o charakterze bardziej botanicznym oraz zdecydowanie ozdobnym, choć w przypadku wielu roślin ozdobnych nie można zapomnieć, że oprócz urody mają np. właściwości użytkowe czy lecznicze, jak np. róże, piwonie i wiele innych.

Jakie wyjątkowe rośliny czy kolekcje roślin możemy zobaczyć na terenie Ogrodu Botanicznego? Czym wyróżnia się nasza placówka na tle innych tego typu w Polsce?

W porównaniu z innymi placówkami tego typu w kraju jesteśmy ogrodem średnim co do wielkości i w średnim wieku, ale zdecydowanie wyróżnia nas położenie i ukształtowanie terenu Ogrodu – naturalne wąwozy z roślinnością pozyskaną z Rostocza, okolic Tomaszowa Lubelskiego i Kazimierza Dolnego i posadzoną na początku lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku, w których staramy się utrzymać charakter zbliżony do siedlisk naturalnych. Różnica wysokości między najniższym a najwyższym punktem Ogrodu sięgająca 40 m to zdecydowany nasz wyróżnik. Nasi goście, w tym także pracownicy innych ogrodów podkreślają tę wyjątkowość lubelskiego Botanika, który nie jest „płaski”,

a usytuowany na tarasowym stoku, poprzecinany wąwozami, z naturalnymi wzniesieniami, skarpami, wierzchowinami.

Trudno wyróżnić jakiś dział roślinny czy kolekcję, bo każda na swój sposób jest wyjątkowa, niepowtarzalna, z ciekawymi roślinami. Z pewnością możemy pochwalić się bogatą, bo liczącą obecnie ponad 400 odmian i ciągle rosnącą w nowe odmiany kolekcją kosaćców bródkowych. Lubianym przez zwiedzających, malowniczym, a jednocześnie bogatym botanicznym miejscem jest Alpinarium – Dział Roślin Górskich, w którym dodatkową atrakcją jest płynący szumiący strumień. Ciągłe zainteresowanie wśród naszych gości budzi zlokalizowana obok szklarni Kolekcji Roślin Biblijnych – nazywana przez nas ogrodem biblijnym, z symboliką i roślinami z Biblii. Goście Ogrodu chętnie na dłużej zatrzymują się w Dziale Roślin Użytkowych, bogatym w mniej znane warzywa, zioła, rośliny przyprawowe, lecznicze, barwierskie, włóknodajne, miódodajne. Szczególnie cenne w naszych zbiorach są rodzime gatunki roślin rzadkich, zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną gatunkową krajową i międzynarodową. Pod względem ich liczby jesteśmy w czołówce krajowych ogrodów.

Pierwotnie Ogród Botaniczny znajdował się w innym miejscu Lublina. Proszę przypomnieć, gdzie to było i jak w ogóle doszło do jego powstania.

Początki Ogrodu Botanicznego sięgają początków istnienia naszego Uniwersytetu. Pomysłodawcą utworzenia Ogrodu Botanicznego przy powstającym Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej był prof. Józef Motyka. W listopadzie 1945 r., w trakcie organizacji Zakładu Systematyki Roślin na Wydziale Przyrodniczym, profesor zgłosił wniosek o utworzenie związanego z Zakładem Ogrodu. Na jego miejsce wskazano teren majątku Sławinek w zachodniej części miasta – ze względu na fizjografię, walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz położenie na obrzeżach dające perspektywy rozwoju. Wraz z profesorem J. Motyką realizacją projektu utworzenia Ogrodu miał się zająć prof. Adam Paszewski. Zanim pokonano szereg trudności związanych z wykupieniem terenów i Uniwersytet uzyskał prawo własności ziemi na Sławinku, pierwsze szkółki oraz kolekcje roślin zakładano już od 1946 r. na terenie dzisiejszego miasteczka akademickiego. W czerwcu 1950 r. prof. J. Motyka,

prof. Witold Sławiński, prof. A. Paszewski oraz dr Leon Rewiński wystąpili z projektem utworzenia ogrodu dendrologicznego przy zbiegu ulic Głębokiej i Sowińskiego, który obecnie nazywamy „starym botanikiem”, oraz „stworzenia Ogrodu Botanicznego na Sławinku jako pracowni naukowej wszystkich działów botaniki”.

Jak doszło do ulokowania Ogrodu Botanicznego UMCS w obecnym miejscu czyli na Sławinie?

Obecną lokalizację Ogrodu zatwierdzono w 1951 r., a prawo własności do 13 ha ziemi, dzięki intensywnym staraniom i zaangażowaniu mgr. Kazimierza Bryńskiego, Uczelnia otrzymała w 1958 r. Wreszcie w 1963 r. doszło do przeniesienia Ogrodu do dzielnicy Sławinek (Sławin). 23 lutego 1965 r. uznawany jest za faktyczną datę utworzenia jednostki pod nazwą Ogród Botaniczny UMCS, związanej z Katedrą Systematyki i Geografii Roślin. Zasadnicze zręby dzisiejszego Ogrodu powstały w latach 1964–1970, powiększono jego teren (obecnie 21,25 ha), a intensywne prace nad zagospodarowaniem i organizacją jednostki doprowadziły do otwarcia Ogrodu Botanicznego do publicznego zwiedzania 30 kwietnia 1974 r.

Na terenie Ogrodu Botanicznego ulokowany jest zabytkowy Dworek Kościuszków. Co się w nim znajduje i czy można go zwiedzać?

Pierwsze zapiski o dworku pochodzą z 1720 r. W drugiej połowie XVIII w. należał on do Jana Nepomucena Kościuszki, stryja Tadeusza. Istnieją wzmianki o dwóch wizytach Tadeusza u stryja. W latach 70., według niektórych podań, Tadeusz posadził drzewa tworzące aleję lipową w dzisiejszym Ogrodzie. Podczas wizyty w latach 90. był już generałem, specjalistą od fortyfikacji. Z tego okresu zachowały się pozostałości po umocnieniu obronnym, tzw. szańcu – reducie Kościuszki. W 2020 r. dzieło budownictwa obronnego – reductę generała Tadeusza Kościuszki wraz z drogą krytą wpisano do wojewódzkiego rejestru zabytków. Obecnie w tym miejscu znajduje się Dział Roślin Ozdobnych, tzw. Pałacówka.

Dworek przez lata był w posiadaniu różnych właścicieli. W latach dwudziestych XIX w., kiedy znaleziono w jego pobliżu źródła wód bogatych w żelazo, wszedł w skład zabudowań uzdrowiska, które funkcjonowało z różnym powodzeniem ponad 100 lat. Konkurencja Nałęczowa, wojny, rozparcelowanie majątku spowodowały

wały, że miejsce zostało zaniedbane, a budynek popadał w ruinę. W latach 50. XX w. wraz z ziemią przeznaczoną na Ogród zniszczony budynek nabył UMCS. Obecny dworek wzniesiony na zachowanych piwnicach jest rekonstrukcją z lat 1969–1972. Wnętrza wypełniają stylowe meble oraz pamiątki związane z M. Curie-Skłodowską, T. Kościuszką, historią Lublina i Uniwersytetu.

Zabytkowy dworek ma charakter reprezentacyjny. Odbywają się tu wydarzenia organizowane przez Uczelnię, otwarte wystawy czasowe, wykłady, spotkania naukowe, kulturalne, muzyczne, zajęcia edukacyjne i inne.

W kwietniu Ogród Botaniczny otwiera się po zimie dla odwiedzających, którzy oprócz indywidualnego wypoczynku, będą mogli brać udział w różnych akcjach zorganizowanych. Jakie atrakcje przygotowujecie w nowym sezonie?

Kalendarz wydarzeń na cały sezon w Ogrodzie jest zazwyczaj bogaty. W tym roku, podobnie jak w ubiegłym, dostosowujemy się do panującej sytuacji związanej z pandemią wywołaną COVID-19. Dlatego nie podajemy szczegółowego programu planowanych zajęć i wydarzeń, a informacje wraz z terminami będą pojawiały się wtedy, kiedy będziemy wiedzieli, że możemy je bezpiecznie przeprowadzić. Liczymy, że tak jak w poprzednich latach z powodzeniem zorganizujemy już czwarte wakacyjne zajęcia Letniej Akademii Młodego Przyrodnika. To kilkugodzinne warsztatowe przyrodniczo-ekologiczno-artystyczne spotkania dla dzieci w wieku 6–13 lat, które uczą obcowania z przyrodą, bawią, rozwijają zainteresowania i które, co bardzo ważne, odbywają się, jeśli tylko pogoda pozwala, na świeżym powietrzu. W tym roku takie zajęcia planujemy prowadzić w jeszcze większym zakresie, bo w wybranych trzech tygodniach wakacji (15 dni roboczych).

Wczesną jesienią planujemy zorganizować warsztaty przyrodniczo-ekologiczne także dla dorosłych. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że osoby dorosłe, również seniorzy chętnie włączają się w organizowane przez Ogród przedsięwzięcia. Szczególnie w okresie izolacji spotkania mają wymiar nie tylko edukacyjny, ale stanowią ważny czynnik integracji i spędzania wolnego czasu w sposób twórczy. W sierpniu zaplanowaliśmy „Święto Pszczół” – wydarzenie edukacyjno-promocyjne, podczas którego chcemy przybliżyć ciągle ważne i aktualne zagadnienia związane z rolą owadów

zapyłających w przyrodzie, w tym pszczoły miodnej, oraz z zagrożeniami, jakie tym owadom niesie często nieodpowiedzialna działalność człowieka. W ramach działań na rzecz pszczół przewidujemy również przeprowadzenie konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży szkolnej ze szkół podstawowych pod hasłem „O świat dbamy – pszczołom pomagamy”. Nasze tegoroczne działania edukacyjne są szczególnie nakierowane na zagadnienia związane z owadami zapyłającymi, z pszczołą miodną na czele, ponieważ jesteśmy w trakcie przygotowań do utworzenia na terenie Ogrodu niewielkiej pasieki. Ale o pasiece i całym projekcie opowiem może przy innej okazji.

I na koniec trochę osobiste pytanie – które miejsce w Ogrodzie Botanicznym UMCS lubi Pani najbardziej i dlaczego?

Odpowiem dyplomatycznie – lubię cały Ogród. Dlaczego? Bo każde jego miejsce, w każdym czasie potrafi zaskoczyć i zachwycić. Czasem jest to jakiś detal, jeden kwiat, kropla rosy czy deszczu zatrzymana na chwilę na liściu czy uwijająca się w kwiatach pracowita pszczoła. Innym razem to feeria jesiennych barw lub zimowe, oszronione drzewa w Arboretum czy malowniczej alei lipowej. Nieprzypadkowa lokalizacja Ogrodu oraz różnorodność roślin zgromadzonych, pieczołowicie i z oddaniem pielęgnowanych przez poprzednich i obecnych pracowników Ogrodu, tworzy wyjątkowość miejsca, którego nie sposób nie lubić w całości.

Swoją przygodę z Ogradem Botanicznym UMCS zaczęłam bez mała 30 lat temu, na pierwszym roku studiów, od zajęć, a później regularnych wizyt i praktyk w szklarniach z roślinnością tropikalną i subtropikalną. Od szklarni i zgromadzonych w nich roślin zaczęłam pracę w Ogrodzie i może one są w pewnym stopniu mi najbliższe. Przy okazji dodam, że udało nam się zgromadzić bogate kolekcje roślin tropikalnych i subtropikalnych. Obecnie to blisko 2000 gatunków i odmian roślin pochodzących z całego świata. Szklarnie to miejsce, które przyciąga „egzotyka” uprawianych tu roślin. Także poza tzw. sezonem odbywają się w nich zajęcia dydaktyczne studentów oraz dzieci i młodzieży szkolnej, to też stały punkt w programie każdej Nocy Biologów.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Magnetyczne hydrożele i magnetyczna Granada

Granada – naukowe czy nie, ale eldorado

Granada (Grenada) to jedno z najpiękniejszych hiszpańskich miast o niezwykle ciekawej historii, które najbardziej znane jest z powodu Alhambry – pałacu będącego dawną siedzibą mauretańskich kalifów, rozświetlonego w opowieściach Washingttona Irvinga. Zresztą spacerując po wąskich uliczkach najstarszej części Granady – Albaicín, można szybko stracić pewność, czy oby na pewno jest się jeszcze w katolickiej Europie, czy też może już w arabskiej Afryce. Wspinając się wąskimi uliczkami jeszcze wyżej, ku rzymskiej dzielnicy Sacramonte, wśród rozbrzmiewających wokół rytmów flamenco i wykutych w wapiennych skałach jaskiń służących za mieszkania, niepewność ta wzrasta coraz bardziej. Granada to również miejsce twórczej działalności jednego z najwybitniejszych hiszpańskich poetów – Federica Garcíi Lorki, który zresztą napisał kiedyś, iż nie ma nic gorszego na świecie niż być ślepcem w Granadzie. W końcu entuzjaści hiszpańskiej kuchni z pewnością docenią fakt, iż Granada to jedyne hiszpańskie miasto, w którym zachowała się tradycja serwowania do zamówionego napoju darmowych *tapas* – niewielkich przekąsek.

To harmoniczne przenikanie się różnych kultur, mieszanie różnych smaków i aromatów w połączeniu z obecnością przepięknej Alhambry to firmowa wizytówka Granady, doskonale znana ze wszystkich przewodników turystycznych oraz opowieści osób, które miały okazję odwiedzić to miasto. Jednakże Granada posiada jeszcze jedną, nieco mniej znaną wizytówkę – to jedyna uczelnia wyższa znajdująca się w tym mieście – Uniwersytet w Granadzie (Universidad de Granada, UGR), będąca jedną z najstarszych (bo założona już

w 1531 r.) i najważniejszych (przynależy do tzw. Grupy Coimbra) hiszpańskich uczelni. UGR jest również wiodącą instytucją badawczą, znajdującą się w pierwszej trójce hiszpańskich uczelni. UGR jest jednym z niewielu hiszpańskich uniwersytetów wymienionych w rankingu szanghajskim, w którym plasuje się na 268. miejscu.

Kontakty Wydziału Chemii UMCS z Wydziałem Nauk Ścisłych UGR sięgają roku 1985, kiedy to profesorowie: Emil Chibowski, Wiesław Wójcik i Bronisław Jańczuk nawiązali współpracę naukową z prof. Fernandem Gonzálezem-Caballera, który w 2005 r. został profesorem honorowym naszej Alma Mater. W 2019 r. współpraca ta weszła w kolejny etap, ponieważ otrzymałem niezwykle możliwość realizacji rocznego projektu badawczego w grupie badawczej prof. González-Caballery dzięki stypendium ufundowanemu przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) w ramach programu im. Bekkera.

Co mogą magnetyczne hydrożele?

Realizowany przeze mnie projekt nosił tytuł „Magnetic hydrogels for biomedical applications” i dotyczył otrzymywania oraz badania właściwości niezwykle ciekawych biomateriałów – hydrożeli. Są to struktury złożone z trójwymiarowej sieci łańcuchów polimerowych oraz bardzo dużej ilości wody, która wypełnia przestrzeń pomiędzy nimi. Ta niezwykle wysoka zawartość wody oraz plastyczność sprawia, iż hydrożele są podobne do ludzkich tkanek. Są one dodatkowo nietoksyczne, co już wiele lat temu otworzyło im drogę do zastosowań w medycynie czy kosmetologii. Zresztą grupa naukowców z Granady dokonała udanych przeszczepów biomimetycznych tka-

nek wyhodowanych na matrycy hydrożelowej, o czym kilka lat temu rozpisywały się hiszpańskie dzienniki.

Hydrożele, którymi się zajmowałem, były nieco bardziej złożone, ponieważ dodatkowo posiadały równomiernie rozproszone cząstki magnetyczne – skutkiem tego takie hydrożele (a w zasadzie już ferrożele) zmieniały swoje właściwości mechaniczne czy nawet kształt pod wpływem przyłożonego pola magnetycznego. Cząstki te były przez mnie odpowiednio modyfikowane, bowiem moim głównym celem było określenie, jak obecność określonych grup chemicznych na powierzchni magnetycznych cząstek moduluje właściwości końcowe otrzymanych ferrożeli, głównie właściwości mechaniczne, ale także biokompatybilność, podatność magnetyczną czy łatwość ich wstrzyknięcia do organizmu.

Na podstawie otrzymanych rezultatów postawiliśmy hipotezę, iż dominujący wpływ na modulację właściwości mechanicznych magnetycznych hydrożeli mają specyficzne oddziaływania pomiędzy pewnymi grupami funkcyjnymi na powierzchni magnetycznych cząstek a konkretnymi fragmentami łańcuchów polimerowych. Przeprowadzone obliczenia kwantowo-mechaniczne pozwoliły bliżej przyjrzeć się tym oddziaływaniom, zaś pierwsze efekty wspólnych badań już opublikowaliśmy w uznanym czasopiśmie „Carbohydrate Polymers”, gdzie wykazaliśmy, iż odpowiednia funkcjonalizacja powierzchni magnetycznych cząstek żelaza zmienia szereg właściwości finalnych hydrożeli magnetycznych, począwszy od ich stabilności, poprzez zdolność do uwalniania wody, właściwości mechaniczne aż do biokompatybilności. Aktualnie przygotowujemy kolejną publikację oraz wspólny polsko-hiszpański projekt badawczy.

UGR i UMCS – tyle podobieństw i tyle różnic

Oprócz aspektów typowo naukowych (magnetyczne hydrożele) i typowo nienaukowych (Alhambra, flamenco, tapas) bardzo zainteresowały mnie przyczyny, które spowodowały, że UGR jest uczelnią tak wysoko notowaną w krajowych i międzynarodowych rankingach szkół wyższych. Przecież Lublin i Granada to miasta o podobnej wielkości i typowo studenckim charakterze, leżące w stosunkowo słabo rozwiniętych regionach swoich państw. Mimo tego uczelnia w Granadzie zdołała wspiąć się do czołówki hiszpańskich uczelni i do trzeciej setki rankingu szanghajskiego, podczas gdy nasza Alma Mater ma wciąż ten proces – miejmy nadzieję – przed sobą. Na pewno przyczyn tego sukcesu UGR jest wiele, ale kluczowe to:

1. Bardzo głębokie umiędzynarodowienie uczelni, począwszy od studiów (to właśnie UGR przyjmuje rocznie najwięcej studentów programu Erasmus spośród wszystkich uczelni w Europie), przez dobór komisji doktorskich tak, aby uczestniczyli w nich naukowcy spoza Hiszpanii, aż po uczelniane programy finansujące pobyt uznanych naukowców, którzy zechcą prowadzić badania naukowe i zajęcia dydaktyczne w Granadzie.
2. Niezwykle duży nacisk na jakość kształcenia, ale nie ten formalny, ubrany w skomplikowane tabelki (który od razu przychodzi mi do głowy na hasło „jakość kształcenia”), ale codzienna i organiczna praca nad tym, aby wyposażyć studentów w najbardziej przydatną i aktualną wiedzę. Podczas awansów uczelnianych osiągnięcia dydaktyczne stanowią tak samo ważny element jak te naukowe: dydaktyka nie jest tu tylko kwiatkiem do naukowego kożucha, ale niezwykle istotnym kryterium, bez spełnienia którego nie można wspiąć się wyżej po drabinie akademickiej kariery. Bardzo słusznie bowiem wychodzi się tam z założenia, że dzisiejsi studenci to jutrzejsi profesoria, a przecież czym skorupka za młodu nasiąknie...
3. Ostatni, moim zdaniem, składnik tej niemagicznej mikstury, która zapewniła andaluzyjskiej uczelni tak wysoką pozycję w rankingu szanghajskim, jest chyba najbardziej oczywisty, ale jednocześnie najtrudniejszy do osiągnięcia: badania naukowe na wysokim poziomie. Z pewnością intensywne uczestnictwo w programach europejskich, ekosystem sprzyjający innowacjom oraz doskonała infrastruktura to jedno z ważniejszych puzzli w tej układance. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż w silnie zdecentralizowanej Hiszpanii władze poszczególnych wspólnot autonomicznych finansują własne programy grantowe na badania dla uczelni z danego regionu.

Podsumowując

Warto podpatrywać Granadę i jej uczelnię, bo możemy na tym skorzystać. Nie wspomnę już o tym, że warto tam po prostu pojechać... nie tylko po to, żeby studiować właściwości mechaniczne magnetycznych hydrożeli, choć do tego też oczywiście zachęcam. Jeśli nie uda się z nimi, sama Granada jest wystarczająco magnetyczna. Gorąco polecam również aplikowanie o stypendium w programie im. Bekkera – NAWA właśnie otworzyła kolejny nabór.

Mariusz Barczak

Badania na Antarktydzie

—

Dlaczego Antarktyda jest tak wyjątkowym miejscem? Jakiego rodzaju badania są tam prowadzone? Jak dotrzeć w tak daleki zakątek świata? Rozmowa z prof. dr. hab. Jerzym Nawrockim z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS.

Zacznijmy od tego, jakiego rodzaju badania prowadzone są na Antarktydzie i co jest ich celem.

Można powiedzieć, że jest to obszar wyjątkowy, w związku z czym w sposób szczególny gromadzą się tam badacze z różnych dziedzin. Nie można powiedzieć o przewadze jakiegokolwiek dziedziny, aczkolwiek na pewno najgłośniejsze jest ostatnio o zmianach klimatu i o badaniu tego zjawiska. Trzeba wiedzieć o tym, że Antarktyda to obszar ekstremalny, więc prowadzone są tam badania materiałoznawcze – obserwuje się zachowanie się różnych materiałów w warunkach ekstremalnych. To badania bardzo cenne dla nauki, a docelowo również dla przemysłu.

Rozpocznę od tego, co jest mi bliskie, czyli od geologii. Wiemy, że 99% Antarktydy jest pokryte lodem, czyli ten obszar, o którym możemy się dowiedzieć bezpośrednio o jego geologii, jest znikomy. Są to nunataki, fragmenty gór transantarktycznych i minimalne obszary wzdłuż wybrzeża Antarktydy. Troszkę więcej jest w Antarktyce zachodniej – tam, gdzie znajdują się wy-

spy, ale jednak dostępność do skał jest bardzo ograniczona. Dlatego to jest takie fascynujące dla geologów, ponieważ chcemy za pomocą w zasadzie bardzo fragmentarycznych danych dowiedzieć się wszystkiego o historii geologicznej Antarktydy, co w jakimś stopniu się udaje. Jest to też szczególnie cenne w kontekście zmian klimatycznych, gdyż Antarktyda uległa zlodzeniu w ostatnich cyklach kenozoicznych już trzydzieści parę milionów lat temu. Natomiast Arktyka uległa zlodzeniu 8–7 milionów lat temu i od tego rozpoczął się cykl glacialny na północy, a na południu znacznie wcześniej. W związku z tym bardzo istotne jest, aby zbadać, jakie były tego przyczyny. Na szczęście dawne lodowce wyrzucały materiał na obrzeża Antarktydy, które dzisiaj są dostępne, i dzięki temu możemy zbadać ten materiał, który nam mówi o budowie wnętrza Antarktydy będącej dzisiaj pod lodem. To jest niezwykle ekscytująca sprawa, którą ja się m.in. zajmuję.

Jeśli chodzi o inne badania, oczywiście trzeba pamiętać, że jest tam niepokrywający się z biegunem geogra-

Fot. Bartosz Proń

ficznym biegun magnetyczny, w związku z czym jest to szczególnie miejsce do badania np. tzw. dziury ozonowej, ponieważ linie pola magnetycznego są tam prostopadłe i ochrona przed promieniowaniem kosmicznym (a konkretnie słonecznym) jest troszkę mniejsza. Więc tego rodzaju obserwatoria geofizyczne też są – obserwuje się zmiany pola magnetycznego, zmiany w atmosferze. Te obserwatoria są już dzisiaj częściowo zdalne, więc dostarczają ogromnej ilości danych w krótkim czasie.

Bardzo ekscytującym zagadnieniem jest to, co znajduje się pod lodem. Stąd dwa wiercenia amerykańskie czy też znane rosyjskie wiercenie, które przebiło parę kilometrów lodu i ujawniło podlodowcowe jezioro. W zasadzie już parę lat minęło, lecz wyników badań ciągle do dzisiaj nie mamy opublikowanych, więc trudno mi powiedzieć, czym ten fascynujący element wysięgu do jezior podlodowcowych się skończył i co dał. Niewątpliwie w badaniach klimatu istotne jest to, że jest parę kilometrów lodu, ale trzeba też pamiętać, że lód na pewnej głębokości już się słabo nadaje do ba-

dań, więc tylko fragmenty są wykorzystywane do rekonstrukcji klimatu. Ten lód, który się nadaje do badań, pochodzi z ostatnich kilkuset tysięcy lat. Udaje się dotrzeć do jeszcze starszego lodu w pobliżu m.in. gór transantarktycznych i prowadzone są badania kilkumilionowego lodu. Lód jest istotny, bo w pęcherzykach możemy znaleźć np. skład atmosfery z tamtych czasów. W lodzie jest zawsze jakaś zawartość pyłu, pewnych minerałów, które pokazują nam, co było, gdy ten lód powstawał, więc do rekonstrukcji środowiska i klimatu jest to znakomite narzędzie.

A co jest charakterystyczne dla klimatu Antarktydy? Czym różni się ona od Arktyki?

Antarktyda różni się od Arktyki w sposób zasadniczy. Arktyka to są północne fragmenty Ameryki Północnej, Grenlandia, Spitsbergen, troszkę wysp na północ od Rosji i fragmenty Rosji północnej. Reszta to tzw. Morze Arktyczne, które jest skuwane lodem. Obserwuje się tam duży wpływ ciepłych prądów atlantyckich, w związku z czym klimat tylko w niektórych bardziej kontynentalnych obszarach jest bardzo surowy. Natomiast klimat na wyspach np. na Spitsbergenie jest łagodniejszy – latem bywa tam nawet kilkanaście stopni na plusie.

Natomiast Antarktyda to jest zupełnie coś innego, chociaż jest to obszar niejednorodny pod względem klimatu czy wężiej patrząc – pogody. Obszar ten jest oddzielony od pozostałych lądów i od oceanów w ogóle tzw. prądem wokółantarktycznym. To jest prąd oceaniczny, który powstał w momencie, kiedy Antarktyda odseparowała się od Ameryki Południowej i od Australii (bo kiedyś były połączone), i zaczął izolować od oceanów Antarktydę. Ta termiczna izolacja trzydzieści kilka milionów lat temu spowodowała, że Antarktyda zaczęła ziębnąć.

Trzeba też odróżnić Antarktydę zachodnią z wyspami, gdzie jest spory wpływ Oceanu Spokojnego i mamy trochę złagodzony klimat w stosunku do kontynentalnej Antarktydy, gdzie w zasadzie bez przerwy są wysoko ujemne temperatury i bardzo trudne warunki do przetrwania. Antarktyda zachodnia jest troszkę inna – tam temperatury rzadko spadają do -20 stopni w czasie tamtejszej zimy, w okresie lata oscylują wokół zera. Trzeba jednak pamiętać, że to obszar bardzo silnie wiejących wiatrów – nierzadko do 200 km/h. W związku z czym, nawet jeśli jest -2 stopnie, to przy

takim wietrze realna odczuwana temperatura wynosi ok. 20–30 stopni na minusie. Warunki są więc ekstremalne. To się przełożyło również na eksplorację Antarktydy, która została odkryta dosyć późno i tak naprawdę poważne badania to jest ostatnie sto kilkadziesiąt lat maksymalnie. Podsumowując, Arktyka i Antarktyda to są dwa różne regiony. Tak naprawdę wiadomo, że pewne elementy ekstremalne są w obu miejscach (zwłaszcza w porze zimowej), ale nieporównywalnie większe przestrzenie to jednak Antarktyda.

Jakie zmiany klimatyczne następują na Antarktydzie i jaki mają wpływ na pozostałą część globu?

Trwają intensywne badania gólcjalne, które pokazują, co się dzieje z lodowcami nie tylko w kontekście ich zasięgu – czy się kurczą czy nie, ale też ile dostarczają zawiesiny do morza (przez co zmienia się skład wody morskiej). W Antarktydzie zachodniej możemy zobaczyć gwałtownie topniejące lodowce. Lodowiec Ekologii (to widać już na zdjęciach lotniczych) na przestrzeni 40–50 lat cofnął się już ok. 2 km w głąb Wyspy Króla Jerzego i widać wyraźnie gołym okiem zanikanie lodowców w tym miejscu. Natomiast są miejsca, gdzie widać nawet pewne przyrosty masy lodowej. Jednak bilans całkowity jest oczywiście ujemny w tym momencie, czyli widać ten efekt ocieplenia klimatu nawet na tak termicznie izolowanym kontynencie, jakim jest Antarktyda. Te zmiany klimatyczne wpływają przede wszystkim na tamtejszą faunę. Antarktyda jako obszar ekstremalny jest miejscem intensywnych badań życia – bada się m.in. rośliny pionierskie, inicjalne gleby, a zwłaszcza bardzo znaną faunę pingwinów czy faunę morską różnych fokowatych. Niewątpliwie ocieplenie wpływa dobrze na niektóre zwierzęta, np. liczba pingwinów białobrewych się powiększyła i powiększa się stale, gdyż zwierzęta te mają po prostu większy obszar wybrzeży do zasiedlania.

Jak dotrzeć w tak daleki zakątek świata?

Nie ma jednej drogi na Antarktydę. W zależności od tego, co chce się badać, to wybiera się najbardziej optymalną trasę. Można się tam dostać z RPA czy z Australii, a jeśli chcemy penetrować zachodnią część Antarktydy z wyspami, to najłatwiej tam się dostać z Ameryki Południowej. W związku z tym taka wyprawa może wyglądać w ten sposób, że zabieramy się na statek, który tam płynie, i wtedy liczymy się z tym, że sporo czasu

spędzimy na wodzie, albo ten czas dotarcia sobie skracamy i wybieramy się samolotem do Argentyny bądź do Chile, tam się przesiadamy w samolot do patagońskiej części Ameryki Południowej. Są takie dwie miejscowości: Punta Arenas lub Ushuaia – to są podstawowe bazy wypadowe do Antarktyki zachodniej. Tam mamy dwie możliwości: albo zabieramy się którymś ze statków obsługujących badaczy południowoamerykańskich, albo statkiem wycieczkowym. Inną możliwością jest samolot – na Antarktydzie są pojedyncze lotniska, na których się w bardzo trudnych warunkach ląduje, ale jednak są.

Jakby Pan Profesor mógł na koniec podsumować, dlaczego Antarktyda jest tak wyjątkowym miejscem i co sprawia, że przyciąga ona badaczy?

Wiele rzeczy jeszcze jest tam niezbadanych i to przyciąga naukowców. To jest kontynent, który w ostatnim okresie doświadczał gwałtownych zmian klimatu. Można badać przyczyny tych zmian i w jakiś sposób odnosić się do pewnych elementów dyskusji, które dzisiaj się toczą, ale też i decyzji, które dotyczą całych społeczeństw odnośnie do tego, jak reagować na zmiany klimatu. I to jest bardzo istotne.

Z drugiej strony trzeba też wiedzieć, że Antarktyda to jedyny obszar, który z pewnością zawiera nietknięte surowce mineralne. Mimo że do dzisiejszego dnia traktat antarktyczny zawarty w 1959 r. zakazuje poszukiwania i wydobywania tam surowców mineralnych, to można je badać. Poza tym jest to obszar niezwykle aktywny tektonicznie – znajdują się tam czynne wulkany, ponieważ jest to strefa subdukcji, czyli podchodzenia płyt oceanicznych pod płytę Antarktydy. To to wspaniały poligon do badań głębokich struktur Ziemi.

Także jest tu bez liku problemów badawczych, co powoduje gromadzenie się społeczności międzynarodowej, czyli zachodzi znacznie bardziej intensywne wymiana myśli, wymiana technologii niż w wielu innych miejscach na świecie. Jest to cenne miejsce dla naukowców, aby mogli się rozwijać. Naukowcy poszukują takich poligonów, gdzie mogą ścierać się myślami z jak największą liczbą osób i takim miejscem bez wątplenia jest Antarktyda.

Rozmawiała Agnieszka Stańczak

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu na kanale „Głos nauki”.

Gmina Hrubieszów – strategiczny partner lubelskiej archeologii

Dla obserwatorów lubelskiej archeologii przynajmniej trzy efekty jej działalności uważane są za legitymujące ją na scenie europejskiej: wykopaliska w Maślomęczu, które zmieniły ogólne postrzeganie dziejów wędrowek Gotów; badania w Gródku nad Bugiem, uznanym w związku z nimi za soczewkę kulturową dziejów tej części kontynentu i jednocześnie za permanentnego dostarczyciela sensacji archeologicznych – od czasów najdawniejszych po późne średniowiecze; oraz „Wioska Gotów w Maślomęczu”, dokumentująca skuteczność oddziaływania naszej dyscypliny na wrażliwość społeczną. Wszystkie te miejsca położone są na obszarze gminy Hrubieszów.

Oczywiście nie wyczerpałem tutaj ani argumentów, ani odkryć, które na trwałe weszły do warsztatu badawczego archeologów – zresztą, wymagałoby to ode mnie napisania obszernego studium. Nie mniej pewnym świadectwem rzeczywistej ważności tego niewielkiego przecież obszaru jest częstość, z jaką gości on chociażby na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich”. Należy sobie przy tym uświadomić, że to też wierzchołek góry lodowej, bo zarówno w mediach, jak i w publikacjach naukowych opisane fakty tworzą obszerne bibliografie.

Ocena takiego stanu rzeczy wydaje się tak łatwa jak zmiana punktacji na liście czasopism. Znakomite warunki naturalne obszaru w ramionach Huczwy i Bugu były naturalnym magnesem przyciągającym starożytnych osadników, a równe im znakomitością strategicznie położenie widoczne na każdej mapie budziło zawsze polityczne i gospodarcze pożądanie. Wystarczyło więc „zapaść łopatę” i odkrycia szły jak spod palca.

Przypomnę, że nie zawsze tak było. Kiedy przed prawie 50 laty wyraziłem swoje zainteresowanie Kotliną Hrubieszowską, wynikające tylko i wyłącznie z oglądu oraz analizy mapy ze szkolnego atlasu, wzbudziłem w Lublinie – delikatnie mówiąc – pobłażliwe „désaffection”, jak się mówiło kiedyś w prawdziwej dyplomacji. Ot, przyjechał z Poznania i mu się wydaje... Jednak wytrzymałem, przetrwałem i dokonałem, parafrazując Cezara, sobie rzeknę.

Równie oczywiste jest, że równoważnikiem sukcesu jest ilość włożonej pracy. To komunał, powie każdy – mamy przecież narodowe przysłowie o pracy i kołaczach. Ale również to nasze narodowe przyzwyczajenia pozwalają nam jednak na niedostrzeganie liczby godzin zainwestowanych w sukces i z łatwością przyjmujemy formułę oceny – „temu to się udało”, ze wskazaniem na pocziwą kurę i ziarno, rzecz jasna.

Niewielu jednak zdaje sobie sprawę, jak bardzo sukces archeologiczny uzależniony jest od społecznego otoczenia. Poczynając od życzliwości właściciela pola, który wydaje zgodę na kopanie w najdorodniejszej nawet pszenicy; po jego bliższych i dalszych sąsiadów, którzy nie wpadną na pomysł znakomitego kawału pod postacią rozjechania traktorem otwartych wykopów czy rozgrzebania potajemnie miejsca w poszukiwaniu

Wójt Jan Mołodecki w gockim stroju →

Fot. Anna Hrychala

oczywistego złota, po jakie się przecież przyjechało. A świadkiem takich dokonań bywałem w innych miejscach naszej dumnej ojczyzny niejednokrotnie. To tak naprawdę początek strategii „bycia w terenie”. Im więcej życzliwego zainteresowania wokół naszej pracy, tym prostsza droga do sukcesu.

Nie jest też tajemnicą, że każdy archeolog wyrusza w teren jak z przysłowiową motyką na księżyc. Zazwyczaj to środki finansowe, jakimi dysponuje, najtrafniej określają poziom straceńczej misji i romantycznego zaufania we własne możliwości. No niech ktoś z czytelników spróbuje utrzymać się dziennie za 12 zł (tyle wynosi dieta studenta UMCS wyruszającego na ćwiczenia terenowe) z noclegiem i dojazdami łącznie. To oczywista propozycja survivalowa. Wyjście jest jedno. Trzeba poszukać przychylności ludzi, którzy dysponują jakimiś finansami i mogą wejść do magicznego grona obdarzonych określeniem „sponsor”; albo zwrócić się o pomoc do władz samorządowych.

To także dla każdego archeologa element warsztatu zawodowego, a umiejętność dotarcia do wymienionych grup jest ważną częścią miary naukowego sukcesu. Gdybym tego nie potrafił, nie byłoby mnie w tym gronie badaczy okresu rzymskiego, w jakim mnie się dzisiaj postrzega.

Tutaj miałem jednak naprawdę szczęście i to u samego początku mojej lubelskiej kariery. Mój śp. przyjaciel Jerzy Krzyżewski, aktywnie zagospodarowujący każdą wolną chwilę w Towarzystwie Regionalnym Hrubieszowskim – wspominałem nie tak dawno jego zasługi dla UMCS¹ – już na samym początku zdradził mi niezwykle

ważną tajemnicę: „Ty nie patrz, jakie te władze są, ty myśl, jak one mogą ci pomóc”. A dotyczyło to wtedy nie tylko tak zwanych samorządowców, ale również aparatu partyjnego i np. Wojsk Ochrony Pogranicza.

Tak zacząłem poznawać władzę lokalną, która – co z satysfakcją głoszę wszędzie, od samego początku bardzo przychylnie patrzyła na moje wykopaliskowe działania w Kotlinie Hrubieszowskiej². Szczególnej życzliwości doświadczałem zawsze od naczelników (poczynając od Henryka Wikła) po wójtów tych podstawowych jednostek samorządowych, a ponownie prawdę narodzin tej egzotycznej miłości do archeologii objawił mi, z właściwą dla siebie szczerością, późniejszy mój wielki przyjaciel, długoletni wójt Jan Mołodecki. „Wiesz, to, że ci pomagamy, to nie dlatego, że cię lubimy, bo jesteś fajny chłop, tylko dlatego, że mamy w tym interes!”. Zaniemówiłem...

Trzeba przy tym wiedzieć, że wsparcie finansowe ze strony gminy jest właściwie niemożliwe i to z dwóch zasadniczych powodów. Po pierwsze – gminy po prostu nie mają „wolnych pieniędzy”, gdyż lista wydatków, nawet tych najpotrzebniejszych nigdy nie sprostą możliwościom, jakie daje budżet. Po drugie – przyjęcie z gminy nawet przysłowiowego tysiąca złotych ma taką ścieżkę biurokratyczną, że zniechęca ona skutecznie do wejścia na nią obydwie strony; ale jeżeliby już chciałoby się ją pokonać, to do rąk archeologa trafi tak i tak suma pomniejszona o różne narzuty. I pomyśleć, że jeden z teoretyków ewaluacji uczelni polskich wymyślił, że pracownicy winni wszystkie środki na swoje badania i ze swoich badań przeprowadzać przez rodzime jednostki, zapewniając im tym samym odpis na własną działalność. W nagrodę punkty! Nie wiem tylko, czy chociaż raz próbował...

Gminy mają jednak duże możliwości pomocy w „naturze” i tutaj właściwie wszystko zależy już wyłącznie od władz samorządowych... no i talentów dyplomatycznych wójta, który potrzebę niesienia takiej pomocy uzasadnia. Ta najbardziej podstawowa to oczywiście zapewnienie lokum dla ekspedycji archeologicznej. Zazwyczaj jednak znajduje się ono niewygodnie daleko od miejsca wykopalisk – autobusem na pewno nie

¹ A. Kokowski, *Odszedł Amicus Universitatis – Jerzy Krzyżewski*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 8/268:2020, s. 46–48.

² A. Kokowski, *Rzecz o przyjaźni, czyli ćwierć wieku z archeologią w Masłomęczu (właściwie dla dorosłych)*, Lublin 2004.

Archiwum Instytutu Archeologii UMCS

← Tomasz Zając (po lewej) i jego samorządowy mistrz Jan Mołodecki (po prawej)

dojedziesz; również dlatego, że nie ma pieniędzy na bilety; ale też żaden kierowca nie pozwoli na transport kilkudziesięciu łopat, taczek, pudeł, zabłoconych butów i „cobytam” jeszcze na szybko wymyśleć. Wtedy ponownie ratuje gmina, która ma zawsze jakiś swój transport i jakieś „po drodze” mogące obsłużyć archeologów. Od lat władze gminy Hrubieszów wspomagają również wyżywienie studentów dzięki dostępowi do różnych instytucji (fundacji) dożywających, na przykład w szkołach. A tam, gdzie obiad zjada 200 osób, dla 20 dalszych zawsze znajdzie się porcja. To oczywiście spełnienie podstawnych potrzeb ekspedycji archeologicznej, ale pojawiają się przecież dziesiątki doraźnych: trzeba naprawić sprzęt, ustawić wiatę nad wykopem, przesunąć kilkanaście ton ziemi, odessać wodę z wykopu po ulewie, przywieźć wodę w czasie suszy dla jego nawilżenia. To los tak naprawdę decyduje, co jeszcze spadnie na rządnych sukcesu badaczy starożytności i wtedy wójt jest zawsze tą pierwszą osobą, „do której składamy błagania” i klasyczną deską ratunku. Kiedy spadła na nas pandemia, to byliśmy, dzięki wójtowi Tomaszowi Zającowi, jedną z absolutnie nielicznych w środkowej Europie ekspedycją, która potrafiła zapewnić studentom sterylne warunki odbycia praktyk. Otrzymaliśmy bowiem do dyspozycji nie tylko starannie odizolowany ośrodek w nieczynnej szkole z wszystkimi wygodami,

ale każdy student miał dla siebie osobne pomieszczenie. Tak prowadzi się u nas wykopaliska.

Spróbowałem dokonać rudymen tarnej oceny ekwiwalentu finansowego dla gminnej pomocy, czyli pieniędzy, z jakimi archeolodzy powinni wyjeżdżać w teren dla budowania chwały UMCS. Posługując się tylko trzema wartościami: najniższy koszt noclegu w Hrubieszowie, utrzymanie na poziomie „pełnej diety pracowniczej” i codzienny koszt dojazdu do miejsca praktyk dla 15 osób, wyliczyłem, że w ciągu 10 lat to około milion złotych (a są lata kiedy uczestników wykopalisk jest więcej). Przypomnę – nie uwzględniłem tutaj wszystkich elementów składających się na budżet, więc „lekką ręką” sumę tę powinniśmy zwiększyć przynajmniej o 30%. Już słyszę głosy, że to nie są prawdziwe pieniądze! Ale takie trzeba by było mieć na prowadzenie ćwiczeń terenowych, gdybyśmy nie mieli wsparcia gminy Hrubieszów. Przypomnę tylko, że prowadzimy tam różne badania od 1977 r. Zawsze ze wsparciem gminy!

Jest jeszcze jeden „wkład własny” gminy w archeologię, równie niemierzalny w zakresie finansów, ale niebotycznie ważny w ocenie skuteczności promowania naszych odkryć. Przecież Uczelni nigdy nie byłoby stać na organizację, zbudowanie i utrzymanie takiej instytucji, jaką jest „Wioska Gotów w Maślomęczu”. Również dla tego, że nie miałyby się kto tym

Fot. Anna Wyczałba

↑ Wioska Gotów
Masłomęczu
w budowie

zając. Gmina bierze ten ciężar na swoje barki. Ale za to patrzy na nią świat i świat ją podziwia, a tym samym również nas. Nie wyobrażam sobie również organizacji siłami Uczelni dorocznego święta „Biesiady Masłomęckiej”, gromadzącej tysiące gości z całego kraju i z zagranicy. Również dlatego, że do Masłomęczu jest około 130 km i nie znaleźlibyśmy w UMCS kilkudziesięciu osób skłonnych poświęcić kilka tygodni na przygotowania i obsługę jednodniowej imprezy, że o jej kosztach dyskretnie nie wspomnę. No ale mamy gminę... To właśnie w takich miejscach imię mojej Uczelni wybrzmiewa jak dzwon Zygmunta i to zupełnie za darmo³. To również tylko fragment zaangażowania gminy i jej mieszkańców; bo trzeba by tutaj dodać szeroką działalność medialną, od przysłowiowych pocztówek i foliów, po książeczki o „gockiej dumie Masłomęczu”⁴.

³ Przypomnę moje teksty – *XV Biesiada Archeologiczna w Masłomęczu*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 7 (246:2018), s. 36–38 oraz – „Nauka w służbie ludu” – czyli 16. *Biesiada Archeologiczna w Masłomęczu*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 9 (258:2019), s. 15.

⁴ A. Kokowski, *Trzydzieści powodów do dumy z mieszkania w krainie Gotów*, Zamość 2007; tenże – *Gocka дума Masłomęczu – The Gothic pride of Masłomęcz*, Masłomęcz – Hrubieszów – Lublin 2012; tenże – *Gocka дума Masłomęczu – The Gothic pride of Masłomęcz*, Archeologiczne dziedzictwo regionu hrubieszowskiego – *Archaeological heritage of Hrubieszów district*, Masłomęcz – Hrubieszów – Lublin 2014.

Tutaj nie rzuca się pomysłami. Tutaj się je realizuje! To wszystko rozplywa się potem po świecie szeroką falą, budując szacunek nie tylko dla odkryć archeologów spod znaku UMCS, ale przede wszystkim dla umiejętności i skuteczności ich przygotowania do konsumowania na miejscu. A gmina właśnie umieściła w swoim logo symbol na całym świecie kojarzony z UMCS-owską archeologią – gocką zapinkę w kształcie kaczkę. W Masłomęczu ma powstać muzeum poświęcone archeologicznemu dziedzictwu kulturowemu regionu, inspirowane najpiękniejszym z muzeów z duńskiego Aarhus. Władze gminy postanowiły też wykupić z rąk prywatnych obszar najcenniejszego stanowiska archeologicznego w Gródku nad Bugiem, by chronić je dla pokoleń! Podkreślę jeszcze raz – daleki jestem od wyczerpania listy tych działań.

Ale w takim razie, gdzie leży ten „interes” wspierania badań archeologicznych, o jakim pisałem na wstępie? Otóż prawie każda z gmin w Polsce dąży do stworzenia, oczywiście na swoją miarę, marki regionalnej, czyli

męczu – *The Gothic pride of Masłomęcz*. Archeologiczne dziedzictwo regionu hrubieszowskiego – *Archaeological heritage of Hrubieszów district*, Masłomęcz – Hrubieszów – Lublin 2014.

Fot. L. Podhalicz

możliwie jednoznacznej identyfikacji (może bardziej legitymacji) swojego terytorium. Najczęściej markę tworzy rozpoznawalny element kultury lub krajobrazu. Nie każda gmina przykłada jednaką wagę dla takiej legitymacji; często po prostu z braku jednoznacznych stygmatów lub po prostu nieumiejętności ich odszukania. Wykreowanie marki wpływa na zarządzanie kapitałem ludzkim, który wokół niej jednoczy nie tylko swoje siły, ale również całkiem rzeczywiste plany i nadzieje ekonomiczne. Stąd kluczową rolę odgrywa uzasadnienie marki i określenie strategii jej użycia. Tego wszystkiego dowiedziałem się od Jana Mołodeckiego, ale też od praktykującego u jego boku przez długie lata aktualnego wójta gminy Hrubieszów, niezwykle sprawnego i już bardzo doświadczonego samorządowca – Tomasza Zająca. To było zawsze klasyczne zderzenie dwóch wizji – starego wygi i młodego entuzjasty roznoszonego pomysłami. W gruncie rzeczy właśnie te dwa żywioły wydały na świat klarowną wizję, na którą też powoływałem się po wielokroć. Nie mamy pod Hrubieszowem Wawelu, nie stanęła tutaj też żadna Częstochowa, więc wykorzystamy jedyne bogactwo kulturowe o ponadregionalnym znaczeniu, jakie mamy, a jest nim archeologia. Podstawą sukcesu ekonomicznego gminy jest wykorzystanie naturalnego skarbu, jakim jest czarnoziem; w nim tkwią znaleziska starożytne, więc mamy „Skarby czarnoziemiu”. Umiejętne ich wykorzystanie powinno nie tylko zatrzymać odpływ ludności, ale również stworzyć szanse dla rynku pracy. Nastawiamy się na ludzi ciekawych starożytności i miejsc o niespotykanej kulturze rolnej. Im więcej ich przyjedzie, tym więcej pieniędzy pozostanie w regionie. Im ważniejsze będą odkrycia archeologiczne, tym z odleglejszych stron przybędą do nas goście, a to oznacza też, że na dłużej.

Oczywiście, dla tych, którzy liczyli w związku z taką strategią na klasyczny „cud gospodarczy”, to właściwie, póki co, jedno wielkie rozczarowanie. Ale polityka społeczna i progospodarcza wymaga równej cierpliwości co archeologia. Można by powiedzieć, że to właśnie cierpliwość łączy nas najbardziej.

Tak w skrócie wygląda efekt wielu z odebranych lekcji – tych spokojnych w wykonaniu J. Mołodeckiego i tych pełnych ognia w wykonaniu T. Zająca. Ważne jest, że archeologia ma się po prostu w tym towarzystwie znakomicie. Ale jest jeszcze coś, co mi osobiście zapadło w serce – to że działania władz samorządowych budują wokół nas nie tylko prawdziwą, ale i niespotykaną piramidę życzliwości. Ludzie uwierzyli, że archeologia nie tylko jest interesująca, ważna, ale daje realne szanse biznesowe; wiedzą też znakomicie, że nastąpi to w dłuższej (obdarzonej cierpliwością właśnie) perspektywie. Gmina jest teraz w przewadze w młodych rękach (wiem, bo widziałem), a więc oznacza to też stabilność przyjętej strategii i dalsze dobre lata dla archeologii. Tego powinniśmy sobie życzyć wszyscy. Zresztą to właśnie owa „młoda przewidywalność” nakazała sformalizowania naszej współpracy stosowną umową o współpracy z Instytutem Archeologii UMCS.

Tak więc, wracając do tytułu mojego tekstu, mam wrażenie, że udowodniłem, iż gmina Hrubieszów jest strategicznym partnerem lubelskiej archeologii i oby nic tego nie zmieniło. Najkrócej podsumowując, hrubieszowscy samorządowcy wspomagają nie tylko realizację projektów badawczych Instytutu Archeologii, ale pracują również bardzo intensywnie – i skutecznie – na nasz wizerunek, czyli wizerunek UMCS.

Andrzej Kokowski

↑ Tłumy podziwiają Gotów w Mastomęczu

Życie w czasach pandemii

Rozmowa z Grzegorzem Chmielewskim – psychologiem z Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UMCS

WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE

I NIE TYLKO

Zespół ds. Wsparcia
OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI UMCS

Gdy zaczęła się epidemia, z dnia na dzień bardzo zmieniło się nasze codzienne życie i funkcjonowanie. Jakie konsekwencje psychologiczne to za sobą pociągnęło? Co z psychologicznego punktu widzenia okazało się najtrudniejsze?

Jednym z największych wyzwań pandemii jest społeczna izolacja. Choć minął już rok, do dzisiaj wiele osób mierzy się z tym wyzwaniem. Na samotność szczególnie narażone są osoby starsze i niepełnosprawne. Trudności związane z ograniczonymi kontaktami społecznymi coraz częściej zgłaszają też osoby młode.

Kolejnym wyzwaniem, z którym mierzymy się na co dzień, jest nauka i praca w domu. Dotyczy to dzieci, nastolatków i osób dorosłych. Są osoby, która dostrzegają zalety takiego trybu życia: nie musimy dojeżdżać do pracy, na uczelnie, unikamy stania w korkach. Potrzebujemy mniej czasu, aby przygotować się do codziennych zadań. Poprawia się jakość powietrza, którym oddychamy, bo wraz ze spadkiem mobilności społecznej zmniejsza się emisja CO₂. Praca i nauka w domu niosą też znaczące ograniczenia. Brakuje nam ludzi, z którymi spotykaliśmy się na co dzień. Pracując lub ucząc się zdalnie, dużo czasu spędzamy w rzeczywistości wirtualnej. Zaczynamy w związku z tym odczuwać zmęczenie, a nawet znużenie. Wiele osób zwraca uwagę, że zaburzeniu ulega ich zegar biologiczny.

Czy uważa Pan, że po roku udało nam się zaadaptować do zaistniałej sytuacji?

Mam poczucie, że przez ostatni rok bardzo dużo się nauczyliśmy. Co więcej – wyrobiliśmy w sobie nowe nawyki. Unikamy miejsc, gdzie są duże skupiska ludzi. Dbamy bardziej o miejsca, w których mieszkamy. Kontakty z bliskimi osobami podtrzymujemy poprzez środki elektroniczne. Wiele codziennych spraw załatwiamy w formie zdalnej. Uważam jednak, że dopóki będziemy mierzyć się z ograniczeniami, jakie są od kilku miesięcy nakładane, będziemy odczuwać dyskomfort psychiczny, ale także fizyczny. Ważne jest, aby sobie uświadczać, co się z nami dzieje. Nie wypierajmy emocji, ja-

Archivum pywathne

kie się w nas pojawiają. To naturalne, że możemy czuć złość, smutek, frustrację. Duże znaczenie ma sposób, w jaki odreagowujemy stres i emocje.

Sytuacje kryzysowe często zmuszają do kreatywności, szukania nowych rozwiązań i dokonywania zmian w życiu. Czy pandemia koronawirusa może mieć lub już ma jakieś pozytywne skutki?

Początek pandemii pokazał, że potrafimy być kreatywni. Mając czas, którego wcześniej nam brakowało, mogliśmy wrócić do dawnych zainteresowań, hobby lub przeznaczyć go dla bliskich. Kryzysy są nam potrzebne w rozwoju. To, jak je przepracowujemy, ma potem odbicie w tym, jak będziemy funkcjonować w nowej rzeczywistości. W kryzysie możemy upatrywać szans i możliwości do rozwoju, ale także zagrożenia. Nasze nastawienie w radzeniu sobie z wyzwaniami jest kluczowe.

W jaki sposób możemy sobie radzić z ograniczeniami oraz emocjami pojawiającymi się w związku

z epidemią? Jak możemy dbać o siebie i osoby w naszym otoczeniu?

Jeśli czujemy, że pojawiają się w nas emocje, stres, powinniśmy jak najszybciej zadbać o siebie. Powiem więcej, nie czekajmy na to, że dopadnie nas gorszy nastrój i przemęczenie. O sobie powinniśmy dbać codziennie. Podstawą jest zdrowe odżywianie, sen i aktywność fizyczna. Hasło „Zostań w domu”, które często pojawia się w trakcie pandemii, nie oznacza, że mamy porzucić wszelkie formy aktywności fizycznej. Profilaktyka i świadomość zdrowotna są kluczowe w utrzymaniu dobrostanu psychicznego i fizycznego

Nie zawsze jesteśmy jednak w stanie sami sobie poradzić. Kiedy warto zwrócić się o pomoc do psychologa? Jakie symptomy powinny nas zaniepokoić?

Jeśli pojawiają się jakiegokolwiek objawy, które nas niepokoją, a utrzymują się od kilku dni, warto jest zwrócić się po pomoc. Podstawą jest, aby znaleźć osobę, która poświęci nam swój czas i nas wysłucha. To może być nasz przyjaciel, znajomy lub sąsiad. Ważne jest, aby nie być samemu z trudnościami. Pomoc profesjonalna świadczona jest przez specjalistę: psychologa lub psychoterapeutę. Kiedy możemy się po nią zwrócić? Nie ma tutaj zasady. Jeśli dzwoni do mnie klient, zawsze umawiam go na wizytę. Ważne, aby czuć potrzebę i chęć do rozmowy.

Na naszej Uczelni działa Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, który zapewnia m.in. wsparcie psychologiczne. Kto i na jakich zasadach może z tej pomocy skorzystać?

Pomoc, która jest zapewniana w ramach Zespołu, obejmuje studentów, doktorantów i pracowników. Informacje na temat organizacji wsparcia są dostępne na stronie Zespołu: www.umcs.pl/pl/konsultacje-psychologiczne,2442.htm. Znaleźć tam można informacje o specjalistach wraz z danymi kontaktowymi. Co ważne – pomoc jest udzielana bezpłatnie. Gorąco zachęcam do skorzystania z tej formy i na koniec zacytuję zdanie: „W psychologii nie postrzega się żadnych problemów jako mało ważnych – bywa tak, że pozornie drobne problemy są sygnałem istnienia czegoś poważniejszego”.

Rozmawiała Agnieszka Stańczak

Każdy z nas może wpływać na poprawę jakości powietrza

Rozmowa z dr. Mateuszem Dobkiem z Katedry Hydrologii i Klimatologii Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS

Co się kryje pod pojęciem „jakość powietrza”? Kiedy możemy mówić o dobrej, a kiedy o złej jakości powietrza?

Jakość powietrza informuje nas o różnorodnych substancjach znajdujących się w powietrzu atmosferycznym oraz o ich stężeniu. W przypadku, kiedy w powietrzu występują składniki nienaturalne lub w nienaturalnym stężeniu, mówimy o zanieczyszczeniu powietrza.

Czym tak naprawdę jest smog, jak powstaje i dlaczego jest tak groźny?

Smog jest to mieszanka różnego rodzaju zanieczyszczeń emitowanych przez człowieka oraz drobnych produktów kondensacji pary wodnej. Przyjmuje często postać mgły, która unosi się nad miejscowością głównie w chłodnym okresie roku. Jest to mieszanka m.in. silnie szkodliwych związków siarki, azotu oraz drobnych pyłów i sadzy. Taka postać smogu najczęściej występuje w Polsce i nosi nazwę smog londyński. Latem oraz głównie w cieplejszych trefach klimatycznych częściej występuje tzw. smog typu Los Angeles, który jest efektem reakcji m.in. tlenków węgla, azotu i ozonu.

Skąd bierze się problem smogu w naszym kraju? Jakie są główne źródła zanieczyszczenia powietrza?

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w Polsce jest tzw. emisja niska, związana ze spalaniem paliw do celów komunalno-bytowych oraz np. domowe spalanie śmieci i innych odpadów. Znaczącym źródłem są zanieczyszczenia komunikacyjne, które największe stężenia osiągają w sąsiedztwie dróg i w miastach.

Jak możemy chronić się przed smogiem na co dzień?

Zachęcam wszystkich do monitorowania na bieżąco stanu jakości powietrza w Lublinie oraz w Polsce za pomocą różnych dedykowanych aplikacji i serwisów internetowych. W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych stężeń w miarę możliwości należy skrócić czas przebywania na zewnątrz oraz ograniczyć wietrzenie pomieszczeń. Można również zaopatrzyć się w domowe oczyszczacze powietrza. Należy jednak pamiętać, że są to tylko doraźne sposoby ograniczenia narażenia na szkodliwe powietrze. Muszą zostać podjęte zdecydowane działania w skali kraju mające na celu jak najszybszą poprawę jakości powietrza.

Czy indywidualnie możemy mieć jakikolwiek wpływ na jakość powietrza? Czy jest to raczej problem na poziomie globalnym, np. dużych zakładów produkcyjnych?

Fot. Bartosz Prohl

Każdy z nas może wpływać na poprawę jakości powietrza np. poprzez ogrzewanie domu ciepłem z sieci zbiorowej (o ile jest taka możliwość), ograniczanie używania samochodu w mieście, korzystanie w większym stopniu z komunikacji miejskiej i np. roweru. Powinniśmy dbać o zielen wokół nas, pielęgnować i chronić drzewa oraz inne rośliny. Filtrują one w naturalny sposób zanieczyszczenia i poprawiają jakość powietrza. Niezakłócone ciągi zieleni stanowią tzw. korytarze przewietrzające, które umożliwiają dopływ czystego powietrza z obszarów nieurbanizowanych do miasta.

Jaka jest jakość powietrza w Lublinie?

Niestety jakość powietrza w Lublinie nie należy do najlepszych. Jesteśmy narażeni na ponadnormatywne stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz kancerogenego benzo(a)pirenu. Dotyczy to głównie okresu chłodnego. Z kolei latem jesteśmy narażeni na podwyższoną zawartość ozonu. Są to tylko wybrane przykłady silnie szkodliwych dla zdrowia zanieczyszczeń, których zawartości są bardzo często znacznie powyżej obowiązujących norm.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Ślady Marii Curie-Skłodowskiej na ziemi gniewoszewskiej oczami absolwenta archeologii

Maria Curie-Skłodowska, wielka myślicielka, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla z fizyki (1903) oraz chemii (1911), patronka wielu placówek naukowych i edukacyjnych w Polsce i Francji, w tym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Była również miłośniczką ziemi gniewoszewskiej na pograniczu województw mazowieckiego i lubelskiego. W efekcie współcześni mieszkańcy gminy Gniewoszew położonej około 70 km na zachód do Lublina i 140 km na południe od Warszawy są depozytariuszami materialnych śladów obecności noblistki na tym terenie.

Maria związana była z tymi okolicami za sprawą swojej matki Bronisławy z domu Boguskiej. Władysław Boguski, brat matki Marii wraz z Władysławem Skłodowskim byli właścicielami majątku Zwola. Do tego usytuowanego około 5 km na wschód od dworu Jana Kochanowskiego w Czarnolesie majątku w latach 1872–1885 Maria wraz z rodzeństwem przyjeżdżała na wakacje. O tym, jaki stosunek miała młodziutka wówczas Maria do tego miejsca, świadczy

wiersz pt. *Rok Pański 1885*, w którym Maria opisuje wakacyjny pobyt w majątku Zwola¹.

Osoba Marii Curie-Skłodowskiej pojawia się również we wspomnieniach najstarszych mieszkańców, którym o pobytach światowej sławy uczonej w Zwoli opowiadali rodzice i dziadkowie. Dzięki badaniom prowadzonym przez Stanisławę Bachanek udało się ustalić miejsca związane z Marią i jej rodziną – są to cmentarze w Oleksowie i Wysokim Kole, dworki w Zwoli i Gniewoszewie oraz osada na Grzywaczu. Część tych miejsc została na jej cześć upamiętniona tablicami. Dzięki temu każdy zainteresowany bez większego problemu może podążać śladami Marii Curie-Skłodowskiej.

Jednym z upamiętnionych tablicą materialnych śladów związku Marii z tą okolicą jest cmentarz parafialny w Oleksowie, gdzie pochowana została Marianna Boguska z domu Zaruska, babcia noblistki, która zmarła podczas pobytu u syna w majątku Zwola 19 maja 1880 r. Również z osadą na Grzywaczu oddaloną o 1,5 km od majątku, w którym Maria wraz z rodziną spędzała wakacje, związany jest Henryk Daniel Boguski, drugi brat matki Marii. Henryk po powrocie z zesłania odkupił od brata Władysława osadę młyńską na Grzywaczu. Maria bywała tam często wraz ze swoim ojcem, zwłaszcza od czasu, gdy latach 1893–1898, rodzina Skłodowskich stała się właścicielami młyna. Dziś przy młynie na Grzywaczu

¹ Wiersz oraz historię jego odnalezienia można przeczytać w wydaniu specjalnym „Wiadomości Uniwersyteckich” nr 8/177 z września 2011 r.

Fot. Angelika Bachanek

↑ Grób Marianny Boguskiej na cmentarzu parafialnym w Oleksowie

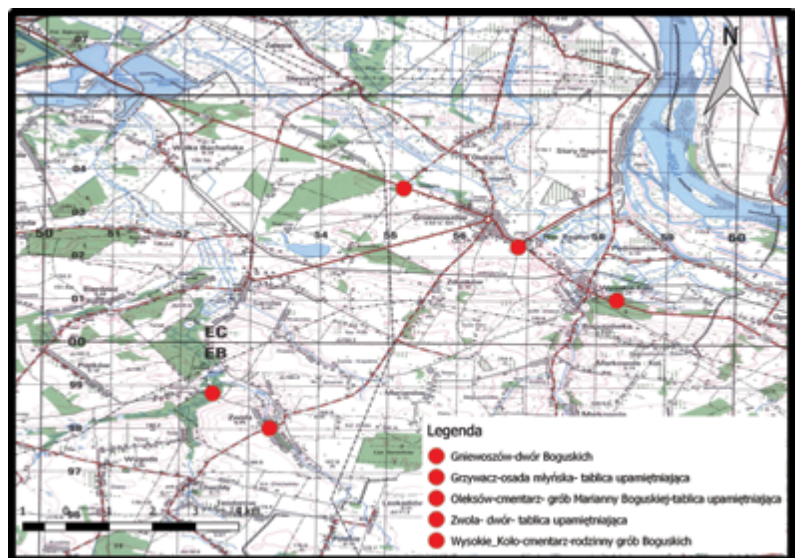
Fot. Angelika Bachanek

Tablica informacyjna znajdująca się przy osadzie na Grzywacu →

znajduje się tablica informująca o historii tego miejsca. Po pożarze dworu w Zwoli Władysław Boguski zakupił dwór w Gniewoszowie, gdzie częstymi gośćmi byli m.in. jego brat Henryk oraz Maria. Wuj Marii Władysław zmarł 28 marca 1913 r. i został pochowany na cmentarzu w Wysokim Kole, gdzie znajduje się kolejna tablica. Majątek dziedziczyli jego synowie Zygmunt i Czesław. Po II wojnie światowej dworek został odebrany rodzinie Boguskich. Zanedbany, podupadł na tyle, że zdecydowano o jego rozbiórce, a w jego miejscu zbudowano nowy budynek.

Aby zachować pamięć o rodzinach Boguskich i Skłodowskich od 2018 r. z okazji obchodzonego 15 maja Międzynarodowego Dnia Rodziny organizowany jest Rodzinny Rajd Rowerowy Śladami Rodziny Boguskich i Skłodowskich. Głównymi punktami trasy są miejsca, gdzie znajdują się tablice upamiętniające noblistkę oraz jej rodzinę. Plan trasy znajduje się na tablicy przed Biblioteką Publiczną w Gniewoszowie.

Angelika Bachanek

↑ Mapa z oznaczonymi miejscami związanymi z Marią Curie-Skłodowską

Konferencja o prawnych aspektach medycyny estetycznej

W dniach 19–20 marca 2021 r. w trybie zdalnym odbyła się III edycja ogólnopolskiej konferencji naukowej „Teoretyczne i praktyczne aspekty prawa medycznego: medycyna estetyczna” zorganizowana przez IFMSA-Poland oddział w Lublinie przy współpracy ze Studenckim Kołem Prawa Medycznego Lex Medica UMCS. Głównym patronem wydarzenia było Polskie Towarzystwo Medycyny Estetycznej i Anti-Aging.

Uroczystą inaugurację, która odbyła się w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, uświetnili goście specjaliści: dr Andrzej Ignaciuk – prezes Polskiego Towarzystwa Medycyny Estetycznej i Anti-Aging,

rektor Uniwersytetu Medycznego – prof. n. med. Wojciech Załuska, prorektor ds. osobowych i rozwoju kadry Uniwersytetu Medycznego i opiekun konferencji z ramienia Międzynarodowego Stowarzyszenia Studentów Medycyny IFMSA-Poland Oddział Lublin – prof. n. med. Dorota Krasowska, prorektor ds. ogólnych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – prof. Arkadiusz Bereza oraz radca prawny i opiekun wydarzenia z ramienia Studenckiego Koła Naukowego Lex Medica UMCS – Bartosz Dąbek.

Podczas swojego przemówienia prof. Arkadiusz Bereza zaznaczył, jak istotne jest interdyscyplinarne i specjalistyczne podejście do poruszanej problematyki. *Wśród zaproszonych prelegentów są znakomici prawnicy, liczni praktycy – radcy prawni i adwokaci, którzy znają już spojrzenie lekarzy oraz kosmetologów zajmujących się medycyną estetyczną. Przedstawione przez specjalistów problemy, które pojawiają się w praktyce wykonywania zabiegów w tej prężnie rozwijającej się sferze*

medycyny, pozwolą także na wyciągnięcie wniosków natury prawnej. W przyszłości ułatwią one bezpieczne wykonywanie zawodu [...]. Szeroki wachlarz oferowanych zabiegów rodzi także odpowiedzialność, której aspekty zostaną omówione przez osoby występujące w panelach eksperckich – podkreślił, zapraszając do udziału w dalszej części konferencji.

Podczas wydarzenia zostały poruszone kwestie m.in. błędu medycznego w medycynie estetycznej, zabiegów medycyny estetycznej u małoletnich, zaburzeń dysmorficznych oraz aspektów prawnych wykonywania zabiegów z wykorzystaniem poszczególnych substancji. Prelekcje wygłosili uczeni nauk prawnych i medycznych, praktycy prawa oraz lekarze specjaliści, którzy na co dzień zajmują się wykonywaniem zabiegów z zakresu medycyny estetycznej oraz chirurgii plastycznej. W panelach eksperckich wzięli udział m.in. prof. n. med. Dorota Krasowska, dr Andrzej Ignaciuk, prof. Marek Chmaj, dr n. med. Dorota Krzyżanowska-Gernand, r. pr. Agnieszka Czerniak, r. pr. Marcin Andrzejewicz, dr Piotr Szelewski oraz dr n. med. Wojciech Chromiński, dr n. med. Agnieszka Nalewczynska, dr Krzysztof Wala oraz dr Waldemar Jankowiak. Poza wystąpieniami ekspertów zostały zaprezentowane również referaty młodych adeptów prawa i medycyny. Po każdym panelu eksperckim słuchacze biorący udział on-line na platformie Zoom mieli możliwość zadawania pytań specjalistom.

Drugiego dnia został rozstrzygnięty konkurs prac dotyczący poruszanej podczas wydarzenia problematyki. Laureatami zostali: Patrycja Knerk za pracę „Odpowiedzialność cywilnoprawna za błąd medyczny w medycynie estetycznej”, Emilia Szajerska za pracę „Zabiegi medycyny estetycznej u małoletnich – dobro dziecka pod znakiem zapytania”, Judyta Burandt i Aleksandra Kęsicka za pracę „Czy lekarz dokonujący operacji korekty płci w Polsce działa legalnie?” *ex aequo* z mgr Olgą Chodorowską za pracę „Odpowiedzialność kontraktowa a deliktowa w przypadku błędu w medycynie estetycznej” oraz Jakub Zblewski za pracę „Wypełniacze vs. hialuronidaza – czyli u kogo klient nie odnajdzie pomocy po niewłaściwym wstrzyknięciu kwasu hialuronowego”. Zwycięzcy otrzymali nagrody ufundowane przez patronów wydarzenia.

Na zakończenie konferencji przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Bartłomiej Zaremba – prezydent

IFMSA-Poland Oddział Lublin i Michał Krzaczek – prezes Studenckiego Koła Naukowego Lex Medica UMCS w Lublinie podziękowali uczestnikom za zaangażowanie oraz zapowiedzieli kolejną, czwartą już edycję wydarzenia. *Serdecznie dziękujemy wszystkim Szanownym Gościom, którzy wygłosili prelekcje, nauczycielom akademickim, którzy oceniali prace konkursowe, studentom obydwu uniwersytetów, którzy włożyli wiele pracy w organizację, a przede wszystkim opiekunom konferencji – pani prof. n. med. Dorocie Krasowskiej oraz panu mecenasowi Bartoszowi Dąbkowi. Jesteśmy pewni, że wydarzenie zapisze się na długo w pamięci uczestników, a my już planujemy przyszłoroczną edycję – mówili.*

Wydarzenie otrzymało patronat: Polskiego Towarzystwa Medycyny Estetycznej i Anti-Aging oraz prezesa tego Towarzystwa dr. Andrzeja Ignaciuka, rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie prof. dr. hab. n. med. Wojciecha Załuski, dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie prof. dr. hab. Anny Przyborowskiej-Klimczak, Rady Wydziałowej Samorządu Studentów Wydziału Prawa i Administracji UMCS, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, Kancelarii Radcy Prawnego Bartosza Dąbka, Kancelarii prawnej Filipek&Kamiński, Agencji marketingowej Imagedmed, Kłastry Lubelska Medycyna oraz medialne: Agencji Golden Medical Media, TVP3 Lublin i Polskiego Radia Lublin.

*Magdalena Drwał,
Michał Krzaczek,
Bartłomiej Zaremba*

Rozpoczęcie realizacji projektu REINITIALISE. Pierwsze sympozjum naukowe

25 lutego 2021 r. odbyło się pierwsze sympozjum naukowe organizowane w ramach projektu REINITIALISE „Preserving fundamental rights in the use of digital technologies for e-health services” („Ochrona podstawowych praw przy wykorzystywaniu technologii cyfrowych w usługach e-zdrowia”) finansowanego z programu Horyzont 2020, konkurs „Twinning”. Sympozjum odbyło się w formie zdalnej, za pośrednictwem platformy MS Teams. Jest to pierwsze z cyklu czterech sympozjów o naukowym charakterze zaplanowane w projekcie. Kolejne zostaną zorganizowane przez partnerów projektu w miarę możliwości w ich uczelniach macierzystych lub online, zależnie od aktualnej sytuacji epidemicznej.

Projekt REINITIALISE koordynowany przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w konsorcjum z Uniwersytetem w Maceracie, Uniwersytetem w Leuven oraz firmą konsultingową Eurocentro jest realizowany od 1 stycznia 2021 r. Zakłada wzmocnienie doskona-

łości naukowej i potencjału innowacyjnego w zakresie praw podstawowych w projektowaniu i użytkowaniu technologii cyfrowych i komunikacji cyfrowej dla usług e-zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem technologii prozdrowotnych w zakresie aktywnego starzenia się i opieki profilaktycznej w sektorach żywienia i dietetyki.

Lutowe sympozjum składało się z dwóch sesji. W pierwszej, pod przewodnictwem dr hab. Ilony Biernackiej-Ligięzy, prof. Uczelni (UMCS), kierownika projektu REINITIALISE, skupiliśmy się na zagadnieniach związanych z metodologią badań interdyscyplinarnych. Wśród zaproszonych prelegentów – ekspertów, którzy odnosili się do tych zagadnień, znaleźli się m.in. dr hab. Michał Łuszczuk, prof. Uczelni (UMCS, Polska) oraz dr Carlos Chiatti (Tech4Care, Włochy). Prof. Michał Łuszczuk zaprezentował wykład pt. *Walking on the thin ice of interdisciplinarity*, w którym przedstawił charakter i złożoność badań interdyscyplinarnych. Ważnym rozróżnieniem terminologicznym zaakcentowanym już w początkowej części wystąpienia była kwestia badań: multidyscyplinarnych, interdyscyplinarnych oraz transdyscyplinarnych. Rozważania zostały zilustrowane stosownymi danymi oraz opatrzone analizą SWOT, co umożliwiło rozwój późniejszej dyskusji. Interesującym rodzajem zakończenia było przedstawienie rekomendacji użytecznych pod kątem przyszłych badań interdyscyplinarnych.

Drugim zaproszonym prelegentem, który wygłosił wykład gościnny pt. *Interdisciplinarity in e-health*, był dr Carlos Chiatti. Jego zainteresowania naukowe dotyczą badań nad tym, w jaki sposób technologia jest w stanie wprowadzać innowacje w świadczeniu opieki zdrowotnej i społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem ścieżek opieki rehabilitacyjnej. Ze względu na swoje bogate doświadczenie dr Chiatti połączył wiedzę teoretyczną z jej praktycznym wykorzystaniem. W inspirującym wykładzie rozważał oba te aspekty, a szczegółowe analizy zostały przedstawione z różnych perspektyw: naukowców, inżynierów, osób przeprowadzających doświadczenia. Zostały również sformułowane wskazówki pomocne w przyszłych badaniach naukowych w kontekście ich późniejszego wykorzystania w sferze biznesu, łącznie z podaniem przykładów badań zakończonych sukcesem.

Zdjęcie: www.reinitialise.eu

Źródło: www.reinitialise.eu

Wystąpienia skłoniły zebranych do zabrania głosu w dyskusji, która oscylowała wokół następujących zagadnień: jak przełożyć osiągnięcia, doskonałość badawczą i oryginalność badań na rozwój innowacyjności, jakie miejsce zajmują wartości, w jaki sposób obecny jest w nich aspekt etyczny. Wymienione przykłady dobrych praktyk w badaniach interdyscyplinarnych w zakresie e-zdrowia stanowiły podsumowanie tej części spotkania.

Druga sesja, której przewodzili prof. Benedetta Giovanna i prof. Gianluca Busilacchi z Uniwersytetu w Maceracie, skupiała się wokół kwestii, jak zastosować dyskutowane metody podczas badań realizowanych w ramach projektu REINITIALISE. W związku z tym odbyła się dyskusja z udziałem wszystkich uczestników na temat zainteresowań badawczych i przyszłych tematów analiz pod kątem określenia kolejnych etapów rozwoju naukowego. W trakcie jej trwania podjęto próbę dookreślenia zakresu tematycznego zagadnień na kolejne sympozja planowane w projekcie.

Już od pierwszych miesięcy realizacji projektu podjęliśmy wiele działań naukowych, networkingowych oraz szkoleniowych. W styczniu br. odbyło się pierwsze spotkanie z cyklu szkoleń z zakresu administrowania i realizacji projektów badawczych finansowanych z programów ramowych UE. W ostatnich dniach stycznia odbyło się także pierwsze spotkanie konsorcyjne – Kick-off Meeting, który obfitował w wiele ustaleń dotyczących zarządzania projektem oraz realizacji działań projektowych w czasach pandemii. Spotkanie zostało poprzedzoną sesją naukową „Interdyscyplinary booster session”, podczas której partnerzy z KU Leuven dzielili się swoimi doświadczeniami w zakresie prowadzenia badań interdyscyplinarnych. W najbliższym czasie odbędzie się kolejne webinarium dla pracowników UMCS z zakresu planowania aktywności w projektach finansowanych z programów Horyzont 2020 i Horyzont Europa, jak również kolejne sympozjum naukowe.

Więcej szczegółów na temat działań zaplanowanych w projekcie znajduje się na stronie www.reinitialise.eu.

Kamil Fil

„Biblioteki i pandemia: szansa czy katastrofa – o sposobach działania w czasach niezwykłych”

Pod takim hasłem 4 marca 2021 r. odbyła się online konferencja naukowa współorganizowana przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Okręgu w Lublinie, Akademię Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie oraz Sekcję Bibliotek Naukowych SBP, Oddział Lublin.

Upłynął rok, odkąd na skutek rozprzestrzeniającej się epidemii COVID-19 aktywność publiczna i instytucjonalna przeniosła się do sieci, a życie społeczne uległo różnym ograniczeniom i transformacjom. Także funkcjonowanie placówek bibliotecznych w całej Polsce i w innych krajach – podobnie jak wielu innych instytucji kultury, edukacji i nauki – podlegało w tym okresie różnym przekształceniom, a ich działalność przeniosła się głównie do przestrzeni wirtualnej. Podstawowym wyzwaniem, z którym biblioteki musiały się zmierzyć w czasie pandemii, była sama organizacja pracy zdalnej i dostosowanie funkcjonowania do nowych potrzeb użytkowników. Biblioteki, chcąc pozostać w kontakcie z czytelnikami w trudnych okolicznościach epidemicznych, z intensywnością dotąd niespotykaną podjęły się realizacji rozmaitych inicjatyw online (informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych), starając się ułatwić społeczeństwu dostęp do zasobów informacyjnych, nauki i kultury.

Podczas konferencji dyskutowano o doświadczeniach, problemach i wyzwaniach, z jakimi przyszło się zmierzyć placówkom bibliotecznym w czasie pandemii koronawirusa. Program spotkania obejmował wystąpienia przygotowane przez reprezentantów bibliotek różnego typu: akademickich, fachowych, publicznych, szkolnych, pedagogicznych. Były to następujące referaty:

- *Pandemia, lockdown i pytanie o tożsamość bibliotek* – dr Krystyny Kwapisiewicz-Hudzik (Biblioteka UMCS/ Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej UMCS);
- *Biblioteka publiczna w strefie czerwonej i żółtej* – Bożeny Lech-Jabłońskiej (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie);
- *Nowe czasy/nowe wyzwania – praca biblioteki szkolnej III LO im. Unii Lubelskiej w czasie pandemii* – dr Grażyny Piechoty (Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej UMCS/III LO im. Unii Lubelskiej) i Grażyny Sadury (III LO im. Unii Lubelskiej);
- *„Pogotowie biblioteczne” Oddziału Biblioteki SUM w Katowicach-Ligocie receptą na wirusowy lockdown* – Sandry Adamczyk (Oddział Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach-Ligocie);
- *Biblioteczny MacGyver w czasie pandemii* – Joanny Tarasiewicz i Macieja Sztorca (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Lublinie);
- *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w pandemii – Zarząd Główny w działaniu* – Joanny Chapskiej (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie).

Mimo że prelegenci reprezentowali różne biblioteki, funkcjonujące według odmiennych zasad i nastawione na obsługę zróżnicowanych grup użytkowników, jednomyślnie wskazywali, że to rozwiązania wypracowane zgodnie z ideą społecznej otwartości pozwoliły szybciej dostosować się bibliotekom do nowej sytuacji. Zarówno w wystąpieniach, jak i w dyskusji podkreślano ogromną rolę, jaką w tym procesie odegrały technologie, ale także kompetencje i kreatywność samych bibliotekarzy, reagujących – jak się okazuje – niezwykle elastycznie na potrzeby użytkowników. Wydarzenie stało się okazją do zaprezentowania dobrych praktyk oraz postawienia szeregu pytań odnoszących się do ewentualnych korzyści i szans dla bibliotek i bibliotekarzy pracujących w systemie *home office*.

Niewątpliwie współczesne biblioteki stoją w obliczu bezprecedensowych zmian: społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych, determinowanych przyspieszoną globalizacją. Stoją też przed wyzwaniem dostosowania się do tzw. „ery przemysłu 4.0”, co łączy się z wdrożeniem modelu zarządzania placówką w sta-

le zmieniającej się rzeczywistości, tj. modelu VUCA (*Vision; Understanding; Clarity, Cooperation, Courage; Agility, Adaptability*) oraz koniecznością nabywania nowych kompetencji zawodowych przez pracowników bibliotek. Zgodnie uznano, że kluczowe w tym procesie (także ze względu na panującą epidemię) są tzw. kompetencje transformatywne wyodrębnione w Raporcie OECD: *The Future of Education and Skills: Education 2030* (2018), które dają poczucie bycia innowacyjnym, odpowiedzialnym i świadomym. Tego rodzaju kompetencje opierają się na innowacyjności, umiejętności adaptacji, kreatywności, ciekawości, otwartości umysłu, umożliwiają tworzenie nowych wartości; są związane z zarządzaniem konfliktami, godzeniem napięć i rozwiązywaniem dylematów, wymagają uwzględniania interesów i wartości innych; ułatwiają branie odpowiedzialności. Są one szansą dla efektywnego działania bibliotek w modelu hybrydowym, który w dobie pandemii stał się obligatoryjny.

Zainteresowanie wydarzeniem zaskoczyło samych organizatorów: chęć udziału w konferencji wyraziło ponad 900 osób! Ze względu na ograniczenia techniczne mogło w niej wziąć udział jedynie 300 uczestników. Byli to przedstawiciele ośrodków akademickich i bibliotek różnych typów: naukowych, publicznych, szkolnych, pedagogicznych, fachowych, zarówno z regionu, m.in. z Lublina, Świdnika, Radzyna Podlaskiego, Dębina, Łęcznej i wielu mniejszych miejscowości, jak i całej Polski, m.in. z Suwałk, Warszawy, Opola, Katowic, Radomia, Gorzowa Wielkopolskiego, Bydgoszczy, Ostrołęki. Biorąc pod uwagę sygnały płynące od osób, które ze względu na uwarunkowania techniczne platformy komunikacyjnej Zoom, nie mogły dołączyć do konferencji, organizatorzy podjęli decyzję o jej drugiej edycji, która odbyła się w czwartek 11 marca w tej samej formule. W „konferencji na bis” uczestniczyło 116 osób.

Tak duże zainteresowanie wydarzeniem oraz ożywiona dyskusja, która toczyła się zarówno poprzez

Archiwum Centrum Promocji UMCS

czat, jak i bezpośrednio na platformie Zoom, pokazują ogromną mobilizację zawodową oraz potrzebę cyklicznego organizowania branżowych spotkań, które konsolidują środowisko teoretyków i praktyków bibliotekarstwa i zarządzania informacją. Tworzą też ważną przestrzeń dla merytorycznej dyskusji i wymiany doświadczeń w zakresie nowych, ogólnoswiatowych trendów w organizacji funkcjonowania i zarządzania placówkami bibliotecznymi i informacyjnymi.

Anita Has-Tokarz

Pogotowie Przedmaturalne z Fizyki. Edycja pandemiczna 2021

Epidemia SARS-CoV-2 odmieniła nasze życie. Zmieniła się praca, nauka i codzienność. Niektóre elementy pozostały jednak niezmiennie. Mimo szalejącej na świecie pandemii młodzież kończąca szkołę średnią będzie niedługo zdawać maturę. Zdalne nauczanie niezmiernie utrudnia przygotowania do tego egzaminu. Brak bezpośredniego kontaktu z nauczycielami i kłopoty techniczne podczas lekcji on-line powodują, że uczniowie nie są pewni, czy uda się im dobrze powtórzyć materiał przed maturą.

Wybrane odpowiedzi uczestników Pogotowia Przedmaturalnego z Fizyki na pytanie zadane w ankiecie o to, co ich zaskoczyło na zajęciach.

Autor: Marek Gorgol ↓

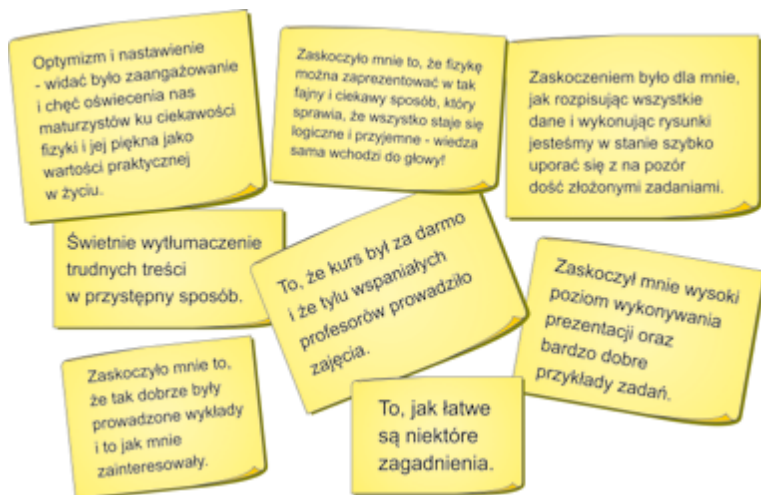
Jak można im pomóc? Instytut Fizyki UMCS wraz z Lubelskim Towarzystwem Edukacyjno-Naukowym „LuTEN” i Oddziałem Lubelskim Polskiego Towarzystwa Fizycznego, jak co roku, zorganizował bezpłatny kurs powtórzeniowy dla maturzystów – Pogotowie Przedmaturalne z Fizyki. W poprzednich latach w trakcie ferii zimowych przez pięć dni uczniowie powtarzali materiał i uczyli się sposobów rozwiązywania zadań maturalnych, korzystając z pracowni dydaktycznych i pomocy wykładowców Instytutu Fizyki UMCS

w Lublinie. W tym roku zajęcia stacjonarne były oczywiście niemożliwe. Dlatego formuła tegorocznej, siódmej edycji Pogotowia musiała zostać opracowana na nowo.

Postanowiliśmy, że przeprowadzimy zajęcia w formie zdalnej. Nasz kurs składał się z ośmiu dwupółgodzinnych spotkań on-line, odbywających się w kolejne soboty od stycznia do marca. Niestety ze względu na ograniczenia techniczne wykorzystywanej przez nas platformy MS Teams w wykładach mogło uczestniczyć jednocześnie nie więcej niż 250 uczniów, choć chętnych było dużo więcej. Założyliśmy również grupę na Facebooku, dzięki której możliwa była interakcja z uczestnikami również pomiędzy spotkaniami. To popularne wśród młodzieży medium społecznościowe pozwoliło nam na sprawne przekazywanie materiałów, a uczniom na zadawanie dodatkowych pytań i sugerowanie tematów, których omówieniem byli najbardziej zainteresowani.

Wybrany do powtórzenia materiał fizyki ze szkoły średniej podzieliliśmy na działy, które odpowiadają zagadnieniom wymaganym od uczniów na maturze. Były to: mechanika, energia i grawitacja, ruch drgający i falowy, termodynamika i hydrostatyka, elektryczność, magnetyzm, optyka oraz fizyka atomowa i jądrowa. Każdy temat był podzielony na dwie części. Najpierw prezentowany był wykład przypominający kluczowe informacje z danego działu. Nie były to jednak przepisane z podręczników suche fakty, prawa fizyczne i wzory. Kluczem do nauczenia się fizyki jest zrozumienie praw rządzących przyrodą i sposobu, w jaki opisuje je nauka. Dlatego też staraliśmy się przekazać treści w jak najbardziej przystępny i ciekawy sposób. Prezentacje zawierały rysunki i animacje objaśniające znaczenie poszczególnych równań, a także filmy z doświadczeniami obrazującymi działanie praw fizycznych. Staraliśmy się porównać zawiłe tematy do przykładów z życia codziennego, aby przez analogie pomóc uczniom zrozumieć i zapamiętać nawet bardzo skomplikowane zasady.

Po wykładzie uczestnikom kursu udostępniany był zestaw zadań na poziomie maturalnym, które mogli spróbować rozwiązać samodzielnie. Prawidłowe rozwiązania zadań były prezentowane tydzień później, w drugiej części zajęć z danego tematu. Zwracaliśmy

Fragmety prezentacji wykładów z Pogotowia
Przedmaturalnego z Fizyki 2021.
Autorzy: Marek Gorgol, Jerzy Kraśkiewicz,
Zbigniew Surowiec, Bożena Zgardzińska →

szczególną uwagę na typowe problemy sprawiające uczniom trudność i wskazywaliśmy sposoby prawidłowej analizy zadań. W ten sposób maturzyści mogli uważnie prześledzić i lepiej zrozumieć omawiane rozwiązania, gdyż treści poleceń nie były dla nich zaskoczeniem. Uczniowie mogli porównać swój sposób rozwiązania zadań z tym, jakiego oczekują twórcy matur.

Aby Pogotowie przyniosło zamierzony skutek, należało dotrzeć z informacją do jak największej liczby maturzystów. To zadanie wykonały panie Małgorzata Lipczyńska – wydziałowy koordynator ds. promocji i Aneta Adamska – rzecznik prasowy UMCS. Informacja o Pogotowiu pojawiła się na stronie oraz w mediach społecznościowych www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/pogotowie-przed-Ministerstwa-Edukacji-i-Nauki (<https://maturalne-umcs-z-fizyki>), skąd została wielokrotnie powielona na stronach kuratoriów, liceów i serwisów edukacyjnych. Dzięki temu uzyskaliśmy ogromne zainteresowanie kursem nie tylko na terenie województwa lubelskiego, ale i w całej Polsce. W ciągu kilku dni zapisów zgłosiło się do nas ponad 400 maturzystów nie tylko z Lublina i okolicznych miejscowości, ale ze wszystkich regionów kraju: od Giżycka i Pucka, przez Warszawę, po Kraków i Żywiec. Dzięki zdalnej formie zajęć Pogotowie Przedmaturalne z Fizyki stało się wydarzeniem ogólnokrajowym.

Wysoki poziom merytoryczny Pogotowia zapewнили prowadzący zajęcia doświadczeni nauczyciele akademicy z Instytutu Fizyki UMCS w Lublinie: dr Szczepan Głodzik, dr Marek Gorgol, dr Marek Kopciuszyński, dr Jerzy Kraśkiewicz, dr hab. Zbigniew Surowiec, dr hab. Michał Warda, dr Małgorzata Wiertel oraz dr hab. Bożena Zgardzińska. Każdy temat był omawiany przez inną osobę, co zapewniło różnorodność formy prezentacji wykładów.

Oceny zajęć Pogotowia Przedmaturalnego z Fizyki dokonali sami uczestnicy w anonimowej ankiecie, którą wypełnili po ostatnim spotkaniu. Na piątkę lub szóstkę oceniło nas 78% spośród oceniających nas uczestników. Wśród zalet Pogotowia wiele osób wymieniło zaangażowanie i profesjonalizm prowadzących. Uczniowie zgłosili także drobne uwagi, które pozwolą nam udoskonalić sposób prowadzenia wykładów on-line.

Liczne pozytywne oceny i komentarze utwierdzają nas w przekonaniu, jak przydatny jest prowadzony przez nas kurs i motywują do dalszej pracy w przyszłym roku.

BILANS CIEPLNY

W izolowanym układzie termodynamicznym ciał o różnych temperaturach obowiązuje zasada bilansu cieplnego:

$$Q_{pobrane} = Q_{oddane}$$

Przykładowy problem:
Jaką temperaturę końcową T_k wody uzyskamy umieszczając w jednym naczyniu lód o masie m_1 temperaturze T_1 i ciepłe właściwym c_1 i wodę o masie m_2 w temperaturze T_2 i ciepłe właściwym c_2 ? Ciepło topnienia lodu wynosi c_p . W naczyniu nie występują straty ciepła.

przebieg 1	$Q_1 = m_1 \cdot c_1 \cdot \Delta T_1 = 273 \text{ K} - T_1$
przebieg 2	$Q_2 = m_2 \cdot c_2$
przebieg 3	$Q_{3l} = m_2 \cdot c_2 \cdot \Delta T_2 = T_k - 273 \text{ K}$
przebieg 4	$Q_{3w} = m_2 \cdot c_2 \cdot \Delta T_3 = T_2 - T_k$

$$Q_1 + Q_2 + Q_{3l} = Q_{3w}$$

Siła Lorentza

$$\vec{F}_L = q \vec{v} \times \vec{B}$$

$$F_L = q v B \sin(\alpha)$$

$$\alpha = |\angle(\vec{v}, \vec{B})|$$

na ekran, przed ekran, brak siły

Równania opisujące ruch harmoniczny

wydhlenie: $x(t) = A \cos(\omega t + \varphi)$

prędkość: $v(t) = -v_{max} \sin(\omega t + \varphi)$

przyspieszenie: $a(t) = -a_{max} \cos(\omega t + \varphi)$

Obrazy w zwierciadle płaskim - uzupełnienie

dr Marek Gorgol

Optyka

Pogotowie Przedmaturalne z Fizyki 2021 wsparł prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, Rektor UMCS w Lublinie, obejmując je honorowym patronatem.

*Dr hab. Michał Warda, prof. UMCS
Organizator Pogotowia*

SKNP „SmartCity” w SP29 w Lublinie

19 marca 2021 r. Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity” przeprowadziło warsztaty „Moje = idealne miasto”. Zajęcia odbyły się w Szkole Podstawowej nr 29 im. A. Mickiewicza w Lublinie, a prowadzili je Jakub Burdzy, Konrad Pucek oraz Rafał Burek.

Uczestnikami projektu, mającego na celu pobudzenie kreatywności, byli uczniowie klasy 1B. Otrzymałi oni zadanie zagospodarowania czterech typów przestrzeni miejskiej: parku, ronda, okolic placu miejskiego oraz terenów w pobliżu rzeki. Swoje innowacyjne pomysły musieli wkomponować w dany obszar tak, by stworzyć nowoczesny i przyjazny mieszkańcom teren, zarazem ciekawy dla nich samych i ich rówieśników. Uczniowie pracowali w grupach. Każda z nich opracowała własną makietę, na której zawarła swoje pomysły zagospodarowania przestrzennego wspomnianych obszarów.

Motywy przewodnim pierwszego projektu była zieleni, dlatego większą część makiety zajął tu park z oczkiem wodnym oraz restauracja. Na obrzeżach dzieci zaplanowały kino, scenę oraz sklep spożywczy. Nie zabrakło również najważniejszego dla autorów obiektu – placu zabaw.

Drugi projekt dotyczący zagospodarowania przestrzennego placu miejskiego cechował się innowacyjnością. Dzieci w centralnym miejscu ulokowały szkołę, na której dachu zaplanowały zielone ogrody. W niedalekim sąsiedztwie znalazły się sklepy i restauracje. Ważnym punktem projektu był wybieg dla psów, który miał ułatwiać życie właścicielom czworonogów. Na skraju obszaru znalazł się park z polem namiotowym.

Projekt rejonu ronda cechował się wręcz podręcznikowym podziałem na sektory funkcjonalne. W najbliższej okolicy ronda znalazła się zabudowa, skwer z ławkami, natomiast w części północnej dzieci zaprojektowały park ze stawem i dostępem do punktów gastronomicznych.

Ostatni projekt – obszar przy rzece młodzi planiści podzielili na dwie części. W części północnej znalazła się strefa parkowa z dużym placem do rekreacji oraz obiektami sportowymi, natomiast po południowej stronie rzeki obszar miejski z rozbudowaną infrastrukturą komunikacyjną. Całość łączył most spajający oba brzegi rzeki.

Wszystkie cztery projekty są bardzo ciekawe i kreatywne. Dzieci z dużym zaangażowaniem włączyły się we wspólne projektowanie. Autorów wszystkich makiet nagrodzono drobnymi upominkami. Projekt „Moje = idealne miasto” jest realizowany w ramach współpracy Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS ze Szkołą Podstawową nr 29 w Lublinie.

Konrad Pucek, SKNP „SmartCity” UMCS

Nowy podcast „Po Studencku” ZUSS UMCS

„Po Studencku” to nowy podcast Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS, w którym studenci będą rozmawiać na różne ważne dla siebie tematy. Pierwszy z nich dotyczy wsparcia psychologicznego – rozmówcy poruszają temat kondycji psychiki człowieka, pierwszych objawów możliwych jej problemów oraz tego, gdzie studenci UMCS mogą uzyskać

pomoc w tym zakresie. Rozmowę poprowadził Maciej Cieciora – przewodniczący Komisji ds. Promocji i Marketingu UMCS z Dominiką Marek – pełnomocniczką przewodniczącą ZUSS UMCS ds. social mediów.

Podcast „Po Studencku” to odpowiedź na potrzebę omówienia różnych problemów, z którymi borykają się studenci, a z którymi jest im trudno sobie poradzić, zwłaszcza w czasach pandemii. Dodatkowo pracujemy nad formą transkrypcji rozmów, tak aby osoby z niepełnosprawnościami również miały możliwość skorzystania z tych spotkań. Zapraszam serdecznie wszystkich studentów do śledzenia podcastu i wsłuchiwania się w nasze rozmowy.

Poszczególne odcinki podcastu można znaleźć na stronie: www.umcs.pl/pl/po-studencku,21688.htm.

Maciej Cieciora

Pierwsza obrona dyplomu w formie zrealizowanego projektu na kierunku społeczeństwo informacyjne

12 marca 2021 r. odbyła się pierwsza obrona pracy dyplomowej w formie projektu na prowadzonym przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa oraz Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS kierunku społeczeństwo informacyjne (studia II stopnia).

Projekt *Zastosowanie technologii informacyjnych w rekreacji i czasie wolnym na przykładzie mobilnej aplikacji dla turystyki kajakowej* został przygotowany przez mgr Kingę Józwiak pod kierunkiem dr. hab. Mariusza Sienkiewicza. Celem projektu było stworzenie aplikacji w systemie operacyjnym Android. Projekt łączy problematykę IT we współczesnej gospodarce i rozwój e-turystyki jako ważnej branży gospodarczej na atrakcyjnym turystycznie obszarze Roztocza.

Dr hab. Katarzyna Kuć-Czajkowska w recenzji podkreśliła walor aplikacyjny: „Stworzony projekt należy uznać za innowacyjny. Mobilny przewodnik udostępnia adresy punktów usług lokalnych przewoźników kajakowych i punktów gastronomicznych na odcinku rzeki Wieprz. Aplikacja wyświetla informacje dotyczące nazwy usługi, godzin otwarcia, adresu, numer telefonu, strony www. Ułatwia poruszanie się po Roztoczu oraz umożliwia odkrywanie walorów turystycznych.

Przygotowany przewodnik może pozytywnie wpływać na kondycję turystów, a także motywować do wysiłku i spędzania czasu na świeżym powietrzu. Za istotne należy uznać, że aplikację można udoskonalać, np. o panel administratora, gdzie przedsiębiorca sam uzupełniałby swoją ofertę”.

Pani Kinga Józwiak uzyskała tytuł magistra z oceną bardzo dobry na dyplomie. Serdecznie gratulujemy!

Dr hab. Mariusz Sienkiewicz

Dzień Kobiet z ZUSS UMCS

145 studentów wzięło udział w Dniu Kobiet, zorganizowanym 6 marca 2021 r. przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS. Specjalnie dla naszych żaków Samorząd zaprosił na stand-up comedy Adama van Bendlera, który przyjechał do Lublina ze swoim nowym programem „Placebo”. Wydarzenie odbyło się w murach Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka z zachowaniem pełnego reżimu sanitarnego.

Cieszymy się, że młodzi ludzie znów wypełniają salę i świetnie się bawią na wydarzeniach zorganizowanych stacjonarnie. Po koncertach Łukasza Jemioła, Ani Karwan i Kokavice chcieliśmy zaproponować studentom coś nowego. Stand-up Adama van Bendlera rozbawił nas do łez i mam nadzieję, że ucieszył nasze kobiety, dla których postanowiliśmy poczynić całe to zamieszanie. Jeszcze raz z całego serca życzę paniom wszystkiego najlepszego, a wszystkich zachęcam do podglądania naszych działań. Już wkrótce będziemy mieli przyjemność zaprosić Was kolejny raz do siebie – mówił Patryk Bukala, przewodniczący ZUSS UMCS.

Zachęcamy Państwa do śledzenia naszych poczynąń w mediach społecznościowych: facebook.com/zuss.umcs oraz instagram.com/zuss_umcs

Maciej Cieciora

Wystawa „Zbigniew Józwik. Linoryty i rysunki” w Muzeum UMCS

W marcu bieżącego roku, już po raz ósmy, zagościły w Muzeum UMCS prace jednego z najbardziej cenionych lubelskich linorytników, autora rozlicznych wystaw prezentowanych zarówno w kraju, jak i za granicą, współtwórcy lubelskiego środowiska bibliofilów, absolwenta i wieloletniego pracownika naszej Uczelni – dr. Zbigniewa Józwika. Komisarzem wystawy *Zbigniew Józwik. Linoryty i rysunki* jest kierownik ds. Muzeum mgr Dariusz Boruch.

Zbigniew Józwik urodził się w 1937 r. w Opolu Lubelskim. Wykształcenie średnie zdobył w Lublinie jako absolwent Technikum Chemii Spożywczej z tytułem technika technologa browarnictwa i z nakazem pracy na stanowisku młodszego piwowara w Łódzkich Zakładach Piwowarsko-Słodowniczych, w Browarze nr 5 w Piotrkowie Trybunalskim. Dzięki zgodzie Departamentu Kadr Ministerstwa Przemysłu zakończył narzucony staż wcześniej i rozpoczął w 1956 r. studia wyższe na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS.

Przekraczając jako młodzieniec mury naszej Uczelni, nie przeczuwał jeszcze zapewne, że rozpoczęty z nią właśnie związek będzie trwać przez najbliższe kilkadziesiąt lat. Jeszcze przed otrzymaniem dyplomu magistra w 1962 r. został zatrudniony na UMCS jako pracownik inżynierjno-techniczny w Zakładzie Fizjologii Roślin, a od 1965 r. jako pracownik naukowo-dydaktyczny. Pracę doktorską obronił w 1971 r. Zainteresowania badawcze Zbigniewa Józwika dotyczą m.in. badań nad florą bakteryjną, substancjami bakteriobójczymi i bakteriostatycznymi. W pracy naukowej dr Z. Józwik był bardzo ceniony nie tylko przez współpracowników, ale i przez

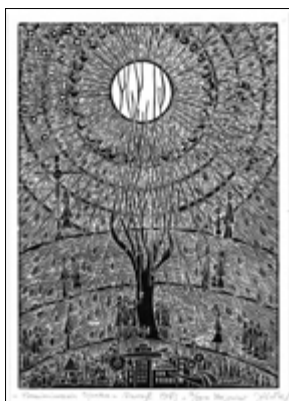
studentów, nad którymi roztoczył opiekę i którymi potrafił odpowiednio pokierować, motywując ich do solidnej pracy i nauki. Od 1978 r. nieprzerwanie przez wiele lat uczestniczył w obradach Senatu UMCS. Na emeryturę przeszedł w 2003 r. po ponad czterdziestu latach pracy, której wartość znalazła swoje odzwierciedlenie w licznych odznaczeniach i nagrodach, zarówno uniwersyteckich, jak i państwowych, do których zaliczyć można m.in. otrzymany za zasługi bibliofilskie Order Białego Kruka ze Słonecznikiem (1976 r.), Medal Prezydenta Miasta Lublina (1987 r.), Medal KEN (1998 r.), a także Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski IV klasy (2002 r.)¹. W 1985 r. za wybitne osiągnięcia w grafice sakralnej autor otrzymał, szczególnie bliską Jego sercu, nagrodę Błogosławionego Brata Alberta – Adama Chmielowskiego.

Wielką pasją dr. Z. Józwika jest eksploracja Spitsbergenu, a wyprawy naukowe UMCS w ten region świata, w których uczestniczył sześć razy, zaowocowały nie tylko powstaniem prac naukowych, ale i artystycznych.

Drugą stroną osobowości Zbigniewa Józwika jest współistniejąca w nim dusza artysty, kolekcjonera grafik, książek, twórcy ekslibrisów, rysunków, grafik dużego formatu. Jak mówi sam Autor, choć jest jedynakiem, ma dwie siostry: Naukę i Sztukę, które zaistniały w jednym człowieku. Początki twórczości Zbigniewa Józwika sięgają dzieciństwa, kiedy to przyglądając się pracującemu w drewnie ojcu, który był kołodziejem, zaczął strugać pierwsze małe rzeźby i płaskorzeźby. Pierwsze ekslibrisy, inspirowane napotkanym nigdy egzemplarzem w „Przekroju”, również powstały w okresie dzieciństwa, jeszcze wówczas w formie rysunku, ale od tej pory ciągle rysował i ta twórczość towarzyszyła mu przez wszystkie etapy życia².

¹ Akta osobowe Zbigniewa Józwika, Archiwum UMCS, sygn. K 13720.

² Dom Kultury LSM. Zbigniew Józwik – spotkanie autorskie, nagranie w serwisie internetowym YouTube, www.youtube.com/watch?v=FABMG0sCrf0, dostęp z dnia 30.03.2021 r.

W twórczości Zbigniewa Józwicka dominują głównie motywy przyrodnicze i religijne, natura przeplata się z duchowością, a przyroda w swojej złożoności staje się sacrum. Ulubioną techniką artystyczną Zbigniewa Józwicka jest linoryt, z odbitkami wykonywanymi głównie w kolorze czarnym, na pieczołowicie dobranym papierze stanowiącym dopełnienie dzieła.

Wystawy prac Z. Józwicka w Muzeum UMCS zawsze cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Pierwsza z nich *Grafika Zbigniewa Józwicka w zbiorach specjalnych Biblioteki Głównej UMCS* zorganizowana we współpracy z Biblioteką Główną była jednocześnie jedną z pierwszych ekspozycji czasowych prezentowanych przez naszą placówkę. Obejrzeć ją można było w listopadzie i grudniu 1980 r. i cieszyła się sporym zainteresowaniem. Od tego momentu prace Zbigniewa Józwicka pojawiły się w Muzeum jeszcze siedmiokrotnie, na wystawach zbiorowych: *Współczesny ekslibris lubelski* zorganizowanej na przełomie 1982 i 1983 r., *Spitsbergen w malarstwie Iwo Birkenmajera i Spitsbergen w grafice Zbigniewa Józwicka* (1999 r.), a także indywidualnych: *Spitsbergen w grafice i rysunkach Zbigniewa Józwicka* (1996 r.), *Ludzie UMCS w Lublinie w ekslibrisach Zbigniewa Józwicka* (2003 r.), *Portrety pisarzy i poetów. Grafiki Zbigniewa Józwicka* (2013 r.), *Pracownicy UMCS w ekslibrisach Zbigniewa Józwicka* (2014 r.). Listę wieńczy ekspozycja, którą obecnie można podziwiać w przestrzeni Biblioteki Głównej UMCS, w holu głównym oraz w Sali Wystawienniczej Muzeum³.

Wystawa zatytułowana *Zbigniew Józwick. Linoryty i rysunki* obejmuje bardzo szeroką tematykę twórczą i choć Muzeum UMCS może poszczycić się posiadaniem w swoim zasobie licznych egzemplarzy dzieł Autora,

przedstawione na ekspozycji prace pochodzą z prywatnej kolekcji dr. Z. Józwicka. Prezentowane dzieła, stanowiące efekt ponad sześćdziesięcioletniej pracy artysty, obejmują sześć głównych cykli graficznych: rysunki, ekslibrisy, portrety poetów i pisarzy, grafiki o tematyce religijnej: Madonny, krzyże i sacrum, grafiki przyrodnicze oraz grafiki różne i okazjonalne.

Wernisaż, choć ze względu na czas pandemii niezwykle skromny, był wzruszającym przeżyciem. W pamięci pozostaną słowa rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego wspominające jego własną wyprawę na Spitsbergen i wrażenie, jakie zrobiły na nim zdobiące ściany stacji prace Z. Józwicka. Twórczość artysty była też przez lata wsparciem dla działaczy NSZZ „Solidarność” UMCS, o czym wspominał przedstawiciel związku dr Józef Kaczor. Grafika pt. *Nadzieja 1980*, zaginiona w czasie wydarzeń grudniowych 1981 r., została odnaleziona dopiero w roku 1989. Jednakże zachowane kopie znajdujące się w prywatnych zbiorach podnosiły działaczy na duchu przez cały trudny okres represji.

Wystawa nastraja do zadumy nad pięknem przyrody, przypomina o szacunku i trosce, jakimi powinniśmy otaczać świat zwierząt i roślin. Gdy oglądam prace Zbigniewa Józwicka, przypomina mi się pewna myśl poślyszana niegdyś przypadkiem w murach naszego Uniwersytetu i, choć nie znam autora tych słów, pozwolę sobie je przytoczyć: *my, ludzie, jesteśmy na tym świecie tylko gośćmi. Nasz czas i otaczająca nas natura są nam jedynie pożyczone i to, co zastaliśmy, powinniśmy oddać w niezmienionej formie.*

Archiwum i Muzeum UMCS zachęca do zwiedzania ekspozycji i budzenia własnych przemyśleń z nią związanych, jednocześnie przypominając, że może się to odbywać jedynie z zachowaniem zasad ścisłego reżimu sanitarnego, którego szczegółowe zasady dostępne są na stronie internetowej Archiwum i Muzeum UMCS.

Anna Dubis

³ Spis wystaw organizowanych przez Muzeum UMCS, dokumentacja Muzeum UMCS.

Książka „Zbigniew Józwik. Bibliografia. 1962–2020”

Pod takim tytułem ukazała się publikacja opracowana przez Romana Nowoszewskiego prezentująca dorobek naukowy i artystyczny emerytowanego nauczyciela akademickiego dr. Zbigniewa Józwika, związanego zawodowo z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 1956–2003. We wstępie odnotowano zarys jego wszechstronnej i nietuzinkowej biografii.

Bibliografia ilustrowana jest oryginalnymi ekslibrisami na wklejkach wykonanymi przez Z. Józwika dla członków Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki – Aliny Aleksandrowicz, Zdzisława Bielonia, Romana Fiuta, Jana Gurby, Ewy Hadrian, Zbigniewa Józwika, Andrzeja Malingi i Haliny Wolskiej oraz Lecha Kokocińskiego i Romana Nowoszewskiego – bibliofilów warszawskich.

Wśród 52 publikacji naukowych znajdujemy m.in. rezultaty badań nad propolisem i prątkami gruźlicy oraz wyniki z sześciu wypraw naukowych na Spitsbergen (w języku polskim i angielskim). Prace te zostały opublikowane w „Annales UMCS”, „Pszczelnicznych Zeszytach Naukowych PAN”, „Acta Microbiologica Polonica” i „Polish Polar Research”. Część z nich dotyczyła skażenia metalami ciężkimi roślin i gleby na Spitsbergenie, a także izolacji bakterii glebowych na tym terenie.

Spośród ponad tysiąca pozycji wymienionych w *Bibliografii* autor wyróżnił 12 podrozdziałów w *Bibliografii*

grafii podmiotowej oraz cztery podrozdziały w *Bibliografii przedmiotowej*.

Bibliografia prac dr. Józwika świadczy o jego szerokiej płaszczyźnie zainteresowań w zakresie twórczości naukowej, artystycznej i literackiej. To przestrzeń poczynił twórczych w obrębie jego życia i pracy, z którymi warto się zapoznać.

Na uwagę zasługują publikacje tandemu autorskiego Zbigniew Józwik – Sergiusz Riabinin, w którym pierwszy z nich zrealizował się twórczością artystyczną (linoryty, rysunki), a drugi – poetycką. Przykładem takiej autorskiej współpracy są wydane przez Wydawnictwo UMCS *Sezonowe rytmy przyrody...* starannie wydrukowane w Drukarni Uniwersyteckiej w 1989 r.

W podrozdziale *Biogramy. Sylwetki. Wspomnienia* odnotować należy teksty poświęcone osobom ze środowiska akademickiego UMCS (są to: Tadeusz Baszyński, Barbara Dudziakowa, Jan Ernst, Jan Gurba, Marek Jędrzych, Stanisław P. Kycia, Adam Paszewski, Jan Riabinin, Sergiusz Riabinin, Leszek M. Rouppert i Stefan Wojciechowski).

Zbigniew Józwik udzielał także wielu wywiadów dotyczących zarówno działalności artystycznej, naukowej, jak i własnych przemyśleń i relacji na tematy polarne.

Bibliografia zawiera również wykaz publikacji i opracowań związanych z bibliofilstwem oraz ekspozycjami grafik i ekslibrisów, w tym dziewiętnastu edycji Biennale Współczesnego Ekslibrisu Lubelskiego. Osobnym działem są opracowania graficzne oraz ilustracje do wielu książek i druków bibliofilskich. W *Bibliografii* przedstawiono też prace edytorskie i redakcyjne licznych książek, także wydanych przez Wydawnictwo UMCS, m.in. *Wydział Biologii i Nauk o Ziemi w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 1995–2004*. Zamieszczono też wykazy indywidualnych i zbiorowych wystaw twórczości graficznej w kraju i za granicą. Prace przekazane na cele dobroczynne odnotowano w podrozdziale *Aukcje charytatywne*.

Książka Romana Nowoszewskiego *Zbigniew Józwik. Bibliografia. 1962–2020* ukazała się w Wydawnictwie „Ereni”, Błonie, nakładem Z.J. i R.N. w nakładzie 150 egzemplarzy w lutym 2021 r.

Antoni M. Dudek

Ogród Botaniczny UMCS

Fot. Błażej Maciorowski, Monika Książek, Marta Sapko

UMCS

UNIWERSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

projekty badawcze. umcs.pl

serwis informacyjny INTER-PRO-UMCS

aktualne ogłoszenia konkursów na projekty badawcze międzynarodowe

zaproszenia na szkolenia związane z wnioskowaniem oraz realizacją grantów

baza projektów badawczych międzynarodowych realizowanych na UMCS

spis organizacji i baz danych pomocnych w poszukiwaniu partnerów zagranicznych

baza laureatów grantów

informacje o programie ramowym Horyzont Europa